

3 1761 11712361 2

DN CR40

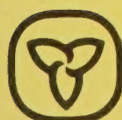
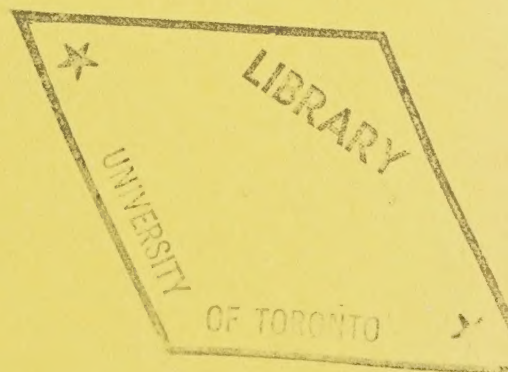
-76G76

D

vastatulleiden opas

Government
Publications

ontarion
palveluihin

Ontario

Ministry of
Culture and
Recreation

Citizenship
Branch

Hon. Robert Welch
Minister
Robert Johnston
Deputy Minister

Vastatulleiden opas Ontarion palveluihin on ilmainen Ontarioon vastatulleille siirtolaisille (yksi kirja perhettä kohti). Saadaksenne ilmaisen kappaleenne ottakaa yhteys Kulttuuri- ja Virkistysasiainministeriön Kansalaisuusvirastoon:

Citizenship Branch
Ontario Ministry of Culture and
Recreation
5th Floor
77 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M7A 2R9

Puhelin: 965-2285

Yksityisiä henkilöitä pyydetään osoittamaan šekkinsä tai maksumääräyksensä seuraavasti:

Ontario Government Bookstore
880 Bay Street
Toronto, Ontario M7A 1N8

Hinta: \$1.25 kappaleelta

Vastatulleiden opas Ontarion palveluihin

Elokuun 1. pnä, 1976

Täsä lehtisessä annetaan aika ajoin muuttuvia tietoja. Tästä johtuen sitä ei ole pantu kirjan tekstin joukkoon.

Sivu 38 — Minimipalkka

Yleinen minimi (Tarjoilijat ja tarjoilijattaret mukaan luettuna)	\$2.65
--	--------

Yleinen harjoittelijan taksa (ensimmäisen työssäolokuukauden aikana)	\$2.55
--	--------

Rakennusalan taksa	\$2.90
--------------------	--------

Rakennustyömaiden vartija	\$2.90
---------------------------	--------

Opiskelijoiden taksa (alle 18-vuotiaille silloin kun viikkottainen työtuntimäärä ei ylitä 28:aa tuntia tai silloin kun opiskelija on työssä kouluvuoden tai koululomien aikana).	\$2.15
--	--------

Työntekijät, jotka tarjoilevat alkoholipitoisia juomia paikoissa, joilla on lainmukainen väkijuomalisenssi (Liquor Licence Act).	\$2.50
--	--------

Ambulanssiliikeryitysten taksa:

(a) Viikkopalkkataksa	\$127.20
-----------------------	----------

(b) Siellä, missä työntekijä työskentelee vähemmän kuin 48 tuntia viikossa	\$2.65
--	--------

Kun työnantaja ottaa huomioon ateriat ja/tai asunnon, työntekijän minimipalkkaa laskettaessa, enempää kuin seuraavat määrät ei voida pidättää työntekijän palkkašekistä:

(a) asunto	\$11.00 viikossa
------------	------------------

(b) ateriat	\$ 1.15 ateriala kohti ja ei enempää kuin \$35.00 viikossa
-------------	--

HUOM! Työntekijän on suostuttava näiden pidätysten tekoon ja hänen on käytettävä huonetta ja/tai syötävä ne ateriat, joista vähennykset suoritetaan.

- Sivu 61 — OHIP (Ontario Health Insurance Plan — Ontarion terveydenhuoltovakuutusjärjestelmä)
Maksut suoritetaan kerran kolmessa kuukaudessa.
Kuukausimaksut:
Voimassa toukokuun 1. pnä, 1976
\$16.00 yksinäisen henkilön taksa (\$48.00 joka kolmas kuukausi)
\$32.00 perheen taksa (\$96.00 joka kolmas kuukausi)
- Sivu 69 — Lapsilisä (Family Allowance)
\$23.89 jokaista lasta kohti
- Sivu 75 — Vanhuuseläke (Old Age Security)
\$141.34 kuukaudessa
- Sivu 77 — GAINS - Taattu vuositulojärjestelmä
GAINS-eläkettä saamaan oikeutetuille henkilöille taataan \$279.35:n suuruinen kuukausitulo.
- Sivu 75 — Kanadan eläkejärjestelmä (Canada Pension Plan)
- Suurin määrä, joka työntekijän tulee maksaa vuodessa, on \$135.00; yksityisyrittäjänä toimivan henkilön tulee maksaa korkeintaan \$270.00 vuodessa.
 - Suurimmat avustusmäärät, jotka ne henkilöt, jotka ovat oikeutettuja saamaan Kanadan eläkejärjestelmän mukaista eläkettä, voivat saada tänä vuonna, on lueteltuna tässä alla:
Virkaeläkkeet (Retirement Pension)	\$173.61 kuukaudessa
Jälkeenjääneiden eläke	
— Kertasuoritus kuolemantapauksen jälkeen	\$830.00
— Lesken eläke	\$109.94 (alle 65-vuotiaille)
kuukaudessa
	\$104.17 (yli 65-vuotiaille)
kuukaudessa
— Orpojen eläke	\$44.84
Työkyvyttömyyseläke	\$175.05 kuukaudessa
Työkyvyttömiä eläkemaksujen suorittajien lasten eläke	\$ 44.84 kuukaudessa
- Sivu 115 — Ajokortin hankkiminen
- Jos ette ole koskaan aikaisemmin ajanut autoa, opetuslupa maksaa \$10.00. Se on voimassa yhden vuoden ajan ja siihen sisältyy sekä tiellä tapahtuvan ajokokeen että kirjallisen kokeen hinta. Ajokortin hinta on \$3.00.
 - Vaikka teillä olisikin voimassaoleva ajokortti jostakin muusta maasta kuin Yhdysvalloista, teidän täytyy silti suorittaa sekä tieajokoe (\$8.00) että kirjallinen koe ja maksaa ajokortin hinta (\$3.00).
 - Jos teillä on voimassaoleva ajokortti jostakin toisesta Kanadan maakunnasta, teidän täytyy käydä näkökokeessa (ilmainen) ja maksaa \$3.00 ajokortista.
 - Jos teillä on Yhdysvalloissa suoritettu voimassaoleva ajokortti, teidän on suoritettava kirjallinen koe (\$2.00) ja maksettava ajokortin hinta (\$3.00).

Miten työttömyysavustuksen saaminen jatkuu

Työttömyysavustusta saadessanne teidän on pidettävä aina mielessä se, että työttömyysvakuutuksen ainoana tarkoituksena on teidän auttamisenne silloin kun te olette väliaikaisesti työtön ja etsitte uutta työtä. Tämä on erittäin tärkeää. Teidän odotetaan koko ajan etsivän tarmokkaasti uutta työtä. Teidän on haettava työtä niin monista työpaikoista kuin suinkin voitte. Teitä saatetaan pyytää näyttämään se, että olette työhön tavoitettavissa, työkykyinen ja aktiivisesti työnhaussa. Työttömyysvakuutus tarkoittaa oleellisesti sitä, että hallitus maksaa teille työnhausta.

Pitäkää huolta siitä, että pidätte luetteloa kaikista niistä työnantajista, joiden luona käytte uutta työtä hakiessanne vaikkei kukaan työttömyysvakuutus-toimistossanne pyytäisikään teitä niin tekemään. Teiltä voidaan pyytää sellaisen todistuksen esittämistä milloin tahansa sinä aikana kun saatte työttömyysavustusta. Tavallisesti teidän odotetaan ottavan yhteyttä useihin työnantajiin jokaisena työpäivänä.

Jokainen työttömyysvakuutustoimiston teille lähettämä kirje on tärkeä. Kirjeessä voi olla tietoja työttömyysavustuksen saamisesta tai siinä saatetaan pyytää teitä menemään toimistoon työttömyysvakuutusvirkailijan haastateltavaksi. Varmistautukaa siitä, että ymmärrätte kaikki saamanne kirjeet. Jos ette ymmärrä kirjeiden sisältöä, menkää työttömyysvakuutustoimistoonne ja pyytäkää jotakin henkilöä siellä selittämään teille kirjeiden merkitys.

Jos ette ymmärrä englantia ettekä ranskaa, tuokaa mukanaan joku, joka osaa tulkita. Oikeutenne on ymmärtää kieli, jolla haastattelu käydään. Jos ette ymmärrä kieltä eikä tulkkiä ole sillä hetkellä saatavissa, teidän oikeutenne on saada haastattelu väliaikaisesti lykätynsi siiheksi kunnes löydätte tulkin.

Jos teitä pyydetään jostakin syystä käymään työttömyysvakuutustoimistossa, teidän on mentävä sinne. Jos ette mene, teillä on oltava erittäin hyvä syy pois-saoloonne. Jos ette voi mennä toimistoon annettuna aikana, teidän on soitettava sinne ja järjestettävä haastatteluaikanne muutos. Tämä on erittäin tärkeää. Jos ette ilmoittaudu määräaikana — olipa syy sitten mikä tahansa — teidän työttömyysavustuksenne tullaan luultavasti lakkauttamaan.

CA2φN CR40

-76G76

vastatulleiden opas

ontarion palveluihin

(Aikaisemmin "Ontario ja Te")

Alkuperäinen teksti:
Tarkistettu laitos:

Kuvitus:
Suomentanut:

Edith Ferguson
Edith Ferguson ja
Dianne Atkins
Ken Gray
Katariina Churchill

Digitized by the Internet Archive
in 2023 with funding from
University of Toronto

<https://archive.org/details/31761117123612>

Lausun mielihyvin tervetulleiksi ne uudet tulokkaat, jotka Kanadaan tullessaan ovat valinneet Ontarion maakunnan uudeksi kodikseen.

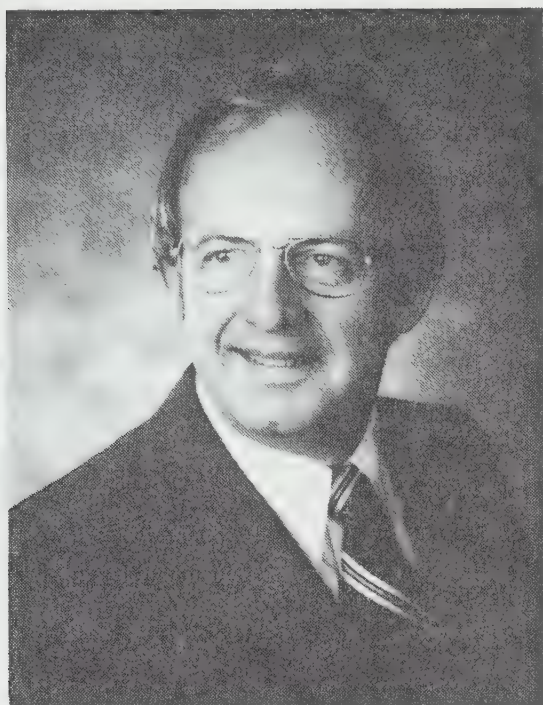
Aivan kuin tekin iloitsitte ennakolta uusista mahdollisuuksista Ontariossa, niin maakuntakin arvostaa korkealle teidän tulevan panoksenne sekä työtaidoissa että kulttuurielämässä.

Auttaakseen uusia tulokkaita sopeutumaan uuteen ympäristöönsä niin nopeasti ja helposti kuin mahdollista, Ontarion hallitus on pannut alulle monenlaisia erikoisohjelmia, joiden toimintasäde ulottuu lentokentällä olevasta vastaanottopalvelusta, orientoitumis- ja englannin kielen kursseista ja Ontario Welcome House-tervetuliaistalosta aina kansalaisuusopetukseen. Tämä kirjanen, joka on saatavissa englannin, ranskan, italian, portugalin, kreikan, serbo-kroatian, kiinan, espanjan, saksan, suomen, puolan ja korean kielillä, muodostaa tärkeän osan näistä erikoisohjelmista.

Toivomukseni on, että tämä kirja auttaa Ontarion uusia tulokkaita saamaan paremman käsityksen niistä monista erikoispalveluista ja ohjelmista, joita on kehitetty tyydyttämään kansamme tarpeita. **Vastatulleiden opas Ontarion palveluihin**-kirjanen sisältää kuvauksen uusia tulokkaita kiinnostavista palveluista, joita kaikki kolme hallitustasoa, liittohallitus, maakuntahallitus ja kunnanhallitus ylläpitävät, samoin kuin yksityisten asiointien tarjoamista ohjelmista.

Toivotan teille parhainta menestystä ja onnea Ontariossa.

William G. Davis
Ontarion pääministeri.

Tässä uusille tulokkaille tarkoitettussa opaskirjasessa annetaan hyödyllisiä alustavia tietoja Ontariosta niille, jotka suunnittelevat tämän maakunnan uudeksi kodikseen tekemistä.

Sen on valmistanut ministeriön kansalaisuusvirasto liitto- ja maakuntahallituksen sekä kunnallisten ja yksityisten virastojen avulla täyden kuvan aikaansaamiseksi vastatulleiden käytettävissä olevista apulähteistä ja palveluista.

Vuosien mittaan Ontario on lausunut tervetulleidsi monista maista tuhansia uusia kansalaisia, jotka ovat tuoneet mukanaan kulttuuriperinteensä, taitonsa ja sinnikkyytensä rikastuttaakseen maakuntamme sosiaalista, ekonomista ja sivistyksellistä elämää. Se on ollut hyödyksi meille kaikille ja me olemme siitä kiitollisia.

Haluan henkilökohtaisesti lausua kaikki Ontarioon vastatulleet siirtolaiset tervetulleiksi ja kehoittaa heitä käyttämään täysin hyväkseen tässä kirjassa kuvailtuja palveluita.

A large, elegant handwritten signature in cursive script that reads "Bob Welch". The ink is dark and the strokes are fluid and connected.

Robert Welch
Kulttuuri- ja virkistysasiain
ministeri

Sisällysluettelo

Asumaan asettuminen	sivu 7
Kuinka saada tietoja ja apua	20
Työ	28
Kieli- ja kansalaisuuskurssit	46
Kasvatus	50
Terveystenhoito	60
Yhteiskunnalliset palvelumuodot	68
Asuminen	82
Rahankäyttö	92
Ontarion lakijärjestelmä	104
Autot	114
Kanadan kansalaiseksi tuleminen	122
Kanadan kartta	126
Hallitusten erikoisohjelmat siirtolaisille	134
Liite – painot ja mitat, valuutta, aika, lainsäätelliset lomapäivät	140
Vastaavat osoitteet Thunder Bayssä	144
Ontarion kartta	148
Hakemisto	151

ASUMAAN ASETTUMINEN

Terveysturvavakuutus	sivu	9
Miten löydätte tienne		9
Työssä		10
Naapurinne		10
Kanadalaiset ystävät		10
Ostoksilla käynti		11
Nuoriso		12
Lastenhoito		12
Naiset		13
Perhetapahtumat		13
Syntymät		13
Avoliitot		14
Hautajaiset		14
Perheongelmat		15
Uskonto		15
Kulttuuri ja vapaa-ajan vietto		15
Vapaaehtoiset järjestöt ja vapaaehtoiset työntekijät		16
Ontarioon tutustuminen		17

Asumaan asettuminen

Tervetuloa Ontarioon!

Toivomuksemme on, että tässä kirjassa olevat ohjeet tulevat olemaan hyödyllisiä teille, kun te aloitatte elämänne uudessa maassa. Jos teillä on jo sukulaisia tai ystäviä täällä, se voi olla suureksi avuksi. Jos ei, teidän on opittava muilta kuinka löytää tienne, mitä yleisön palvelumuotoja on saatavissa ja kuinka niitä käytetään.

Näihin puitteisiin ei ole mahdollista sisällyttää kaikkia niitä ohjeita, joita jokainen siirtolainen tulee tarvitsemaan, eikä myöskään kuvailla kaikkia yleisön palvelumuotoja, jotka hänellä on käytettävissään. On yritetty erityisesti käsitellä niitä asioita, jotka aiheuttavat suurinta vaikeutta siirtolaisille ja ohjata teidät niiden henkilöiden ja järjestöjen luokse, jotka voivat antaa teille eniten apua.

Jokaisella maalla on omat tapansa ja perinteensä, jotka poikkeavat muiden maiden vastaavista perinteistä. Olette vapaa noudattamaan omia tapojanne, totumuksianne ja perinteitänne, mutta ne ihmiset, jotka tulivat tänne ennen teitä ovat luoneet joitakin esikuvia. Tulette huomaamaan, että on hyödyllistä sekä ymmärtää niitä että mukautua niihin. Syntyperäiset kanadalaisetkin ovat muuttamassa elämäntapaansa ja ovat havainneet tarpeelliseksi mukautua monien maahan saapuvien siirtolaisten elämän kaavoihin.

Terveysterveystervakkuutus

On tärkeätä, että anotte terveydenhuolto- eli sairausvakuutusta välittömästi. Tarkempia tietoja on löydettävissä sivulla 60.

Miten löydätte tienne

Jos olette jossakin kaupungissa, voitte luultavasti ostaa kartan, joka helpottaa kaupungilla kulkemistanne. Karttoja on tavallisesti saatavina ilmaiseksi tai vähäistä maksua vastaan niiltä huoltoasemilta (autokorjaamoilta), joissa myydään bensiiniä autoille.

Sekä suurkaupungeissa että pienemmissä keskuksissa voitte ostaa karttoja ja katuoppaita kirjakaupoista tai kaupoista, joissa myydään aikakauslehtiä. Älkää epäröikö kysyä tietä kadulla kulkijoilta tai poliisilta, joka on täysin tottunut siihen, että häneltä pyydetään tämänkaltaista apua.

Työssä

Joidenkin siirtolaisten mielestä työtahti on nopeampi Kanadassa kuin heidän omassa maassaan. Voi osoittautua tarpeelliseksi totuttautua erilaisiin työtunteihin ja erilaisiin työtapoihin. Toimistovirkailijat työskentelevät tavallisesti viisi päivää viikossa maanantaista perjantaihin, klo 9:stä aamulla klo 5:een iltapäivällä. Tehdastyöläiset menevät tavallisesti töihin aikaisemmin ja palaavat kotiin ennen toimistovirkailijoita, mutta työaika saattaa vaihdella. Jotkut tehtaat toimivat kahden tai kolmen kahdeksantuntisen työvuoron puitteissa.

Jotkut henkilöt, jotka ovat työskennelleet työnjohtajan asemassa ennen Kanadaa tuloaan, ovat joskus yllättyneitä havaitessaan, että alaiset eivät täällä kovinkaan paljoa palvele työnjohtajiaan tai muuten kiinnitä yhtä paljon huomiota heihin kuin joissakin muissa maissa.

Jos olette saaneet yliopistollisia arvoja maassa, jossa harvoilla ihmisillä on niitä, tulette huomaamaan, että nämä arvot eivät välttämättä sinänsä anna teille arvoasemaa Kanadassa. Yliopistokasvatuksesta on helpompi päästä osalliseksi täällä kuin joissakin muissa maailman osissa ja sen vuoksi se on yleisempi.

Henkilöt, jotka työskentelevät yhdessä, puhuttelevat usein toisiaan etunimeltä. Joskus myös työnjohtajia ja johtajia kutsutaan etunimeltä. Tarkkailkaa ensin saadaksenne selville, mikä on käytäntö tai kysykää joltakin, joka työskentelee lähellänne.

Naapurinne

Saatatte asua ympäristössä, jossa kaikki ihmiset kuuluvat teidän kansanryhmäännne ja puhuvat kieltänne tai voitte sattua asumaan sellaisella kadulla, jossa on monta kansallisuutta olevia ihmisiä, joille toistensa kanssa puhuminen on vaikeata, koska heillä ei ole mitään yhteistä kieltä.

Jos asutte yksityistalossa, tulette todennäköisesti tapaamaan naapurinne ajotiellä tai puutarhassa. Lapset ystävystyvät helposti naapureiden lasten kanssa. Jos asutte suuressa kerrostalossa, saattaa kuluä pitempikin aika, ennenkuin tutustutte naapureihin ellei talossanne ole vuokralaisten yhdistystä tai joitakin vapaa-ajanviettoiloja, joissa voi tutustua, kuten uima-allas tai vapaa-ajanviettohuone.

Naapurit käyttävät usein samaa, talojen välissä olevaa ajotietä, ja joutuvat ottamaan huomioon toinen toisensa näitä ajoteitä käyttäessään. Talonomistajien tulee pitää taloihinsa johtavat jalkakäytävät talvella puhtaana lumesta. Useimmissa kaupungeissa on olemassa säädös, joka tekee heille pakolliseksi pitää myös talonsa edessä oleva jalkakäytävä puhtaana lumesta. Roskat on käärittävä pakettiin, ennenkuin ne pannaan roskapönttöihin tai hyväksyttyihin roskapusseihin keruuta varten.

Kanadalaiset ystävät

Tutustuminen toisiin ihmisiin voi osoittautua hankalaksi suurkaupungissa, ja ihmiset saattavat näyttää epäystävällisiltä. Muistakaa, että monet muutkin ihmiset kaupungissa ovat muualta tulleita kuten tekin. Jotkut ovat siirtolaisia, jotkut toiset taas syntyperäisiä kanadalaisia, jotka ovat muuttaneet kaupunkiin joistakin muista Kanadan osista. Tämä on kasvava, muuttuva maa ja arvion mukaan keskimääräinen perhe muuttaa kerran neljässä vuodessa.

Ystävyys-suhteita solmiessanne Kanadassa teidän ja ystävienne saattaa olla pakko mukautua toinen toistenne tapoihin ja perinteisiin. Esimerkiksi, joistakin maista tulevat siirtolaiset eivät ole tottuneet tapaan kätellä toisiaan tervehtiessään. Tästä käytännöstä ei ole olemassa mitään lujia sääntöjä eikä ole syytä olla siitä huolissaan. Kun joku toinen ojentaa teille kätensä, voitte aina vastata hänen kädenpuristukseensa.

Kanadassa tuttavat siirtyvät nopeasti sinutteluasteelle; tämä pitää paikkansa erityisesti nuorison osalta. Vanhemmat ihmiset eivät ole niinkään tottuneet tähän käytäntöön. Saattaa olla, että joistakin teistä, joille tapa sinutella, jopa aviopuolisoidenkin kesken, on epäkunnioituksen merkki, tämä käytäntö tuntuu loukkaavalta. Käyttäkää titteleitä, jos se tuntuu teistä mukavammalta.

Kanadalaiset kestitsevät vieraitaan enemmän kotonaan kuin julkisissa tiloissa. Ateriat tarjotaan eri aikoihin eri maissa. Kun kutsutte jonkun kotiin tai saatte itse kutsun joltakulta eri kansallisuutta olevalta, on aina viisasta varmistautua siitä, että kutsu on selvä, joten vieraat tietävät, onko heidät kutsuttu aterialle vai kevyelle välipalalle ja virvokkeille.

Monet kanadalaiset syövät lounasta keskipäivän tienoilla ja päivällistä illalla klo 6.00 tai 6.30, kun taas toiset, erikoisesti kylissä ja pikkukaupungeissa asuvat, syövät päivällistä keskipäivän tuntumilla. Silloin kun päivällinen (dinner) nautitaan keskipäivällä, kevyempää iltateriaa kutsutaan illalliseksi (supper). Suurkaupungeissa sunnuntaipäivällinen syödään usein keskipäivän aikaan.

Kun kanadalaiset viihdyttävät vieraitaan iltaisin, he saattavat tarjota juomia vieraiden saapuessa, mutta ruokaa ei useinkaan tarjota ennen kuin myöhemmin illan kuluessa. Kanadalaiset vievät melko harvoin kukkia, makeisia tai muita lahjoja talon emännälle, elleivät he jää yöksi tai viikonlopuksi, mutta silloin tällöin niin kuitenkin tehdään ja tapa on yleistymässä.

Ostoksilla käynti

Myymälät tai liikkeet ovat avoinna klo 9:stä aamulla klo 6:een illalla, mutta pienet lähiympäristön yksityisliikkeet ja rohdoskaupat voivat avata ovensa aikaisemmin palvellakseen ihmisiä ennen heidän työhön menoaan. Jotkut liikkeet ovat auki torstai- ja perjantai-iltaisin. Sunnuntaisin useimmat liikkeet ovat kiinni, poikkeuksena ovat kuitenkin naapuriston pikkukaupat, jotka myyvät leipää, maitoa, muita ruokatarvikkeita ja savukkeita. Ne ovat usein auki sunnuntaisin ja joka ilta aina klo 11.00 asti.

Monet uudet tulokkaat eivät ole tottuneet suuriin ostoskeskuksiin, joissa useat liikkeet on sijoitettu vierä viereen, joskus saman katon alle, ostoksilla käynnin helpottamiseksi. He eivät ole myöskään koskaan aikaisemmin saattaneet tehdä ostoksia itsepalvelumyymälässä, joka on hyvin suuri liike, jossa on tarjolla erittäin laaja valikoima ruoka- ja taloustarvikkeita ja missä asiakkaat palvelevat itseään ja maksavat ostoksistaan poislähtiessään kassoissa.

Kanadalaiset ostavat melko paljon valmiiksi pakattuja tuotteita. Ruokatarvikkeita on tarjolla erikokoisissa ja eripainoisissa ja hinnaltaan erilaisissa pakkauksissa, joista on vaikeata päätellä, mikä niistä on edullisin. Kanadalaiset ovat protestoineet hallitukselle ja teollisuuspiireille tästä Kanadan Kuluttajainyhdistyksen kautta (ks. s. 95) yrittäen saada standardikokoja ja painoja yleiseen käyttöön. Kanada on

hitaasti siirtymässä metrijärjestelmään, jonka tulisi auttaa senkaltaisen sekavuuden lakkauttamisessa.

Useimmista rohdoskaupoista saa ostaa ei ainoastaan lääkkeitä vaan myöskin makeisia, jäätelöä, valokuvausfilmiä, kosmeettisia aineita ja paljon muuta pikkutavaraa.

Väkijuomien myynti on tiukasti kontrolloitu ja alkoholia myydään pulloittain hallituksen johdon alaisina olevissa erikoisliikkeissä tai laseittain väkijuomalisensillä varustetuissa hotelleissa, ravintoloissa ja baareissa.

Vaatteiden koot saattavat olla erilaiset kuin mihin olette tottuneet. Kanadalaiset ostavat paljon valmisvaatetavaraa, koska se on halvempaa kuin vaatteiden teettäminen.

Nuoriso

Kanadan nuoriso nauttii suhteellisesti suuremmasta vapaudesta kuin mitä heidän vanhemmillaan oli, ja heillä on sitä huomattavasti suuremmassa määrin kuin nuorilla joissakin muissa maissa. Tämä asiantila huolestuttaa suuresti monia vanhempia sekä siirtolaisia että syntyperäisiä kanadalaisia.

Koska rahaa on ollut käytettävissä runsaammin kuin koskaan aikaisemmin, vanhemmat ovat antaneet lapsilleen enemmän taskurahaa ja hankkineet heille enemmän yllisyyksiä. Seurauksena on, että lapset odottavat saavansa yhä enemmän. Teini-ikäisen nuorison valvonta on paljon höllempää, kuin mitä se oli aikaisemmin. Pojat ja tytöt menevät iltaisin ulos ilman silmälläpitoa, joskus samaan sukupuoleen kuuluvien ystäviensä kanssa, joskus taas pareittain. Tapa sopia etukäteen kohtauksista tai yleensä pareittain tapahtuva ulosmeno on tuntematon joillekin siirtolaisille. Joskus vakituinen seurustelu johtaa avioliittoon. Joskus taas se on vain väliaikainen järjestely. Poika tai tyttö saattaa seurustella monien eri henkilöiden kanssa, ennenkuin hän lopullisesti päättää avioitumisestaan.

Sekä pojat että tytöt käyvät koulua pitemmän aikaa, koska ammattitaidotomille on saatavissa vähemmän työtä kuin ennen. He oppivat paljon televisiosta, radiosta sekä kirjoista ja ovat paremmin selvillä asioista, kuin mitä nuoriso on koskaan aikaisemmin ollut.

Ei ole ollut sukupolvea, jonka aikana eivät jotkut vanhemmat olisi paheksuneet lastensa elämäntapaa, mutta yleinen mielipide on, että nykyaikana ei ole helppo kasvattaa lapsia. Vanhempien on tutustuttava heitä ympäröivään yhteiskuntaan ymmärtääkseen paremmin elämää, jota heidän lapsensa elävät kodin ulkopuolella.

Lastenhoito

Silloin kun sekä isät että äidit käyvät työssä, jonkun muun on pidettävä huolta pikkulapsista. Jos kodin lähistöllä ei ole mitään päiväkotia tai sukulaista, joka ottaisi huolekseen pikkulasten hoidon, saattaa olla vaikeata löytää sopiva henkilö tähän tehtävään. Pikkulasten hyvinvointi on otettava tarkoin huomioon ja punnittava suhteessa lisätulojen tarpeellisuuteen. (ks. Päiväkodit s. 71).

Kyläyhteisöissä asuneet ihmiset eivät aina tajua, että lasten yksin jättäminen suurkaupungissa on paljon vaarallisempaa kuin jossakin kylässä, jossa kaikki

naapurit tuntevat heidät ja suojelevat heitä. Lastensuojelulainsäädäntö on Ontariossa suhteellisen ankara ja siinä vaaditaan, että lasten tulee aina olla pätevän henkilön hoidossa. Lastensuojeluyhdistykset, joilla on vastuu lasten suojelusta, katsovat lasten tulleen laiminlyödyiksi, jos heidät jätetään illalla yksin kotiin, olipa kysymys sitten talosta tai huoneistosta (Vrt. Lastensuojeluyhdistyksiä s. 70).

Monet kanadalaiset vanhemmat palkkaavat lapsilleen hoitajan, joka jää kotiin heidän lastensa kanssa heidän itsensä mennessä ulos illalla. Vanhempien tulee olla varmoja siitä, että lastenvahti on luotettava henkilö, jonka he joko tuntevat itse tai jota heille on suositeltu. Teini-ikäisten ei tulisi toimia lastenvahteina muille kuin naapureille tai henkilöille, jotka heidän vanhempansa tuntevat hyvin; heidän ei myöskään tule mennä yksin kotiin iltamyöhällä.

Naiset

Naisten rooli perheessä ja yhteiskunnassa on suuresti muuttunut viimeisten kymmenen tai viidentoista vuoden kuluessa. Naiset vaativat enemmän tunnustusta itselleen ja samoja mahdollisuuksia miesten kanssa.

On jo pitkään ollut tapana, että kanadalaiset naiset käyvät työssä ennen naimisiinmenoaan. Nyt monet heistä työskentelevät kodin ulkopuolella myös avioliiton jälkeen.

Elinkustannusten kasvaessa monet perheet havaitsevat, että kaksi palkkašekkiä on hyvinkin tarpeen. Perheet ovat pienempiä ja aikaasäästäviä kotitalouskojeita on enemmän, jotenka kodinhoitovelvollisuudet eivät vie niin paljon aikaa kuin aiemmin. On yhä enemmän avioliittoja, joissa miehet ja naiset ovat puolisoina samanarvoisia ja kantavat yhtäläisen vastuun.

Vuonna 1971 esitettiin laki, joka kieltää työssä syrjimisen sukupuolen tai aviosuhteen vuoksi (ks. Syrjintä s. 111). Siitä huolimatta monet naiset työskentelevät yhä alemmilla virka-asteilla tai huonosti palkatuissa töissä. Vain harvoilla on korkeampi virka-asema liike-elämässä. Vain harvat ovat kansanedustajina eduskunnassa. Virkanaisten suhteellinen lukumäärä on pieni muihin maihin verrattuna, mutta useampia mahdollisuuksia on avautumassa naisille niillä toimialoilla, jotka sijoittuvat perinteellisesti naisten ammatteina pidettyjen työalojen ulkopuolelle.

Tavanomaisesti, naimattomia naisia on kutsuttu nimityksellä "Miss" ja naimisissa olevia "Mrs." Nyt titteliä "Ms." käytetään kummastakin yhä suuremmassa määrin.

Perhetapahtumat

Jokaisessa maassa syntyminen, häät ja kuolema ovat tapahtumia, joita tavallisesti vietetään perinteellisin juhlamenoin, jotka yleensä ovat yhteydessä perheen uskontoon. Siirtolaiset haluavat yleensä noudattaa omia kaavojaan sikäli kuin mahdollista, mutta joskus kanadalaiset tavat hämmentävät heidät.

Syntymät

Useimmiten lapset syntyvät sairaaloissa Kanadassa; kättilöitä ei tunneta. Syntymätapauksia ei tavallisesti juhlita minkäänlaisin seremonioin; sukulaiset ja

ystävät lähettävät tai tuovat sen sijaan lahjoja vauvalle. Jotkut perheet pitävät ristiaisjuhlat kotonaan sen jälkeen, kun lapsi on ristitty tai kastettu kirkossa.

Avioliitot

Nuoret valitsevat itse tulevan puolisonsa, usein koulussa, työpaikalla tai ystäviensä välityksellä tapaamiensa tovereiden joukosta. Morsiamet eivät saa myötäjäisiä, mutta morsiuspari saa lahjoja ystäviltä ja sukulaisilta.

Morsiamen kunniaksi pidetty erikoinen juhla- ja "lahjaryöppytilaisuus" (bridal shower) on monille siirtolaisille aivan tuntematon tapa. Ennenkuin tyttö menee vihille, hänen ystävänsä saattavat järjestää kutsut, jonne kutsutaan hänen tyttöystäviään, ja morsian saa vastaanottaa pienistä lahjatavaroista koostuvan "lahjaryöpy". Joskus samankaltaisia lahjanantokutsuja järjestetään myös odottaville äideille.

Avioliittolupia voidaan hakea kaupungin-, kauppalan tai maalaiskunnan kirkurilta. Ontariossa avioliittolupa on hankittava vähintään kolme päivää ennen häitä ja käytettävä kolmen kuukauden kuluessa antopäivästä. Siitä on maksu, joka on maksettava käteisellä tai pankin vahvistamalla šekillä. Mitään avioliittolupaa ei tarvita, jos avioliittoa koskevat kuulutukset luetaan kirkon saarnastuolista käsin. Kuulutukset on luettava vähintään kerran, jonakin sunnuntaina jumalanpalveluksen yhteydessä ja vähintään viisi päivää ennen häitä. Kuten avioliittoluvat, kuulutuksetkin ovat voimassa kolmen kuukauden ajan. Jotkut kirkot lukevat kuulutukset kerran, jotkut toiset kahdesti, jotkut kolme kertaa.

Vihkiäiset voidaan pitää kirkossa, jonka jälkeen on sitten vastaanottotilaisuus, tai vaatimattomana tilaisuutena kotona tai joissakin julkisissa tiloissa kuten kaupungin- tai kunnantalossa. Tarvitaan vain yksi vihkimistilaisuus. Se voi olla joko uskonnollinen toimitus tai siviilivihkiminen.

Hautajaiset

Hautajaiset voidaan pitää kirkossa, mutta tapa pitää niitä hautajaistoimistojen tiloissa on yleistymässä. Kaikki hautaustoimistot toimivat valtion ammatinharjoitusluvilla. Vainaja lepää kahden päivän ajan kuolemantapauksen jälkeen hautajaistoimiston huoneistossa ja ystävät käyvät siellä lausumassa surunvalittelunsa. Tavallisesti seuraa uskonnollinen seremonia hautaustoimiston kappelissa, mutta jotkut perheet voivat päättää olla ilman sitä.

Vainajan omaiset saattavat kutsua sukulaisia ja läheisiä ystäviä kotiinsa hautajaisten jälkeen ja tällöin voidaan tarjoilla virvokkeita. Heidän läsnäolonsa auttaa lievittämään omaisten yksinäisyydentunnetta välittömästi hautajaisten jälkeen. Jotkut heistä ovat voineet tulla pitkän matkan takaa ja saattavat tarvita aterian ennen paluutaan. Naapurit tuovat usein ruokaa surutaloon avuliaana eleenä surevalle perheelle, jolla on paljon muuta huolehtimista.

Kanadalaiset voivat vaikuttaa teistä kovin kylmiltä, koska he eivät osoita suruaan yhtä avoimesti, kuin te odottaisitte heidän tekevän tällaisena ajankohtana. Heidän tapansa on yrittää olla rohkea ja hillitä tunteitaan. Erityisiä suruvaatteita ei käytetä, mutta ihmiset eivät myöskään pukeudu kirkaanvärisiin vaatteisiin hautajaisiin mennessään.

Jotkut siirtolaiset lähettävät kuolleen sukulaisen ruumiin takaisin kotimaahan, mutta tämä maksaa tuhansia dollareita, ja perhe voi siitä velkaantua pitkäksi ajaksi.

Hautajaiset voivat tulla verraten kalliiksi, mutta on myös olemassa keinoja pitää halvempia hautajaisia. Hautajaistoimiston johtaja tai suuremmissa kaupungeissa muistoyhdistykset auttavat ihmisiä suunnittelemaan etukäteen hinnaltaan vaatimatomia hautajaisia.

Uskonnollinen neuvonantajanne voi myös antaa teille arvokasta apua tällaisessa tilanteessa.

Perheongelmat

Perheongelmien syntyessä on hyvä olla olemassa joku, jonka kanssa keskustella niistä. Lasten käytöshäiriöistä voidaan keskustella luokan opettajan tai koulun rehtorin kanssa. Lasten ja vanhempien välisistä probleemoista, samoin kuin vaikeuksista aviopuolisoiden välillä, saatetaan keskustella papin, kirkkoherran tai perheneuvontatoimiston kanssa (vrt. Perheneuvontaa s. 74).

Uskonto

Useat siirtolaiset käyvät kirkoissa tai muissa hartaudenharjoituspaikoissa, joissa he tapaavat maanmiehiään ja kuulevat omaa kieltänsä puhuttavan. Usein he myöskin kääntyvät kirkkonsa puoleen saadakseen tietoa tai apua.

Kanadassa on useita erilaisia uskonnollisia ryhmiä. Yleensä ne tulevat erittäin hyvin toimeen keskenään.

Uskonnollisten menojen suorittamisen lisäksi monet Kanadan kirkot ovat myös omaksuneet sosiaalisen toimintakeskuksen osan. Niissä voi olla miesten, naisten, avioparien, teini-ikäisten, nuorten aikuisten ja kultaisen iän kerhoja. Jotkut pitävät kielikursseja siirtolaisille. Jotkut toiset taas ylläpitävät urheilukerhoja ja kesäleirejä ja niissä on tennis- tai sulkapallokenttiä. Muutamilla on lasten päiväkoteja työsikäkäyvien äitien lapsille.

Ainoastaan harvat näistä toimintamuodoista on varattu yksinomaan kirkon jäsenille. Useimmat toimintapiirit ovat avoinna kenelle tahansa, joka haluaa niihin ottaa osaa. Tiedustelkaa naapuristossanne olevasta kirkosta lähempiä tietoja.

Kulttuuri ja vapaa-ajan vietto

Ontariossa on laaja valikoima kulttuuritilaisuuksia ja vapaa-ajan viettomahdollisuuksia, joita kaikkia ei voida yksityiskohdittain kuvailla tässä pikku kirjasessa. Erikoisesti suurenmilla paikkakunnilla monet ihmiset nauttivat taidenäyttelyissä käymisestä, sinfoniakonserttien kuuntelusta sekä balettiesityksissä ja teatterissa käymisestä. Kaikkialla Ontariossa monet etniset ryhmät pitävät yllä kotimaidensa kulttuuritoimintamuotoja. He ovat lisänneet väriä ja vaihtelua Kanadan elämään ja ovat tuottaneet iloa kaikille eri etnistä alkuperää oleville maan asukkaille.

On myöskin monia vapaa-ajanvietto-toimintamuotoja. Jotkut ovat kaupunkien tai kuntien järjestämiä ohjelmia. On suuria, Ontarion hallituksen hoitamia puistoja ja luonnonsuojelualueita, joissa maa on säilytetty luonnontilassaan. Ne ovat tarkoitettut yleisön käyttöön ja niihin on pieni pääsymaksu. Ontarion hallitus on vastuussa veden, metsien, julkisten uimarantojen ja leiriytymisalueiden käytöstä. Jos aiotte metsästää tai kalastaa, on erittäin tärkeää, että tunnette näitä urheilumuotoja koskevat lait.

Jotkut perheet ostavat kesämökkejä vesien ääritä maaseudulta, jossa he viettävät lomansa ja viikonloppunsa. Perheet saattavat käyttää autoja loma- ja viikonloppumatkoillaan. Yöpymällä perävaunuleirialueilla he voivat säästää rahaa, sillä ne maksavat vähemmän kuin motelli- tai hotellihuone. He voivat viedä ruoan mukanaan ja syödä piknikpöytien ääressä tien varsilla; nämä pöydät ovat Ontarion hallituksen kustantamia ja täysin maksuttomia.

Monilla yhdyskuntajärjestöillä on ohjelmia kuten NMKY:llä ja sitä vastaavilla järjestöillä, joilla on uima-altaita, voimistelusaleja ja kerhotoimintaa (vrt. s. 72). Partiopojilla ja -tytöillä, kirkkoilla ja yhteiskunnallisilla toimistoilla on kaikilla oma ohjelmansa.

Etniset ryhmät järjestävät vapaa-ajanvietto-toimintaa omaa kansallisuusryhmäänsä oleville ihmisille ja ne ovat erityisesti omistautuneet nuoriso-ohjelmille.

Yksityiset henkilöt ja erilaiset yhdistykset ylläpitävät useita toimintamuotoja elinkeinonaan, kuten biljardisaleja, keilaratoja, tanssisaleja, hiihtomajoja ja kesäleirejä.

Saadaksenne lähempiä tietoja pyytäkää neuvoa yhdyskuntanne tiedotuskeskuksesta, paikalliselta kirjastolta, kunnalliselta vapaa-ajanvietto-toimistolta tai joltakin yllämainitulta järjestöltä. Paikkakuntanne ulkopuolella tapahtuvien toimintamuotojen suhteen tiedustelkaa maakuntahallituksen turistikonttorilta (Provincial Tourist Bureau). Niitä on aina yksi tai useampia kaikissa kaupungeissa ja suuremmissa asutuskeskuksissa; näitä matkailijoiden informaatiokeskuksia löytyy myös valtioiden varsilta.

Vapaaehtoiset järjestöt ja vapaaehtoiset työntekijät

Tämä kirjanen kuvailee monia julkisia valtion kustantamia palvelumuotoja, mutta viittaa myöskin moniin "vapaaehtoisin" tai "yksityisiin" järjestöihin sosiaalipalveluiden, terveydenhuollon ja virkistysohjelmien aloilla. Näistä palvelumuodoista huolehtivat lautakunnat, jotka on kokoonpantu vapaaehtoisista voimista, henkilöistä, jotka maksutta uhraavat aikaansa ja tarmoaan yhteiskunnan hyväksi.

Kaikissa maissa ihmiset tietenkin tarjoavat apuaan pulassa oleville. Henkilöt, joita he auttavat, ovat tavallisesti sukulaisia, naapureita, samaan uskontokuntaan tai samaan järjestöön kuuluvia henkilöitä. Kanadassa ja Yhdysvalloissa on kuitenkin monia vapaaehtoisia, jotka tarjoavat apuaan täysin tuntemattomillekin.

Olisi vaikeata arvioida tuhansien vapaaehtoisten päivittäin tekemän työn arvo. He saattavat työskennellä sairaaloissa, viedä liikuntakyvyttömät potilaat klinikoihin, valmentaa urheilujoukkueita, ohjata nuorisoryhmiä, ommella siteitä Punaiselle Ristille, toimia tulkkeina siirtolaisille, johtaa kultaisen iän kerhoja, kerätä rahaa Syöpäyhdistykselle (Cancer Society) tai suorittaa monia muita erilaisia tehtäviä.

Kun vapaaehtoiset huomaavat jonkin jatkuvan puutteen olemassaolon, he saattavat liittyä yhteen ja perustaa tarvittavan palvelumuodon. He saattavat kerätä rahaa sitä varten pitämällä konsertteja tai myyjäisiä. Myöhemmin he mahdollisesti myös pyytävät valtiolta rahaa pitääkseen yllä tätä järjestöä. Sitten he palvelevat sen johtokunnassa tai komiteoissa auttaakseen sitä pysymään toiminnassa. —Tällaisia ovat periaatteeltaan vapaaehtoiset järjestöt.

Kaupungeissa monet näistä järjestöistä kuuluvat jäseninä Yhdistyneeseen Yhdyskuntarahastoon (United Community Fund) tai United Appeal-nimiseen rahastoon ja ne työskentelevät yhdessä kerätäkseen rahaa kaikille yhdessä suurkampanjassa. Liikkeet, tehtaot ja yksityiset lahjoittavat rahaa.

Yhdistetyllä Yhdyskuntarahastolla on oma, pieni palkkaa nauttiva henkilökuntansa, joka tekee toimistotyöt, mutta rahankeräystyö, varojen jakoperusteiden määrittely eri järjestöjä silmälläpitäen, ja niiden ohjelmien arviointi, jotta voitaisiin olla varmoja siitä, että ne tarjoavat hyvää palvelua, on vapaaehtoisin voimin suoritettua työtä.

Jos asutte kaupunkiyhdyskunnassa, tulette melko varmasti näkemään ilmoituksia kampanjasta ja teiltä tullaan otaksuttavasti pyytämään lahjoitusta. Jos haluaisitte tarjoutua vapaaehtoiseksi työntekijäksi, katsokaa V-kirjaimen alta puhe-
linluettelosta saadaksenne tietää onko kaupungissanne vapaaehtoisten toimisto (Volunteer Bureau), joka voisi auttaa teitä löytämään sellaisen paikan, jossa te haluaisitte tarjota apuanne. Voitte myöskin pyytää tiedonantotoimistolta ehdotuksia (ks. s. 21).

Ontarioon tutustuminen

Ajan mittaan tulette tutustumaan yhä paremmin Ontarioon. Se on toiseksi suurin Kanadan kymmenestä provinssista, sen pinta-ala on 412, 582 neliömailia (1,068,587 neliökilometriä). Se on suurempi kuin Ranska, Italia, Kreikka, Belgia ja Alankomaat yhteensä, pienempi kuin kolmasosa Intiaa ja pienempi kuin kymmenesosa Kiinaa. Noin kuudesosa sen alueesta on vettä, yhteensä 68,490 neliömailia, alue joka on melkein puoleksi suuria järviä ja puoleksi muita sisävesiä.

Maa-alueesta, joka on yhteensä 344,092 neliömailia, 46,372 neliömailia on yksityisomistuksessa, ja ne sijaitsevat pääasiallisesti Ontarion eteläosassa. Muut 297,720 neliömailia kuuluvat valtiolle ja ne tunnetaan kruununmaina.

Provinssi ulottuu noin 1000 mailia idästä länteen ja saman verran pohjoisesta etelään.

Noin yksi kolmasosa Kanadan asukkaita asuu Ontariossa. Viimeisin väkiluvun arvio on 8,237,000 heinäkuussa 1975 laskettuna. Kun vuoden 1971 väestönlaskenta

ASUMAAN ASETTUMINEN

tehtiin, 55.44% väestöstä oli brittiläistä suntyperää ja 9.57% ranskalaista. Lopuväestö eli 34.09% koostui ihmisistä, jotka olivat joko itse tulleet kaikista maailman osista tai joiden esi-isät olivat niin tehneet.

Yli 4,000,000 siirtolaista on tullut Kanadaan vuodesta 1946 lähtien, jolloin sodanjälkeinen siirtolaistulva alkoi, aina vuoden 1974 loppuun asti ja yli puolet näistä eli runsaat 2,000,000 on asettunut Ontarioon. Vuoden 1981 väestönlaskennassa tulee epäilemättä sen väestön osuuden, joka on muuta kuin brittiläistä tai ranskalaista syntyperää, lukumäärä olemaan paljon suurempi.

Enemmistö Ontarion väestöstä asuu kaupungeissa. Suurin kaupunki on Toronto, maakunnan pääkaupunki, jossa asuu yli kaksi miljoona asukasta ja joka vastaanottaa 25-30% kaikista Kanadaan tulevista siirtolaisista. Muita suurehkoja kaupunkeja ovat Hamilton, Ottawa, Windsor ja London. Ottawa on Kanadan pääkaupunki.

Kartalta katsottuna Ontario näyttää jakautuvan kahteen osaan (ks.s.148). Pienempi eteläinen osa on tiheimmiten asuttu alue Kanadassa. Sen kaupungeissa on useita tehtaita, jotka tuottavat einest tuotteita, autoja, terästä, nahka- ja paperituotteita, valmisvaatetavaraa, kotitalouskoneita ja monia muita artikkeleita, joita myydään liikkeissä. Se on myöskin rikas maanviljelysalue, joka tuottaa lihaa, maitoa ja voita. Sen ilmasto on tarpeeksi lämmin suuren hedelmävalikoiman, samoin kuin viljan, kasvien ja tupakan tuottamiseksi.

Pohjois-Ontario on kuusi kertaa suurempi kuin Etelä-Ontario, mutta sen asukasluku on vain 14% koko maakunnan asukkaista. Siellä on runsaasti kaivoksia, metsiä ja paljon vesivoimaa. Pohjoisessa on laajoja asumattomia alueita, jotka epäilemättä tullaan kehittämään myöhemmin.

Ontario vie ja tuo paljon materiaalia ja käy täten paljon kauppaa muiden maiden kanssa. Suuret järvet tarjoavat luonnollisen kuljetusjärjestelmän. Valta-merialukset kulkevat läpi St. Lawrence Seaway-vesitien provinssin itäosassa ja jatkavat kulkuaan Ylä-järvelle (Lake Superior) ja Thunder Bayhin.

Tämä on vaihtuvien vuodenaikojen maakunta; useimmilla seuduilla on kylmät, kirpeät talvet ja kevät, joka tulla kiepsahtaa ketterästi vaihtaen maiseman valkeuden kesän vehreyteen runsaan, kirkkaan ja joskus jopa polttavan kuuman auringonhehkun alla; tämä on myöskin syksyn maakunta, vuodenajan, jolloin runsas vilja-, kasvis- ja hedelmäsato korjataan ja vaahterat vaihtavat väriasunsa kauniin punaisen ja keltaisen vivahteisiin.

Tulette huomaamaan, että on mielenkiintoista saada tietää jotakin Ontarion alkuperäisistä asukkaista, intiaaneista, jotka olivat ainoat asukkaat täällä vielä 400 vuotta sitten, ranskalaisista, jotka tutkivat sen järvet ja joet ja monista muista ihmisistä, jotka ovat saapuneet sen jälkeen. Tulette haluamaan tietoja sen historiasta, sen kehityksestä ja ihmisistä, jotka johtivat sen kasvua ja siihen suuresti vaikuttivat.

Kanadan kaksi virallista kieltä ovat englanti ja ranska, mutta koska yhteiskuntamme on monikulttuurinen, Ontarion hallituksen politiikkana on rohkaista kaikkia ryhmiä säilyttämään kielensä ja kulttuurinsa ja kehittämään edelleen kulttuuriaan Kanadan sivistyksellisissä oloissa. Heitä kehoitetaan erikoisesti jakamaan kulttuurinsa muiden ryhmien kanssa.

Ontario tarjoaa monia mielenkiintoisia nähtävyyksiä. Jotkut näistä ovat historiallisia, jotkut maalauksellisia, jotkut taas viihdyttäviä. Niitä ei voi kaikkia kuvailla tässä yksityiskohdittain. Jotkut niistä saattavat sijaita lähellänne, joihinkin

taas pääsee autolla tai bussilla. Tutustukaa kotipaikkakuntaanne. Useimmissa Ontarion kaupungeissa ja kunnissa on historiallinen yhdistys tai museo, joka voi kertoa teille jotakin ihmisistä, jotka ovat asuneet siellä ja heidän varhaisesta elämästään tässä maassa. Pyytäkää kunnan kirjastoltanne tietoja mielenkiintoisista paikoista, joissa voi vierailla ja yleensä asioista mitä siellä voi harrastaa. Tiedustelkaa Maakuntahallituksen Teollisuus- ja matkailuministeriöstä, jolla on toimistoja useimmissa kaupungeissa ja myös valtateiden varsilla.

Nauttikaa elämästänne Ontariossa. Se on hyvä paikka elää.

KUINKA SAADA TIETOJA JA APUA

Tiedotuspalvelu	sivu 21
Yleinen valtion tiedotustoiminta	22
Puhelinluettelot	22
Ontarion kulttuuri- ja virkistysasiainministeriö	23
Ontarion tervetuliaistalo (Ontario Welcome House)	23
Kenttätoimistot	23
Kansalaisten kyselytoimisto	23
Kanadan työvoima- ja siirtolaisuusministeriö	24
Kanadan työvoimakeskukset	24
Kanadan siirtolaiskeskukset	24
Kotipaikkakunnan tiedotuslähteet	24
Yhdyskunnalliset tiedonantokeskukset	24
Etniset järjestöt	25
Vapaaehtoiset järjestöt	25
Uskonnolliset järjestöt	25
Kaupalliset toimistot	25
Hätätilanteet	25
Tämän kirjasen käyttö	26
Viittaukset hallitukseen	26

Kuinka saada tietoja ja apua

Tiedotuspalvelu

On erittäin tärkeätä, että tiedätte uudessa maassa mistä saatte tietoja ja mihin mennä apua hakemaan sitä tarvitessanne. Jos teillä on kielivaikeuksia ettekä voi saada itseänne ymmärretyksi, tulette tarvitsemaan erikoista henkilökohtaista apua. Kenties tarvitsette jonkun asiakirjan kääntämistä tai jonkun henkilön apua jonkin kaavakkeen täyttämisessä, kenties jonkun olisi autettava teitä tulkitsemaan jonkun kirjeen sisältö tai laatimaan siihen vastaus. Teillä saattaa olla hankaluuksia asioidessanne jonkin toimiston kanssa ja saatatte tarvita jonkun kieltänne puhuvan henkilön apua vaikeuksista selvitäksenne.

Englanti on yleisesti puhuttu kieli Ontariossa, ja sitä Ontarion siirtolaiset tulevat ensi sijassa tarvitsemaan, vaikka on muutamia seutuja, joissa on melkoisen huomattava ranskankielinen asujamisto ja jossa ranskan kieltä taitava siirtolainen tulee selviytymään mainiosti tällä kielellä. Yrittäkää löytää läheisyydestänne henkilö, joka voi auttaa teitä omalla kielellänne siihen saakka, kunnes itse opitte uuden kielen.

Alla on ehdotuksia, jotka koskevat valtion virastoja, vapaaehtoisjärjestöjä (ks. sivu 17) ja muita apulähteitä, joihin voitte ottaa yhteyden tietoja saadaksenne.

Kanadassa on kolme eri hallitustasoa: liitto-, maakunta- ja kunnallishallitustasot. (Saadaksenne lähempiä tietoja katsokaa sivua 129.)

Valtion tiedotuspalvelut ovat ilmaisia lukuunottamatta joitakin harvoja poikkeuksia kuten luvat tai tietynlaiset koulutusohjelmat. Kanadassa katsotaan rikokseksi, jos valtion virkailijat ottavat vastaan rahaa, lahjoja tai suosionosoituksia, joita heille, heidän perheilleen tai ystävilleen on tarjottu maksuna jostakin palvelusta. On myös rikos, jos joku yksityinen henkilö tai jokin toimisto lupaa käyttää vaikutusvaltaansa hallituksessa jonkun toisen puolesta sellaisten lahjojen tai suosionosoitusten vastikkeeksi. Henkilöitä, jotka tarjoavat tai saavat apua tai vaikutusvaltaa tällä tavoin, voidaan rangaista sakoilla tai jopa vankeudella.

Vapaaehtoisjärjestöt tarjoavat tietoa maksutta. Ei ole kanadalaisten tapojen mukaista hyväksyä lahjoja senkaltaisista palveluista.

Älkää epäröikö pyytää tietoja ja neuvoja. Valtion virastot ja ministeriöt palvelevat kaikkia ihmisiä. Sekä vapaaehtoiset että yhdyskuntajärjestöt ovat olemassa ihmisiä auttaakseen, ja teillä on oikeus käyttää niitä. Ne saattavat säästää teiltä aikaa, vaivaa ja rahaa. Pyytäkää apua joltakin tiedonantokeskukselta, kirkolta, kielen opettajaltanne tai joltakin hyödylliseksi havaitsemaltanne järjestöltä.

Yleinen valtion tiedotustoiminta

Useimmat valtion virastot ja ministeriöt toimittavat vihkosia, joissa kuvaillaan yleisölle ilmaispalveluita. Ministeriöiden tai valtion eri osastojen puhelinnumerot ovat luetteloituna puhelinluettelossa Kanadan tai Ontarion hallitus-otsikoiden alla: "Government of Canada", "Government of Ontario". Voitte lähettää kirjeen jollekin Ontarion hallituksen ministeriölle ja osoittaa sen osoitteeseen "Queen's Park, Toronto". Liittovaltiolle menevä kirje voidaan varustaa osoitteella: "Parliament Buildings, Ottawa".

Puhelinluettelot

Tulette huomaamaan, että puhelimesta on suuri apu, ja teidän tulisi oppia käyttämään sitä niin pian kuin mahdollista. Henkilöiden ja järjestöjen nimet ovat aakkosjärjestyksessä. Valtion numerot ovat erityisosassa G-kirjaimen alla. "Government of Canada" (Kanadan hallitus) on luettelossa ensimmäisenä, sitten seuraavat järjestyksessä "Government of Ontario" (Ontarion hallitus) ja paikallinen kunnallishallitus.

Kirjan etuosassa ovat ohjeet ulkolinjapuheluiden ottamisesta, puhelimen käytössä sattuvista häiriöistä ilmoittamisesta ja muista asioista. Luettelon takaosassa on osa, joka tunnetaan nimellä "Keltaiset lehdet". Torontossa nämä keltaiset sivut muodostavat kokonaisen erillisen kirjan. Näillä sivuilla on luetteloita liikkeistä, ravintoloista, kirkoista, lääkäreistä, lakimiehistä ja monista muista palvelumuodoista, joita voitte tarvita.

Ontarion kulttuuri- ja virkistysasiainministeriö

Ontarion tervetuliaistalo (Ontario Welcome House)

Koska monet Ontarioon tulevat siirtolaiset saapuvat lentoteitse Torontoon, Ontarion hallitus perusti tähän kaupunkiin keskustoimiston auttaakseen heitä heidän ensimmäisissä pulmissaan. Annettuaan ensin siirtolaisille välitöntä apua ja neuvoja, monikieliset lentokenttävastaanottovirkailijat, jotka ovat ministeriön kansalaisuusviraston palveluksessa, neuvovat heitä kääntymään tervetuliaistalon (Welcome House) puoleen, mutta tämä palvelu on kaikkien muidenkin Ontarion asukkaiden käytettävissä.

Welcome House-vastaanottotalo on avoinna kuusi päivää viikossa, maanantaista perjantaihin, klo 9.00:stä aamulla klo 9.00:ään illalla ja lauantaisin klo 10.00:stä aamulla klo 5.30:een illalla.

Henkilökunta, joka koostuu koulutetuista monikielisistä neuvojista, on valmiina vastaanottamaan ja avustamaan vastatulleita:

- asuinpaikan löytämisessä
- työnhaussa; tähän kuuluu myös supistelmien laatiminen aiemmasta työurasta, yleiskasvatusta koskevien asiapapereiden sekä ammatti- että työtodistusten kääntäminen ja arviointi
- terveydenhuoltovakuutusohjelmaan liittymisessä ja sitä koskevissa asioissa
- lapsilisän anomisessa
- järjestämällä kaikenlaisia vastatulleille tarkoitettuja englannin kielen kursseja heille
- ylläpitämällä lastentarhaa lapsille sillä aikaa kun äiti on kursseilla
- vastaamalla siirtolaisuutta koskeviin kyselyihin
- antamalla vaatteita niitä tarvitseville siirtolaisille ja pakolaisille
- sekä tietoja paikallisista kulttuuririennöistä ja laitoksista

Saadaksenne lisätietoja ottakaa yhteys tervetuliaistaloon:

Ontario Welcome House
8 York Street
Toronto, Ontario
Puhelin: (416-) 965-3021

Kenttätoimistot

Jos asutte Toronton ulkopuolella, voitte ottaa yhteyden kulttuuri- ja virkistysasianministeriön kenttätöontekijään. Jos asutte kaukaisella paikkakunnalla, voitte ottaa yhteyden luonnonvarain ministeriön (Ministry of Natural Resources) pohjoisten asiain osastoon (Northern Affairs Bureau). Nämä ministeriöt löytyvät puhelinluettelosta Ontarion hallitusotsikon alta (Government of Ontario).

Kansalaisten kyselytoimisto

Kansalaisten kyselytoimisto antaa tietoja Ontarion hallituksen palveluista. Kyselyjä voidaan tehdä postitse, puhelimitse tai henkilökohtaisesti. Kirjalliset kyselyt, jotka on kirjoitettu muilla kuin englannin tai ranskan kielillä, käsitellään

kääntäjien avustuksella. On olemassa useita julkaisuja, jotka kuvailevat hallituksen palveluita.

Citizens Inquiry Branch
Ministry of Culture and Recreation
Room M1-50 Macdonald Block
Queen's Park
Toronto M7A 2R9
Puhelin: (416-) 965-3535

Kanadan työvoima- ja siirtolaisuusministeriö

Kanadan työvoimakeskukset

Neuvojat Kanadan työvoimakeskuksissa (Canada Manpower Centres) antavat tietoja ja apua siirtolaisille heidän asumaan asettumisensa aikana, usein juuri sel-laisissa asioissa kuin työnsaanti ja asunnonhaku. Katsokaa sivua 29 tarkempia tietoja varten.

Kanadan siirtolaiskeskukset

Jos teillä on siirtolaisuuspapereita tai siirtolaisen asemaa koskevia kysymyksiä tai jos haluatte toimia jonkun sukulaisenne takaajana ja tuoda hänet Kanadaan, teidän tulisi mennä Kanadan siirtolaisuuskeskukseen (Canada Immigration Centre). Niitä ei ole aina pienemmillä paikkakunnilla, mutta jonkun suuremman asutuskeskuksen virkailija vierailee tavallisesti määräpäivinä pienemmillä paikkakunnilla ja on tavattavissa Kanadan työvoimakeskuksessa noina päivinä.

Nämä keskukset eli Canada Manpower Centres ja Canada Immigration Centres ovat luetteloituna puhelinluettelossa Kanadan hallitus-otsikon alla: Government of Canada, Department of Manpower and Immigration.

Kotipaikkakunnan tiedotuslähteet

Omalla kotiseudullanne on henkilöitä, joita voitte tavata tai joihin voitte ottaa yhteyden. Nämä henkilöt, jotka tulevat ilomielin auttamaan teitä ovat:

englannin kielen opettajat (ks. s. 46)
koulujen rehtorit tai opettajat
uskonnolliset johtajat
terveyssisaret (ks. s. 64)
kirjastonhoitajat (ks. s. 57)

Yhdyskunnalliset tiedonantokeskukset

Useimmissa kaupungeissa ja suuremmissa asutuskeskuksissa on yhdyskunnallisia tiedotustoimistoja, jonne ihmiset voivat joko soittaa tai vain kävellä sisään ja pyytää tietoja. Pikkukaupungeissa on luultavasti vain yksi tiedonanto-toimisto. Suuremmissa kaupungeissa saattaa olla yksi keskustoimisto, joka palvelee koko kaupunkia enimmäkseen puhelimitse, ja joukko pieniä kaupunginosakeskuksia, joissa henkilö, joka haluaa puhua henkilökohtaisesti jonkun henkilökuntaan kuuluvan kanssa, voi pistäytyä mukavasti.

Nämä keskukset ovat avoinna kaikille tulijoille, ja alueilla, joissa on suuria määriä siirtolaisia, niissä on luultavasti työntekijöitä, jotka puhuvat siellä eniten kysyttyjä kieliä. Jotkut toimistot erikoistuvat vain yhden etnisen ryhmän palveluun.

Tiedonantokeskukset antavat tietoja ja selittävät valtion ja muiden yhdyskunta-palveluiden toimintaa. Niissä voidaan kääntää siirtolaisten kirjeitä tai kirjoittaa ne heidän puolestaan, auttaa heitä täyttämään valtion kaavakkeita tai tehdä puhelin-soittoja heidän puolestaan. Jos apua tarvitsevien pulmat ovat melko monimutkaisia, e.m. keskukset lähettävät kyselijät erityiseen toimistoon, jossa käsitellään tapauksia, joissa tarvitaan pitkäaikaista apua.

Etsikää näitä toimistoja "Information-" (tiedonanto) otsikon alta puhelinluet-telon keltaisilta sivuilta.

Etniset järjestöt

Ihmiset, jotka alunperin tulivat eri maista, ovat perustaneet siirtolaisten auttamiskeskuksia auttaakseen maastaan myöhemmin tulleita uusia siirtolaisia. Näiden toimistojen auttamisohjelma ei paljoakaan poikkea ylläkuvatusta yhdyskun-nallisten tiedonantokeskusten ohjelmasta. Järjestöjen numerot löytynevät "infor-mation-" otsikon alta puhelinluettelosta. Kirkkonne ja ne maanmiehenne, jotka ovat olleet Kanadassa jo jonkin aikaa, tuntevat ne.

Vapaaehtoiset järjestöt

NMKY, NNKY ja vastaavat järjestöt samoin kuin yhdyskuntajärjestöt ovat myötämielisiä siirtolaisille ja katsovat asiakseen siirtolaisten auttamisen heidän vaikeuksissaan (ks. s. 72). Joissain kaupungeissa on olemassa monikulttuurisia keskuksia, jotka antavat tietoja, järjestävät seuraohjelmia ja antavat monen-muotoista apua.

Uskonnolliset järjestöt

Jotkut kirkot ja muut uskonnolliset järjestöt antavat apua siirtolaisille. Kansal-linen Uskontojen Välinen Siirtolaisuuskomitea (The National Interfaith Immigra-tion Committee) on koordinaatioelin, joka koostuu eri uskontokuntiin kuuluvista ihmisistä. Tämän elimen paikalliskomiteat lähettävät tervetulokirjeitä vastatulleille antaen niiden eri kieliryhmiin kuuluvien henkilöiden nimet ja puhelinnumerot, joille jokainen tiettyä kieltä puhuva henkilö voi soittaa ja pyytää tietoja.

Kaupalliset toimistot

On myöskin olemassa toimistoja, jotka vaativat maksun siirtolaisten auttami-sesta. Ne voivat olla hyvinkin hyödyllisiä, koska ne edustavat tavallisesti samaa kansallisuus- ja kieliryhmää kuin ne asiakkaat, jotka niihin turvautuvat. Joskus osuu kohdalle kuitenkin joku epärehellinen, joka maksattaa korkeat hinnat ja tekee lupauksia, joita ei pysty pitämään. Muutamia tällaisia on saatu kiinni teosta, ja heitä on rangaistu. Ennenkuin käännytte jonkun toimitsijan puoleen, kyselkää neuvoa useilta omaa kansallisuuttanne olevilta henkilöiltä, joihin voitte luottaa, ja jotka ovat olleet Kanadassa kyllin kauan voidakseen suositella jotain määrättyä toimit-sijaa.

Hätätilanteet

Voitte tarvita pikaista apua onnettomuuden tai äkillisen sairauden sattuessa. Kaupungeissa ja muissa taajamissa on hätäpuhelinnumero, johon voitte soittaa

pyytääksenne apua. Se on painettu suurin kirjaimin puhelinluettelon etusivulla “Emergency”-otsikolla varustettuna. Voitte myöskin vain vääntää numeron “0” ja pyytää puhelinvälittäjää teitä auttamaan. Jos ette ole vielä oppineet kieltä, opetelkaa, ainakin sanomaan sana “help”, “apua”, ja antamaan nimenne ja osoitteenne. Jos kerrotte heille, mitä kieltä puhutte, he saattavat löytää jonkun, joka osaa puhua teille omalla kielellänne.

Älkää yllättykö tai pelästykö, jos palokunta tai poliisi tulee paikalle vastauksena kutsuunne. Poliisi ei ole tullut ketään pidättämään, vaan auttamaan teitä. Palokunnalla on eräänlainen laite, jolla herätetään tajuntansa menettäneitä ihmisiä. Sekä poliisi että palomiehet ovat saaneet ensiapukoulutuksen ja he tietävät miten menetellä hätätapauksissa. Se on osa heidän työtään.

Voitte viedä vakavasti sairastuneen henkilön sairaalaan mihin aikaan tahansa, yöllä tai päivällä. Monissa sairaaloissa on erityinen ensiapuasema, johon on erillinen sisäänkäynti, jonka yllä on suuri nimikilpi “Emergency”. Vahingossa sattuneessa myrkytystapauksessa teidän tulee soittaa sairaalaan tai mennä hätäapuasemalle. Suuremmissa kaupungeissa on myrkytystapausten hoitokeskuksia joissakin sairaaloissa. Näiden tehtävänä on antaa pikaista puhelinneuvontaa. Teidän hätäpuhelinpalvelunne tai puhelinvälittäjänne auttaa teitä.

Poliisi vastaa nopeasti kaikkiin soittoihin, joissa pyydetään suojelua. Älkää epäröikö soittaa heille tai pyytää puhelinvälittäjää soittamaan heille puolestanne.

Tämän kirjasen käyttö

Teitä neuvotaan tämän kirjasen eri kohdissa minne mennä tietoja saadaksenne. Käyttäkää jokaista tarvitsemaanne palvelumuotoa, olipa se sitten tiedonantokeskus, teidän kirkkonne, kielen opettajanne tai mikä tahansa järjestö, joka on osoittautunut teille hyödylliseksi.

Älkää epäröikö pyytää tietoja ja neuvoja. Valtion osastojen ja ministeriöiden tehtävänä on palvella kaikkia ihmisiä. Yhdyskunnalliset järjestöt ovat olemassa auttaakseen ihmisiä ja teillä on oikeus käyttää niitä. Ne saattavat säästää teille aikaa, vaivaa ja rahaa.

Viittaukset hallitukseen

Kanadassa on kolme eri hallituksen tasoa, liittohallitus, maakuntahallitus ja kunnanhallitus. Näihin kaikkiin viitataan usein tässä kirjasessa (ks. s. 129).

TYÖ

Sosiaalivakuutusnumero	sivu	29
Työnhaku		29
Kanadan työvoimakeskukset		29
Sanomalehdet		30
Ystävät ja sukulaiset		30
Työnvälitystoimistot		30
Haastattelu		31
Asiapapereiden kääntäminen		31
Pätevyyden arviointi		32
Koulutodistukset		32
Yliopisto- ja korkeakoulutodistukset		32
Ammattityöntekijäin pätevyysvaatimukset		33
Yksityisyrittäjät		34
Työhönkoulutusohjelmat		34
Ontarion teollisuusammattikasvatusohjelma		34
Ammattimiesten tutkintoja edeltävät esikurssit		34
Kanadan Työvoimaviraston koulutusohjelma		34
Ammattiyhdistykset		35
Työolot		36
Työaika		37
Lomat		37
Minimipalkka		38
Samapalkkaisuus		38
Raskaus- tai äitiysloma		38
Minimi-ikä		38
Ammattiturvallisuus		38
Palkanpidätykset		39
Palkkalaskelma		39
Syrjintä		39
Työttömyysvakuutus		39
Maksut		39
Kenellä on oikeus anoa		39
Työtodistus (Record of Employment)		40
Kuinka työttömyysavustusta anotaan		40
Miten työttömyysavustuksen saaminen jatkuu		40
Odotusaika		41
Raportin teko		41
Maksutapa		41
Vetoomukset		41
Tulovero		41
Lähempiä tietoja		41
Työntekijäin työkyvyttömyyskorvaus		42
Korvaukset		42
Elätettävien korvaukset		42
Lääkintäapu vammatapauksissa		42
Ensiapu		43
Ammatillinen uudelleen koulutus		43
Terveystenhoito vakuutus sairaudesta, jota korvaus ei peitä		43
Tietoja		44

Työ

Työn löytäminen on erittäin tärkeää vastatulleelle siirtolaiselle. Aluksi voi olla vaikeata saada sellainen työ, johon teidät on koulutettu ja voitte joutua ottamaan työn, jossa ette voi käyttää kaikkia taitojanne ja joka ei tuota niin paljon rahaa, kuin odotitte saavanne. Saattaa olla vaikeampaa saada väliaikainen toimi, koska työnantajat eivät mielellään ota palvelukseensa työntekijöitä, jotka eivät todennäköisesti tule olemaan pysyviä.

Koska Kanadassa on kylmä talvi-ilmasto, määrätynlaisia ulkotöitä ei voida tehdä talvella ja talvisaikaan tulee todennäköisesti olemaan enemmän työttömyyttä.

Englannin kielen taito on erittäin hyödyllinen. Hallitus ja muut toimistot järjestävät kielikursseja ja tarjoavat muita siirtolaisten palvelumuotoja (ks. s. 46-49).

Sosiaalivakuutusnumero

Tulette tarvitsemaan sosiaalivakuutusnumeron, jos aiotte työskennellä jossain sellaisessa työssä, joka on Työttömyysvakuutuslain mukaisesti vakuutettu (ks. s. 39). Tulette tarvitsemaan tätä numeroa myös muihin valtion kaavakkeisiin. Tämän kirjasen kirjoittamishetkellä on mahdollista saada hakemuskavake jostakin työttömyysvakuutustoimistosta, jostakin Kanadan työvoimakeskuksesta tai jostakin postitoimistosta. Täyttäkää kavake ja postittakaa se. Koska monet henkilöt, jotka eivät ole laillisia Kanadan siirtolaisia, ovat saaneet ja käyttäneet näitä kortteja, Kanadan työvoima- ja siirtolaisuusministeri on ilmaissut aikomuksensa tehdä jokaiselle pakolliseksi kortin henkilökohtaisen hakemisen jostakin Kanadan työvoimakeskuksesta, ja samalla sen todistamisen, että hänellä on oikeus kortin saamiseen.

On laitonta pitää useampaa kuin yhtä sosiaalivakuutusnumeroa (S.I.N. = social insurance number). Jos kadotatte korttinne, täyttäkää toinen hakemuskavake, mutta mainitkaa kavakkeessa, että haluatte korvata entisen toisella, joten varmistaudutte siitä, että saatte saman numeron.

Tämä S.I.N. kortti on henkilöllisyystodistus EIKÄ työlupa, vaikkakin melkein kaikilla työssäkäyvillä henkilöillä tulee se olla. Kanadassa vierailevalla henkilöllä ei sellaista korttia saa olla, ellei Työvoima- ja siirtolaisministeriö ole antanut hänelle työlupaa.

Työnhaku

Kanadan työvoimakeskukset

Jos tarvitsette työtä tai apua päättäessänne siitä, minkälaiseen työhön te parhaiten sovitte Kanadassa, menkää lähimpään työvoimakeskukseen. Niitä on useim-

missa Ontarion suurissa kaupungeissa ja ne ovat valtion ylläpitämiä. Palvelu on maksutonta. Neuvojat keskusteleval työmahdollisuuksista työntekijöiden kanssa, suosittelevat henkilöitä työpaikkoihin ja koulutukseen ja joskus antavat rahallista avustusta työntekijöille, joiden on muutettava muille Kanadan alueille työtä löytääkseen.

Kanadan työvoimakeskuksen numero löytyy katsomalla puhelinluettelosta Kanadan hallitus-otsikon alta (Government of Canada, Department of Manpower and Immigration).

Sanomalehdet

Työpaikkoja on tarjolla "Palvelukseen halutaan" (Help Wanted) otsikkojen alla englanninkielisissä sanomalehdissä. Jos puhutte jotakin muuta kieltä, etsikää ilmoituksia senkielisestä lehdestä. Voitte löytää sellaisen lehden sanomalehtien myyjältä. Ne ovat luetteloituna otsikolla "Newspapers", sanomalehtiä, puhelinluettelon keltaisilla lehdillä.

Ystävät ja sukulaiset

Maanmiehenne, sukulaisenne ja ystävänne ovat usein hyvin avuliaita auttamaan teitä työnhaussa.

Työnvälitystoimistot

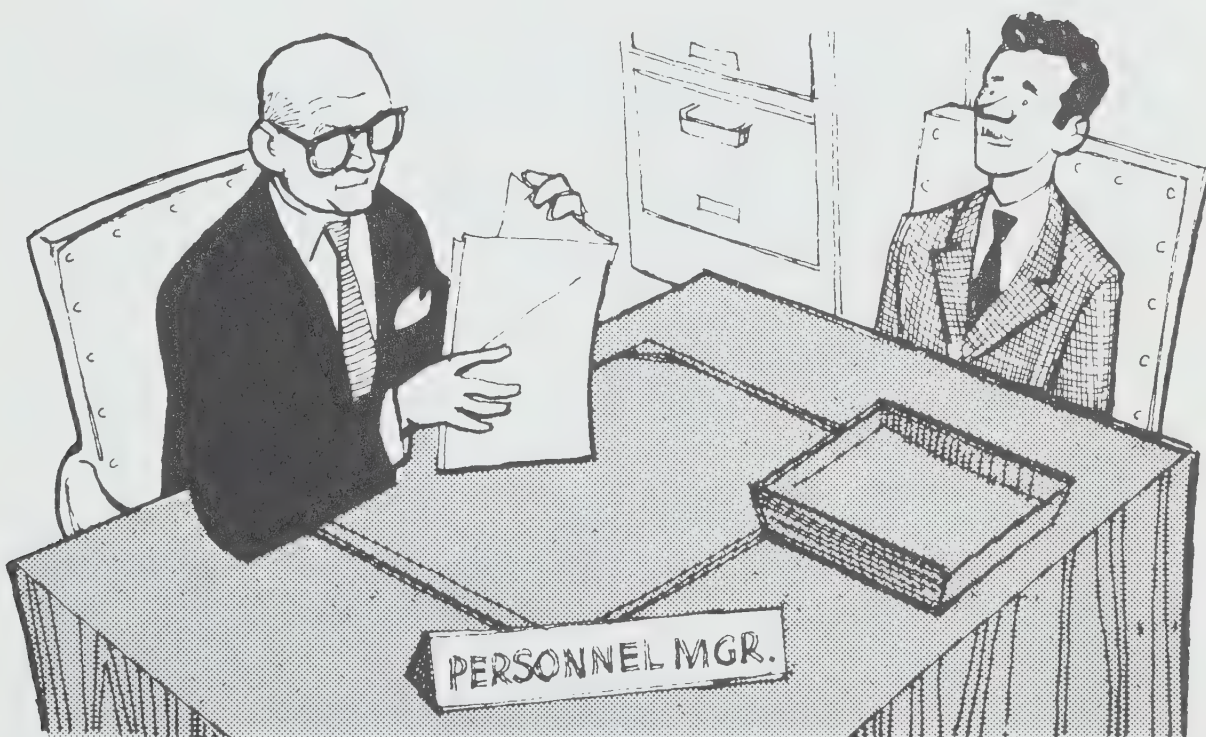
On olemassa liikeperiaatteella toimivia työnvälitystoimistoja. Useimmat niistä ottavat työnantajalta maksun palveluksistaan, mutta jotkut, varsinkin ne, jotka välittävät kotitalousalan töitä, sellaisia kuin keittäjän, siivoajan tai lastenhoitajan paikkoja, perivät työnhakijalta korvauksen. Se riippuu siitä, millainen toimilupa näillä toimistoilla on. Toimiston perimän maksun sallittu suuruus on laissa säädetty. Jotkut työnvälitystoimistot erikoistuvat määrättyjen työalojen paikkojen hankkimiseen, jotkut toiset taas auttavat ihmisiä etsimään kaikilta aloilta.

Olkaa varovaisia ollessanne tekemisissä sellaisten ihmisten kanssa, jotka haluavat maksun siitä, että he löytävät teille työpaikan. Jos haluatte tarkistaa heidän luotettavuutensa, ottakaa yhteys Työministeriön Työstandardijaostoon seuraavaan osoitteeseen:

Employment Standards Branch
Ministry of Labour
400 University Avenue
Toronto, Ontario
Puhelin: (416-) 965-5251

Haastattelu työpaikan saantia varten

Kun menette työnantajan haastattelutilaisuuteen, viekää mukanaan kaikki mahdolliset asiakirjat, jotka koskevat teidän pätevyyttänne ja työhakemustanne samoin kuin käännökset ja suositukset. Jos ette osaa puhua työnantajan kieltä, on hyvä ajatus viedä joku ystävä mukana tulkitsemaan. On syytä olla ajoissa paikalla, jos haluatte tehdä hyvän vaikutuksen työnantajaan.

Asiapapereiden kääntäminen

Voitte tarvita koulu- ja kurssitodistusten, ammattitodistusten ja suositte- lukir- jeiden käännöksiä. Voitte myöskin tarvita virka-, kaste- tai vihkimistodistusten käännöksiä muihin kuin työnhakutarkoituksiin. On olemassa määrätty Ontarion valtion toimisto, jossa käännetään asiakirjoja ilmaiseksi aina viiteen asiakirjaan asti henkilöä kohti. Voitte viedä ne henkilökohtaisesti tai postittaa ne käännöspal- veluun:

Translation Bureau
Ministry of Culture and Recreation
Room M1-50, MacDonald Block
900 Bay Street
Toronto M7A 2R9
Puhelin: (416-) 965-2891

Jos lähetätte asiapaperinne postitse, kirjatkaa kirje postitoimistossa. Paperinne palautetaan kirjatussa kirjeessä. Haluatte kenties teettää alkuperäisestä asiapaperistanne valokopion ennenkuin lähetätte sen. Monet pikkutoimistot tekevät näitä kopioita huokeaan hintaan. Joissakin kirjastoissa on valokopiokoneita, joita te voitte käyttää itse; niidenkään käyttö ei maksa paljoa. Käännöstoimisto voi tehdä valokopioita tarpeen vaatiessa.

Voitte kirjoittaa lähetekirjeen omalla kielellänne. Varautukaa odottamaan ainakin kymmenen päivää käännösten tekoa. Toimistossa saattaa olla kiirettä.

Pätevyyden arviointi

Koulutodistukset

Siirtolaiset, joilla on kansakoulu- tai oppikoulukasvatus, ja jotka etsivät työtä Kanadassa, voivat saada koulutodistuksensa arvioiduksi viemällä ne itse tai lähettämällä ne postitse osoitteeseen:

Information Systems and Records Branch
Ministry of Education
18th Floor, Mowat Block
Queen's Park
Toronto, Ontario
M7A 1L2
Puhelin: (416-) 965-1356

Yliopisto- ja korkeakoulutodistukset

Niiden siirtolaisten, joilla on osittainen yliopisto- tai korkeakoulukasvatus, tulee viedä asiapaperinsa johonkin korkeakouluun tai yliopistoon arvioitaviksi.

Niiden siirtolaisten, jotka ovat saaneet henkisen työalan ammattikasvatuksen muissa maissa, tulee saada pätevyystodistuksensa vastaavien Ontarion viranomaisten hyväksymiksi tai muuten heidän ei sallita harjoittaa ammattiaan. Jos olette henkisen alan työntekijä, Kanadan työvoimakeskus tulee osoittamaan teidät ammatianne vastaavaan yhdistykseen. Siellä neuvotaan, mitä teidän tulee tehdä saadakseenne pätevyystodistuksenne hyväksytyksi, ja teille kerrotaan, mitä työmahdollisuuksia teillä on odottaessanne niiden hyväksymistä. Joissakin tapauksissa voi osoittautua tarpeelliseksi saada lisäkoulutusta. Toisissa taas määrättyjen tutkintojen läpäiseminen riittää.

Joissakin tapauksissa voi opettaja, joka on saanut koulutuksensa Ontarion ulkopuolella, saada kirjeenmuotoisen pätevyystodistuksen, joka oikeuttaa hänet opettamaan Ontariossa. Tietoja tästä saa kirjoittamalla tai soittamalla seuraavasta osoitteesta:

Information Systems and Records Branch
Ministry of Education
18th Floor, Mowat Block
Queen's Park
Toronto M7A 1L2
Puhelin: (416-) 965-2234

Jos lähetätte todistuksenne postitse, kirjatkaa kirje postitoimistossa.

Silloin tällöin järjestetään pieniä, siirtolaisille tarkoitettuja englannin kielen kursseja, joiden päämääränä on auttaa henkisen työn tekijöiden tutkintoihin valmistautumista. Kysykää jostakin keskuksista, joka pitää englannin kursseja kotiseudullanne, saadaksenne tietää, onko mitään kurssia olemassa juuri teidän ammattinne harjoittajille tai voitaisiinko sellainen kenties järjestää.

Ammattityöntekijäin pätevyysvaatimukset

Omassa maassaan pätevyytensä hankkineiden ammattilaisten tulisi viedä todistuksensa lähimpään Ontarion Korkeakoulujen ja Yliopistojen Ministeriön Työvoimakoulutusjaoston virastoon arviointia varten.

Teillä täytyy olla pätevyystodistus voidaksenne työskennellä määrätyn tutkinnon läpäisemistä edellyttävissä ammateissa. Nämä ovat sähkö-, putkityö-, painehöyry- ja levymetallialat sekä jäähdytys- ja ilmastointi-, parturi- ja kampaamo-, kellonkorjaus- ja monet eri moottoroitujen ajoneuvojen korjausalat.

Teidän täytyy läpäistä erikoinen tutkinto saadaksenne pätevyystodistuksenne. Voi olla, että tarvitsette myös kunnallisen luvan. Kaikki muut henkilöt paitsi oppipojat, jotka työskentelevät näissä ammateissa ilman lupaa, voivat saada rangais-
tukseksi vahvat sakot.

Ontarion Teollisuuskoulutusjaosto voi pitää teille käytännölliset kokeet, ja jos suorituksenne on tyydyttävä, se voi antaa teille väliaikaisen työluvan, joka oikeuttaa teidät työskentelemään sillä aikaa, kun valmistaudutte tutkintoonne.

Tutkinnot pidetään englannin ja ranskan kielillä. Useimmissa kaupungeissa on tarjolla huokeahintaisia iltakursseja, jotka valmistavat siirtolaisammattityöläisiä näihin tutkintoihin. Nämä kurssit ovat erittäin hyödyllisiä ja ne parantavat suuresti kunkin ammattityöläisen mahdollisuuksia selviytyä tutkinnosta. Ontarion Teollisuuskoulutusjaoston paikallinen virasto voi antaa teille tiedon siitä, missä näitä kursseja pidetään.

Voitte viedä tulkin kokeiden kirjoittamistilaisuuteen, mutta hänen tulee olla sellainen henkilö, joka ei lainkaan tunne alaa, jossa tutkinto suoritetaan. Sama henkilö ei saa toimia tulkkina samassa ammatinhaarassa kuin kerran vuodessa eikä kaikkiaan useammin kuin kaksi kertaa vuodessa kahdella eri ammattialalla. Varmista-
tautukaa siitä, että tuotte mukananne henkilön, joka ei vielä ole tehnyt vuodessa sallittua tulkitsemismäärää. Kyselkää yhdyskuntanne tiedotuskeskuksesta, kirkosta tai ystäväpiiristänne löytääksenne tulkin ja ottakaa myös selville, mitkä hänen taksansa ovat. Jotkut tulkit pyytävät erittäin korkeata taksaa.

Teitä kehoitetaan kääntymään lähimmän Ontarion Teollisuuskoulutusjaoston viraston puoleen kaikissa ammatteja koskevissa kyselyissä. Torontossa heillä on työntekijöitä, jotka puhuvat monia kieliä. Pienemmillä paikkakunnilla saattaa olla tarpeellista ottaa tulkki mukaan.

Voitte kirjoittaa tiedustelunne omalla kielellänne Torontossa sijaitsevaan päätoimistoon. Jos lähetätte ammattitodistuksia postitse, on syytä kirjauttaa ne välttääksenne niiden mahdollisen postissa katoamisen. Osoite on:

Industrial Training Branch
Ministry of Colleges and Universities
558 Yonge Street
Toronto, Ontario M4Y 1Y7
Puhelin: (416-) 965-4211

Yksityisyrittäjät

Niiden siirtolaisten, jotka aikovat perustaa oman liikkeen, tulisi kysyä neuvoa teollisuuden kehittämisosastolta, jonka osoite on seuraava:

Small Business Operations Division
Ministry of Industry and Tourism
Hearst Block, Queen's Park
900 Bay Street
Toronto M7A 1S8
Puhelin: (416-) 965-5711

Työhönkoulutusohjelmat

Ontarion teollisuusammattikasvatusohjelma

Oppiaksenne jonkin ammatin, te voitte ottaa osaa oppipojan koulutusohjelmaan. Tämä on itse työnteossa tapahtuvaa koulutusta, johon liittyy vastaavan alan teorian oppitunteja, joiden tarkoituksena on tuottaa täysin ammattitaitoisia kisäلهjä tai ammattimiehiä, ja joka on avoinna jokaiselle yli 16-vuotiaalle tai vanhemmalle miehelle tai naiselle, jolla on Ontarion koulutusjärjestelmän mukainen 8-vuoden (grade 8) tai muu sitä vastaava oppimäärä suoritettuna.

Sivulla 33 luetellut ammatit vaativat pakollisen pätevyystodistuksen (lisenssin), joka voidaan saada vain suorittamalla oppipojan koulutus ja läpäisemällä tutkinnot. Jotkut ammatinhaarat (kuten tiili- ja sementtimuurarit, ravintoloiden keittömes-tarit, kuivapesijät, raskaan kaluston korjausmiehet, radio- ja TV-mekaanikot) tarjoavat n.s. vapaaehtoisen ammattitodistuksen hankkimisen mahdollisuuden; se tahtoo sanoa, että ammattimies, joka on suorittanut loppuun oppipojan koulutuk-sensa tai jolla on aikaisempaa ammattikokemusta Kanadan ulkopuolella, voi anoa ammattipätevyystodistusta teollisuustyövoimakoulutusjaostolta. Sen jälkeen hänen on läpäistävä ammattikoe. Muissa ammateissa on mahdollisuus saada ammat-tikoulutus, mutta mitään ammattipätevyystodistusta ei anneta.

Oppipoika ansaitsee oppiaikanaan ja hänen palkkansa nousee sitä mukaa kuin hän edistyy alansa opinnoissa.

Ohjelman pituus vaihtelee kahdesta kolmeen vuoteen riippuen ammatista.

Ammattimiesten tutkintoja edeltävät esikurssit (ks. s. 49)

Kanadan Työvoimaviraston koulutusohjelma

Liittohallitus myöntää varoja niiden henkilöiden uudelleen kouluttamiseksi, jotka eivät muuten löytäisi työtä. Näitä kursseja pidetään Ontarion Korkeakoulu- ja

Yliopistoministeriön johdon alaisina. Kaikkien kurssien kävijöiden tulee olla Kanadan Työvoimakeskuksen sinne lähettämiä. Jotkut opiskelijat ovat oikeutettuja saamaan elatusapua opiskeluaikanaan.

On olemassa kolme eri siirtolaisten koulutusmuotoa: Tasonkohotus (enintään 52 viikkoa kestävä), jonka tarkoituksena on kohottaa henkilön yleistä kasvatustasoa korkeammalle asteelle, ammattikoulutus (enintään 52 viikkoa jotakin erikoista ammattia varten – useimmat kurssit pidetään englannin kielellä, mutta niitä järjestetään myös ranskaksi tarvittaessa – ja kielikurssit (24 viikkoa) englannin kielessä; nämä kurssit ovat koko päivän kestävät niille siirtolaisille, jotka sitä tarvitsevat saadakseen työn tai voidakseen sen säilyttää.

Ollakseen oikeutettu osallistumaan tällaiseen koulutukseen, henkilön on täytynyt olla vähintään vuosi poissa koulusta (koulunkäynti on pakollista aina 16 ikävuoteen asti) ja vähintään 17-vuoden ikäinen.

Näille kursseille hakemisesta saa tietoja Kanadan Työvoimakeskuksesta.

Ammattiyhdistykset

Ammattiyhdistys on työntekijäin järjestö, jonka tarkoituksena on työnantajien kanssa neuvottelemisen epäkohdista, palkoista, työajasta ja työoloista. Se voi myös saattaa työläisten verotusta, työttömyysvakuutusta, eläkettä ja muita samantapaisia asioita koskevat mielipiteet hallituksen tietoon.

Ammattiyhdistykseen liittyminen ja sen toimintaan osallistuminen on lailla suojattu oikeus. Jotkut ammattiyhdistykset ovat työnantajien vapaaehtoisesti tunnustamia. Monet ovat Ontarion Työsuhdelautakunnan (Ontario Labour Relations Board) vahvistamia. Heti kun ammattiyhdistys on saanut vahvistuksensa, työnantajan on pakko neuvotella yhdistyksen edustajien kanssa työehtosopimuksen aikaansaamiseksi.

Tehtaalla tai liikkeellä, jonka työväki kuuluu ammattiyhdistykseen, on tavallisesti paikallisyhdistys edustamassa tähän järjestöön kuuluvia henkilöitä. Jokaisessa kaupungissa, kauppalassa tai yhdyskunnassa on työväen neuvosto, johon paikallisyhdistykset voivat lähettää edustajia.

Ontarion Työväen Liitto (Ontario Federation of Labour) on Ontarion maakunnan työväen keskusjärjestö. Kanadan Työväenkongressi (Canadian Labour Congress) on vastaava kansallinen järjestö. Nämä työväen keskusjärjestöt, sen lisäksi että ne palvelevat ammattiyhdistyksiä suoraan, esittävät hallituksille yhdistysten kannanotot niistä lainsäädäntäasioista, jotka koskevat sekä työntekijöitä että yhteiskuntaa kaikessa laajuudessaan.

Joissakin tapauksissa ammattiyhdistykseen kuuluminen on vapaaehtoista. Joissakin muissa taas voi olla olemassa sopimus työnantajan ja ammattiliiton välillä, jossa määrätään, että ketään ammattiyhdistykseen kuulumatonta ei voida ottaa palvelukseen. Tällaista järjestelyä nimitetään tavallisesti ”suljetuksi liikkeeksi”.

Niissä ammateissa, joihin vaaditaan ammattitutkinnon suorittaminen tai toimintalupa, useimmat ammattiyhdistykset tulevat hyväksymään ammattimiehen jäseneksi sen jälkeen, kun Ontarion Teollisuustyövoimakoulutusjaosto on hänet kelpuuttanut ammattia harjoittamaan, mutta joissakin ammattiyhdistyksissä jäseneksi pyrkijän tulee myös läpäistä ammattiyhdistyksen asettamat kokeet vielä sen jälkeen, kun hän on jo läpäissyt Teollisuustyövoimakoulutusjaoston kokeet. Jotkut ammattiyhdistykset vaativat korkeampaa koulutustasoa, kuin mitä hallituksen sään-

nöksissä määrätään; tämä aiheuttaa sen, että joidenkin ihmisten on melko vaikeata liittyä ammattiyhdistykseen, vaikka he olisivatkin läpäisseet Teollisuustyövoimakoulutusjaoston tutkinnot.

Uudet ammattiyhdistyksen jäsenet maksavat liittyessään alkujäsenmaksun ja kuukausimaksut jälkeenpäin.

Työnantajien ja ammattiyhdistysten väliset sopimukset tehdään määrätyksi ajaksi, kuten esim. kahden, kolmen tai viiden vuoden pituiseksi ajaksi, jonka jälkeen neuvotellaan uudesta sopimuksesta.

Jos jonkin ammattiyhdistyksen ja työnantajan väliset neuvottelut katkeavat, kumpikin osapuoli voi pyytää hallitusta nimittämään sovittelijan auttamaan heitä sopimuksen aikaansaamisessa.

Jos he eivät vieläkaan saa minkäänlaista keskinäistä sopimusta aikaan, työntekijät voivat tehdä lakon eli kieltäytyä menemästä töihin, ennenkuin heitä enemmän miellyttävään sopimukseen on päästy. Lakon kestäessä työntekijät voivat saada lakkoavustusta ammattiyhdistykseltä. Se tulee tietenkin olemaan määrältään pienempi kuin heidän työnantajaltaan saamansa palkka. Työnantajat voivat asettaa työntekijöille työsulun: he eivät anna työntekijöille työtä ennenkuin sopimukseen on päästy. Tänä aikana työntekijät eivät saa palkkaa.

Lisätietoja saa tiedustelemalla paikallisesta työneuvostosta, joka on todennäköisesti luetteloitu puhelinluettelon keltaisilla sivuilla työjärjestöjä- (Labour organizations) otsakkeen alla. Voitte myös kirjoittaa tai soittaa Ontarion ammattiyhdistysten liittoon:

The Ontario Federation of Labour
15 Gervais Drive
Toronto, Ontario
Puhelin: (416-) 429-2731

Työolot

Laissa on säädetty joitakin palkkaa ja työaikoja koskevia normeja työntekijöiden ja työnantajien suojelemiseksi. Useimmat työntekijät ovat Ontarion työministeriön lakien turvaamia. Jotkut taas työskentelevät sellaisissa ammateissa, joiden toimintapiiri käsittää kaikki maakunnat kuten toimet pankeissa, lentoyhtiöissä, rautateillä, laivaliikenteessä, ilmakuljetuksessa ja radiossa. Lait, jotka koskevat näillä toimialoilla tapahtuvaa työtä, ovat liittohallituksen työvoimaministeriön laatimat. Paljon yhtäläisyyttä on havaittavissa molempien hallitustasojen säättämissä työoloissa, mutta joitakin erilaisuuksia käy ilmi seuraavilla sivuilla.

On olemassa tiettyjä sakkorangaistuksia niille työnantajille, jotka rikkovat lakia ja on mahdollista periä maksamattomia palkkoja, ylityökorvauksia, lomapäivä- ja lomakorvauksia työnantajalta, joka kieltäytyy niitä maksamasta.

Jos työnantajanne ei noudata seuraavilla sivuilla kuvailtuja normeja, teidän velvollisuutenne on valittaa siitä. Kukaan toinen ei voi sitä tehdä puolestanne.

Jos työskentelette Ontarion työturvalakien piirissä, kirjoittakaa, soittakaa tai käykää itse henkilökohtaisesti jossakin Ontarion työministeriön tai työstandardiosaston toimistossa:

Employment Standards Branch
Ontario Ministry of Labour
400 University Avenue
Toronto, Ontario
Puhelin: (416-) 965-2521

Jos olette liittohallituksen lainsäädännön alaisessa toimessa, ottakaa yhteys seuraavaan osoitteeseen:

Labour Standards Branch
Canada Department of Labour
Arcade Building
74 Victoria Street
Toronto M5C 2A5
Puhelin: (416-) 369-3926

Työaika

Ontarion lain mukaan työntekijän ei tule työskennellä enempää kuin kuusi päivää viikossa, kahdeksan tuntia päivässä ja 48 tuntia viikossa. Useimpien ihmisten työviikko on 40 tunnin pituinen. Monilla työnantajilla on työministeriön lupa teettää työntekijöillään ylitoita. Työläisten tulee saada niistä työtunneista, jotka ylittävät 44 tunnin viikkomäärän, ylityökorvausta puolitoista kertaa heidän normaalipalkkansa.

Kanadan työkoodissa (Canada Labour Code), joka säätelee liittovaltiolain alaisia työaloja, on säädetty, että työntekijän työtunnit eivät saa ylittää kahdeksaa tuntia päivässä ja neljäkymmentä tuntia viikossa ja että jokaisella työntekijällä tulee olla vähintään yksi kokonainen lepopäivä viikossa. Hänelle on maksettava ylityökorvausta vähintään puolitoista kertaa hänen normaalipalkkansa. Poikkeuksia on kuitenkin olemassa.

Useimmat henkilöt työskentelevät viisi päivää viikossa ja heillä on vapaat lauantait ja sunnuntait. Jos he työskentelevät sellaisissa töissä, joita on tehtävä myös sunnuntaisin, kuten sairaaloissa, ravintoloissa, busseissa ja junissa suoritettavat työt, he saavat pitää vapaapäivänsä joinakin muina viikonpäivinä.

Lomat

Lain mukaan on jokaiselle työntekijälle annettava vähintään kahden viikon pituinen palkallinen loma sen jälkeen, kun hän on ollut samalla työnantajalla työssä täydet 12 kuukautta. Toisesta ja sitä seuraavista vuosista saman työnantajan palveluksessa hänellä on samaten oikeus saada kahden viikon palkallinen loma. Lomakorvausrahan on oltava vähintään 4% työntekijän kokonaispalkasta siltä kahden toista kuukauden pituiselta ajanjaksolta, josta hänelle loma annetaan.

Myös jatkuvasti osapäivätyössä olevat työntekijät saavat palkallista lomaa. Jos he ovat väliaikaisesti työssä vaikka vain yhden päivän ajan, he saavat lomakorvausrahaa normaalipalkkansa lisäksi kun työ on lopetettu.

Loman lisäksi vuodessa on seitsemän muuta päivää, jotka ovat palkallisia yleisiä lomapäiviä kaikille työntekijöille. Useimmissa tapauksissa, jos työntekijä työskentelee jonakin näistä päivistä, hänen tulee saada jokaisesta työtunnistaan tavallinen tuntipalkkansa puolitoistakertaisena tavanomaisen päiväpalkan lisäksi tai palkallinen lomapäivä sen korvaukseksi.

Minimipalkka

Sekä Ontarion työministeriö että liittohallituksen työosasto ovat säätäneet minimipalkat työläisille. Katsokaa tässä kirjassa olevaa värillistä liitettä saadaksenne tietää niiden määrät. Harjoittelijoille, opiskelijoille ja sesonkityöntekijöille on olemassa erikoispalkkataksa.

Samapalkkaisuus

Ontarion lain mukaan samaa työtä samalle työnantajalle tekevät miehet ja naiset saavat saman palkan.

Erikoisesti naisia kiinnostavaa työlakisäädäntöä koskevia tietoja saa useilla kielillä seuraavasta toimistosta:

The Women's Bureau
Ontario Ministry of Labour
400 University Avenue
Toronto
Puhelin: (416-) 965-1537

Raskaus- tai äitiysloma

Ontarion laki säättää, että raskaana oleva työntekijä, joka on tehnyt työtä työnantajalleen vähintään kahdentoista kuukauden ajan ja aina viimeisiin odotettua synnyttämispäivää edeltäneisiin yhteentoista viikkoon asti, on oikeutettu, sitä työnantajaltaan anottuaan, olemaan työstä pois vähintään seitsemäntoista viikkoa ilman palkkaa. Työntekijä saa takaisin virka-asemansa tai muuta, siihen verrattavissa olevaa työtä vähintään samoin palkka- ja luontaiseduin kuin hänellä oli äitiyslomansa alkaessa.

Työntekijällä on oikeus saada työttömyyskorvausta työstä poissaolonsa aikana.

On olemassa joitakin ehtoja, jotka koskevat äitiysloman pituutta, lääkärintodistusta ja ilmoittamista poissaolosta ja työhönpaluusta. Tarkempia tietoja varten voi kääntyä sivulla 37 mainittujen toimistojen puoleen.

Minimi-ikä

Koulunkäynti on Ontariossa pakollista aina 16:een ikävuoteen asti.

Koulun ja vanhempien keskinäisen sopimuksen perusteella 14- ja 15-vuotiaat koululaiset voivat anoa lupaa saada ottaa kokopäivä- tai osapäivätyötä sillä aikaa kun he vielä jatkavat opinto-ohjelmaansa iltaisin tai kirjeitse.

Kaikki koulujen rehtorit voivat antaa siitä tarkempia tietoja.

Ammattiturvallisuus

Ontariossa on ankaria lakiasetuksia työläisten suojelemiseksi tehtaissa ja rakennusalalla. Siirtolaisten, varsinkin niiden, jotka eivät osaa lukea turvallisuuskilpiä, on varmistauduttava siitä, että he tuntevat kaikki turvallisuussäännöt työpaikassaan. Niistä saa kopioita työnjohtajilta tai ammattiliiton luottamusmieheltä.

Työssään tapaturman uhreiksi joutuneet työntekijät tai ne, jotka kärsivät jostakin työolosuhteista johtuneesta sairaudesta, saavat korvausta työntekijäin tapaturmakorvauslain mukaisesti (vrt. s. 42).

Jos työolosuhteet eivät ole turvalliset, niistä täytyy ilmoittaa. Työntekijää ei voida erottaa siitä syystä, että hän on ilmoittanut viranomaisille vaarallisista työolosuhteista.

Palkanpidätykset

Palkansaantihetkellä saattaa tuntua siltä, että käteenne jäävä summa on odotuksianne pienempi, koska määrätty määrä pidätyksiä on tehty palkkasekistänne ja raha lähetetty asianomaisiin toimistoihin. Kyseessä ovat tulovero-, Kanadan eläkekassa-, työttömyys- ja terveydenhuoltovakuutuspidätykset. Näistä on kuvaukset muualla tässä kirjassa. On myös todennäköistä, että on olemassa yhtiön eläke, jota varten sekä työnantajanne että te itse suoritate maksuja. Voi myöskin olla ammattiliiton jäsenmaksuja, samoin kuin rahasto, johon työntekijät maksavat ostaakseen lahjoja sairaana oleville tai eroaville työtovereilleen.

Palkkalaskelma

Jokaisen palkanmaksun yhteydessä työnantajan tulee antaa kirjoitettu tai painettu laskelma, joka osoittaa palkkatason, ajan miltä palkka on maksettu, tältä ajalta maksetun palkan suuruuden samoin kuin pidätysten määrän ja niiden tarkoituksen.

Syrjintä

Ontarion ihmisoikeuksien koodissa tehdään selväksi, että kenenkään ei tulisi kärsiä syrjintää rodun, uskonnon, ihonvärin, kansallisuuden, syntyperän tai alkuperän takia. Katso Ontarion Ihmisoikeuksien Komissio (s. 111).

Työttömyysvakuutus

Useimmat työntekijät Kanadassa maksavat rahastoon, joka tunnetaan nimellä työttömyysvakuutuskassa, josta he voivat nostaa varoja, jos joutuvat työttömiksi. Myös työnantajat maksavat kassaan. Teidän maksuosuutenne pidätetään palkastanne ja lähetetään työnantajan toimesta Valtionvarainministeriöön. Liittohallitus hoitaa tätä ohjelmaa ja maksaa osan silloin, kun työttömyysprosentti ylittää määrätyn rajan.

Maksut

Saamanne rahamäärä, samoin kuin se aika, jona voitte sitä nostaa, riippuu keskimääräisistä ansioistanne ja sen ajan pituudesta, jolloin olette itse maksuja suorittanut. Suorittamienne maksujen määrä riippuu palkastanne.

Määrätyn ajan kuluessa voi käydä niin että käytätte loppuun kaiken rahan, johon olette oikeutettu ja teidän täytyy jälleen kerätä varoja työttömyysvakuutuskassaan, kun palaatte työhön.

Maksumäärät tarkistetaan joka vuosi ja ne määritellään elinkustannusten nousun mukaisesti. Saadaksenne tietää nykyiset taksat ottakaa yhteys paikalliseen työttömyysvakuutustoimistoon (Unemployment Insurance Office); numero on puhelinluettelossa Kanadan Hallitus-otsikon alla (Government of Canada).

Kenellä on oikeus anoa

Työttömyysapua voivat anoa ne henkilöt, jotka ovat työttöminä työn puutteen, raskauden tai sairauden johdosta, kuitenkin vain siinä tapauksessa, että he ovat maksaneet tarpeeksi kassaan. Ne, jotka jäävät eläkkeelle 65-vuotiaina voivat

saada myös eläkeavustusta. Summan suuruus riippuu kunkin maksamista osasuorituksista.

Jos lopetatte työnne omasta tahdostanne ilman pätevää syytä, tai jos teidät erotetaan huonon käytöksen johdosta, on mahdollista, että te ette tule saamaan työttömyyskorvausta kokonaiseen kuuteen viikkoon. Sen lisäksi, jos te ette täytä kaikkia työttömyysvakuutuslain mukaisia työttömyysavustukseen oikeuttavia vaatimuksia, teidän työttömyysavustuksenne pidätetään epämääräiseksi ajaksi. Kuitenkin työttömyysavustuksen anojat voivat pyytää kaikkien heidän anomuksistaan tehtyjen päätösten uudelleen tarkistamista: sen tekee puolueeton välityslautakunta, joka vastaa siitä, että työttömyysvakuutuslakia sovelletaan kaikkiin anojiin kohtuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Jos te jo saatte täyttä työkyvyttömyyskorvausta, ette voi anoa työttömyysavustusta, mutta jos saatte vain osittaista korvausta, voitte mahdollisesti myös saada jonkin verran työttömyysavustusta.

Työtodistus (Record of Employment)

Joka kerta kun lähдете lopullisesti jostakin työpaikasta työnantajanne tulee antaa teille työtodistus, josta näkyy teidän työttömyytenne syy ja kuinka paljon rahaa te olette ansainnut 20 viimeisen viikon kuluessa heidän palveluksessaan ollessanne. Jos te siirrytte johonkin toiseen toimeen, säilyttäkää tämä todistus jossakin turvallisessa paikassa, sillä teidän on annettava se työttömyysvakuutuskomissiolle, milloin hyvänsä anotte työttömyysavustusta.

Kuinka työttömyyskorvausta anotaan

Teidän tulisi henkilökohtaisesti käydä lähimmässä työttömyysvakuutuskomission toimistossa, jossa teille tullaan antamaan henkilökohtaista apua työttömyysavustusanomuskaavakkeen täyttämässä. Teidän on muistettava tuoda erotodistus työstänne (Record of Employment) mukanne. Voitte silti jättää anomuksen ilman sitäkin. Tämä tulee ehkäisemään kaiken viivytyksen teidän avustuksissanne, sillä anomus on voimassa siitä viikosta lähtien, jolloin täytätte anomuskaavakkeenne.

Jos paikkakunnallanne ei ole työttömyysvakuutuskomissiota, voitte soittaa lähimpään komission toimistoon ja pyytää, että teille lähetetään tarvittavat anomuskaavakkeet, tai te voitte käydä ne hakemassa jostakin Kanadan työvoimakeskuksesta tai postitoimistosta. Jos menettelette tällä tavoin, täyttäkää työttömyysavustusanomuskaavake pitäen tarkoin huolta siitä, että nimenne, täydellinen osoitteenne, sosiaalivakuutus- samoin kuin puhelinnumeronne, mikäli teillä sellainen on, tulevat mukaan ja erittäin selvästi kirjoitettuna.

Postittakaa anomuksenne viipymättä ja liittäkää siihen erotodistuksenne.

Jos anomuskaavakkeenne ei ole selvästi kirjoitettu, tai jos viivyttelite sen lähettämisessä, työttömyysavustuksen saaminen voi viivästyä.

Miten työttömyysavustuksen saaminen jatkuu

Työttömyysavustusta anoaksenne ja avustuksen jatkumiseksi sen jälkeen, kun olette sitä anoneet, teidän tulee olla työtön ja valmis vastaanottamaan kaikki teille tarjottu sopiva työ. Teidän täytyy olla fyysisesti kykenevä sellaisen työn tekoon. Sairaus- tai raskaustapaukset ovat poikkeuksia.

Odotusaika

Teidän tulee odottaa kaksi viikkoa ennen kuin avustusten tulo alkaa ja tältä ajalta teille ei tulla maksamaan.

Raportin teko

Noin viikko sen jälkeen kun olette anoneet avustusta, tulette saamaan hakijan raporttikaavakkeen viikon tai kahden pituiselle ajalle. Täyttäkää tämä raportti ilmoittaen siinä kaikki tulot, jotka olette saanut siitä lähtien, kun jouduitte jättämään työnne, ja kaikki ne päivät jolloin ette ole työhön tavoitettavissa. Älkää postittako sitä liian pian – ei ainakaan ennen sitä sunnuntaita, joka seuraa hakijan raportissa määritellyä yhden tai kahden viikon pituista määräaikaa.

Silloin kun saatte työttömyysavustusta, teidän on lupa työskennellä osapäivätoimessa tai väliaikaisessa työssä, mutta teidän on ilmoitettava kaikki tulot, mitä teillä on. Jos ansaitsette enemmän kuin 25 prosenttia aikaisemmista normaaleista ansioistanne, se tulomäärä, jonka ansaitsette yli tämän 25 prosentin, tulee vähennettäväksi työttömyysavustuksestanne.

Maksutapa

Jos ette ole saanut šekkiänne viikon sisällä raportin lähetyksen jälkeen, ottakaa yhteys lähimpään työttömyysavustustoimistoon. Jos ilmaantuu jokin syy kirjoittaa sinne, varmistautukaa siitä, että ilmoitatte sosiaalivakuutusnumeronne ja täyden osoitteenne kirjeessänne. Allekirjoittakaa kirje ja tekstatkaa nimenne nimikirjoituksenne alle. Jos noudatatte näitä neuvoja, tulette jouduttamaan asioita ja saamaan rahanne nopeammin.

Vetoomukset

Jos työttömyysvakuutusavustusanomuksenne hylätään, tulette saamaan kirjeen, jossa sanotaan mikä siihen on syynä. Siinä selvitetään myöskin, kuinka te voitte valittaa asiasta, jos olette sitä mieltä, että teitä on kohdeltu epäoikeudenmukaisesti.

Tulovero

Voitte vähentää työttömyysvakuutuksesta maksamanne osuuden tuloverostanne. Saamanne työttömyysavustus on verotettavaa tuloa, ja vero tullaan vähentämään pois šekeistä, jotka teille lähetetään.

Lähempiä tietoja

Säännöt ovat liian monimutkaisia tässä yhteydessä yksityiskohdittain selitettäväksi. Pyytäkää joku selittämään teille tapauksenne – työnantajanne, ammatiliittonne luottamusmies tai ottakaa yhteys lähimpään työttömyysvakuutuskomission toimistoon, joka on luetteloituna puhelinluettelossa Kanadan hallituksen alla (Government of Canada).

Työntekijäin työkyvyttömyyskorvaus

Jos teitä kohtaa tapaturma työssänne, tai jos te kärsitte sairaudesta, jonka työnne on aiheuttanut, teillä on mahdollisuus saada korvausta työntekijäin työkyvyttömyyskorvauslain mukaisesti.

Lakia sovelluttaa Ontarion hallituksen puolesta työntekijäin korvauslautakunta (Workmen's Compensation Board), joka kerää varat, tekee ratkaisut ja maksaa korvaukset. Työnantajat maksavat sen kokonaisuudessaan ja se on pakollinen useimmille yrityksille, jotka pitävät työntekijöitä palveluksessaan. Yksityisyrittäjät voivat hakea lautakunnalta henkilökohtaista vakuutusta.

Jos joudutte tapaturman uhriksi ja huomaatte, että työnantajanne ei maksa työkyvyttömyyskorvauskassaan, voitte silti anoa korvausta. Lautakunnan velvollisuutena on valvoa, että työnantajanne suorittaa maksunsa.

Korvaukset

Korvauksen määrä riippuu siitä, kuinka kauan olette työkyvyttömänä ja paljonko ansaitsitte viikossa ennen vammanne saamista. Korvausmäärä täydellisestä työkyvyttömyydestä on 75 prosenttia keskimääräisistä ansioistanne, enimmäismäärän ollessa kuitenkin rajoitettu. Korvausta maksetaan tapaturman jälkeisestä päivästä lähtien siihen asti, kunnes kykenette jälleen työhön.

Työkyvyttömyyseläkettä maksetaan pysyvästi työkyvyttömälle työkyvyttömyyden laadun mukaan ottaen huomioon onnettomuutta edeltäneet ansiot.

Elätettävien korvaukset

Leski, jonka toimeentulo riippuu aviomiehestä, joka kuolee työtapaturman tai työstä johtuneen sairauden takia, saa kuukausittain maksettavan korvauksen elämänsä ajaksi tai siihen asti, kunnes hän menee uusiin naimisiin. Jos hän menee uudelleen naimisiin, hän saa kertakaikkisen korvauksen, joka vastaa kahden vuoden eläkettä.

Lesken luona asuvat lapset, adoptoidut lapset mukaanluettuna, saavat myöskin korvausta aina 16 ikävuoteen asti. Ikärajaa pidennetään invalidilapsille samoin kuin niille lapsille, jotka jatkavat koulunkäyntiään. Orpolapset saavat jonkun verran suuremman korvauksen kuin muut lapset.

Silloin kun leskeä ei jää, ja joku sopiva henkilö toimii kasvatusäitinä pitääkseen talouden pystyssä ja hoitaakseen lapsia, hän voi saada samat maksut, kuin jos hän olisi itse leski; kuitenkin vain niin kauan, kuin joku perheen lapsista on vielä oikeutettu saamaan korvauksia.

Joissakin olosuhteissa saattaa myös vihkimätön vaimo hakea samoja korvauksia kuin leski.

Lääkintäapu vammatapauksissa

Työntekijöiden työkyvyttömyyskorvauslautakunta maksaa kokonaisuudessaan kaikki työtapaturmista tai ammattisairauksista johtuvat lääkärinkulut. Teillä on oikeus valita lääkärinne tai muu lääketieteellisen ammatin harjoittaja, mutta te ette voi vaihtaa lääkäreitä jälkeinpäin ilman lautakunnan lupaa.

Lääkintäapu käsittää kaiken hoidon, sairaalahoidon, lääkärin määräyksellä ostettavat lääkkeet, tuet ja tekojäsenet.

Jos tarvitsette lääkintäapua työtapaturmavammaan tai ammattitautiin, työnantajananne antaa teille kaavakkeen valitsemallenne lääkärille, sairaalaan tai jollekin muulle pätevälle lääketieteen harjoittajalle vietäväksi, jotta te saisitte pikaista apua.

Työnantajananne on myöskin pakko hankkia ambulanssi tai muu kulkuväline työntekijälle, joka tarvitsee sitä välittömästi onnettomuuden jälkeen päästäkseen sairaalaan, lääkärille tai kotiinsa.

Ensiapu

Kaikkien työnantajien velvollisuutena on antaa ensiapua ja hankkia vastaavat laitteet. Jos teitä on kohdannut tapaturma, hankkikaa heti ensiapua itsellenne ja ilmoittakaa onnettomuudesta esimiehellenne tai työnjohtajallenne. On tärkeitä rekisteröidä onnettomuutenne välittömästi, vaikka vammanne olisikin mitätön. Älkää antako kenenkään taivuttaa teitä luopumaan sen merkitsemisestä. Leikkuu- ja palohaavat saattavat tulehtua ja venähtäneet lihakset voivat myöhemmin osoittautua tuskallisemmiksi, kuin miltä ne näyttivät juuri onnettomuuden hetkellä. Työnantajananne kirjoissa oleva merkintä tapaturmasta tulee auttamaan tosiseikkojen selvittämistä, jos te myöhemmin vaaditte korvausta.

Täyttäkää huolellisesti kaikki mahdolliset kaavakkeet, jotka saatte työntekijäin työkyvyttömyyskorvauslautakunnalta ja palauttakaa ne nopeasti, jotta voitte saada korvausmaksunne niin nopeasti kuin mahdollista.

Ammatillinen uudelleen koulutus

Työntekijöiden työkyvyttömyyskorvauslautakunnalla on ammatillinen uudelleen koulutusosasto, jonka tehtävänä on auttaa vammautuneita työntekijöitä, erikoisesti niitä, jotka ovat pysyvästi työkyvyttömiä, löytämään sopivaa työtä tai kouluttamaan itseään uudelleen eri työhön. Työntekijöille maksetaan erikoisavustuksia vammautumisen johdosta tarpeelliseksi tulleiden uudelleen koulutusohjelmien kestoaikana.

Työntekijäin työkyvyttömyyskorvauslautakunta ylläpitää kuntouttamislaitosta Downsviivissa Torontossa; tämä laitos tarjoaa erikoiskäsittelyä työkyvyttömille työntekijöille, jotka sitä tarvitsevat päästäkseen takaisin työhön. Tapaustanne hoitava lääkäri järjestää sinne pääsyn.

Terveidenhuoltovakuutus sairaudesta, jota korvaus ei peitä

Terveidenhuoltovakuutus, joka korvaa muut teidän ja perheenne kärsimät sairaudet, tulee eri rahastosta. Työntekijäin työkyvyttömyyskorvaus maksaa vain hoidosta, joka annetaan työtapaturman tai ammatistanne johtuvan sairauden vuoksi.

Jos joudutte lopettamaan työnteon onnettomuuden johdosta, työnantajananne ei voi enää maksaa sairausvakuutusta ansioistanne ja vakuutusturvanne saattaa loppua. Teidän täytyy järjestää niin, että vakuutusmaksunne tulevat maksetuiksi, jotenka teillä on tarvittaessa jatkuva vakuutussuoja sekä itsellenne että muille perheenne jäsenille. Jos vakuutusmaksujanne ei säännöllisesti makseta, teille saattaa tulla satojen tai tuhansien dollarien edestä sairaskuluja maksettavaksi. Pyytäkää työnantajananne tai lääkärinänne järjestämään terveydenhuoltovakuutuksenne maksaminen sillä aikaa, kun olette poissa työstä (vrt. Terveidenhuoltovakuutus, s. 61).

TYÖ

Tietoja

Jos teillä on pulmia, jotka koskevat vammoja tai korvauksia, ottakaa yhteys teitä lähimpänä olevaan työntekijäin työkyvyttömyyskorvauslautakunnan toimistoon.

Päätoimiston osoite on:

Workmen's Compensation Board
2 Bloor Street East
Toronto, Ontario M4W 3C3
Puhelin: 965-8500

KIELI- JA KANSALAISUUSKURSSIT

Iltakurssit	sivu	47
Iltakurssit edistyneemmille		47
Päiväkurssit		47
Kurssit alle-kouluikäisten lasten vanhemmille		48
Oppikirjat		49
“Newcomer News” – vastatulleiden uutiset		49
Kanadan Työvoimaviraston koulutusohjelmat		49
Ammattimiesten tutkintoja edeltävät kurssit		49
Yliopiston pääsytestit englannin kielessä		49

Kieli-ja kansalaisuuskurssit

On erittäin tärkeää, että opitte uuden kielen, ellette jo sitä osaa. Se on tärkeää työhönne vuoksi. Teillä voi olla kaikki tarvittavat taidot hyvän työpaikan saamiseksi, mutta ette voi sitä saada, koska ette pysty vaihtamaan ajatuksia toisten kanssa.

Siirtolaisille tarkoitetuista kielikursseista keskustellaan tässä alempana; niitä on ilmaiseksi tarjolla useimmilla paikkakunnilla. Teitä kehoitetaan käyttämään niitä hyödyksenne. Saadaksenne luettelon kaikista kielikursseista Ontariossa, ottakaa yhteys Kansalaisuusvirastoon tai sen teitä lähinnä olevaan haarakonttoriin, jonka puhelinnumero löytyy puhelinluettelosta otsikon "Government of Ontario, Ministry of Culture and Recreation" alta.

Iltakurssit

Koululautakunnat järjestävät kielikursseja kaikkialla, missä on tarpeeksi siirtolaisia. Näitä pidetään lokakuusta toukokuuhun ja joitakin kursseja on tarjolla suuremmissa kaupungeissa kautta koko kesän. Joissakin paikoin kurssit ovat ilmaisia. Toisissa taas peritään pienehkö maksu. Suuri osa rahallista tukea tulee liitto- ja maakuntahallituksilta. Ottakaa yhteys paikalliseen koululautakuntaanne syyskuussa, jotta voisitte heti aloittaa, kun senvuotiset kurssit alkavat lokakuussa. Jos saavutte Kanadaan johonkin muuhun aikaan vuodesta, voitte silti mennä mukaan kursseille.

Iltakurssit edistyneemmille

Jotkut yliopistot ovat ottaneet iltakurssiohjelmaansa englannin kielen kursseja edistyneemmille siirtolaisille. Saadaksenne lähempiä tietoja ottakaa yhteys sen yliopiston iltakurssiosastoon, joka teitä kiinnostaa.

Päiväkurssit

Colleges of Arts and Technology-nimiset, lähinnä teknisluonteiset opistot sekä koululautakunnat järjestävät päiväkurseja suurehkoissa keskuksissa. Jotkut kirkot, kristilliset yhdistykset ja muut yhdyskunnalliset järjestöt perustavat kursseja, joiden opetuksesta huolehtivat vapaaehtoiset henkilöt.

Tietoja päiväkursseista saa kysymällä koulusta, kirjastosta tai jostakin tiedotuspalvelusta.

Kurssit alle-kouluikäisten lasten vanhemmille

Koska monet äidit siirtolaisperheissä olivat kotiinsa sidoksissa perhevelvollisuuksien vuoksi eivätkä näin ollen oppineet uutta kieltä eivätkä myöskään saaneet tietoja yhdyskunnastaan, heille järjestettiin päiväkursseja. Isät alkoivat kysellä, voisivatko hekin ottaa niihin osaa, joten heidänkin sallittiin osallistua niihin. Vanhemmat käyvät joko aamu- tai iltapäiväkursseja vieden alle-kouluikäiset lapsensa mukanaan. Lapset saavat samassa rakennuksessa kielen opetusta mielekkäiden leikkien muodossa, joita pätevä opetus- ja lastenhoitohenkilökunta johtaa.

Kansalaisuusvirasto jakaa jonkin verran rahallista apua ja useimmissa tapauksissa antaa tukeaan vapaaehtoisten opettajien koulutuksessa. Kurssit sisältävät sekä orientoitumista että kielenopetusta. Äideillä on mahdollisuus tutustua yhdyskuntaan mielenkiintoisella tavalla, kun he oppivat englantia.

Lisätietoja saa kansalaisuusvirastosta osoitteesta:

Ontario Citizenship Branch
Ministry of Culture and Recreation
5th floor,
77 Bloor St. West,
Toronto, Ontario
M7A 2R9
Puhelin: (416-) 965-4331

Jotkut koululautakunnat pitävät myös kursseja alle-kouluikäisten lasten äideille koulujen suojissa tai muissa rakennuksissa kuten kirkoissa ja kirjastoissa.

Lähempiä tietoja voi kysyä koululautakunnaltanne tai koulunne rehtorilta.

Oppikirjat

Oppikirjoja ja muuta kielen opiskeluaineistoa on ilmaiseksi saatavissa niille henkilöille, jotka haluavat opiskella yksin. Kirjoittakaa tai soittakaa tästä yllä olevaan osoitteeseen.

“Newcomer News” – vastatulleiden uutiset

Kansalaisuusvirasto julkaisee Newcomer News-nimistä sanomalehteä englantia opiskeleville. Sen tarkoituksena on auttaa vastatulleita saavuttamaan lukutaito tällä kielellä ja samalla tutustuttaa heidät kanadalaiseen elämäntapaan.

Sanomalehti Newcomer News ei maksa mitään ja se ilmestyy kahdesti kuukaudessa. Voitte tilata sen kirjoittamalla tai soittamalla toimittajalle: The Editor, Newcomer News, yllämainittuun osoitteeseen, puhelin 965-1192.

Kanadan Työvoimaviraston koulutusohjelmat

Kokopäivän kestäviä kielikursseja on tarjolla siirtolaisille, jotka tarvitsevat joko englantia tai ranskaa työpaikan saamiseksi. (Ks. s. 35).

Ammattimiesten tutkintoja edeltävät kurssit

Joitakin erikoiskursseja pidetään ammattimiehille, jotka ovat saavuttaneet ammattipätevyyden muissa maissa, mutta joiden täytyy läpäistä Ontarion ammatitutkinto. Kursseilla annetaan erikoisopetusta ammattisanastossa. Kaikkien kursseille pyrkijöiden on tehtävä hakemuksensa teollisuuskoulutusviraston kautta: Industrial Training Branch, Ministry of Colleges and Universities. Tiedustelkaa asiaa teitä lähinnä olevasta koulutusosaston toimistosta tai jostakin kunnallisesta opistosta (College of Applied Arts and Technology).

Yliopiston pääsyutkinnot englannin kielessä

Yliopistoissa on joissakin tapauksissa havaittu tarpeelliseksi testata siirtolaisen englanninkielen taito, jotta voitaisiin saada selville, onko se kyllin hyvä, jotta hän kykenisi aloittamaan opintonsa jossakin kanadalaisessa yliopistossa. Saadaksenne tietää, missä näitä tutkintoja pidetään, teidän on tiedusteltava asiaa jostakin oppikoulusta tai yliopistosta.

KASVATUS

Ontarion koulujärjestelmä	sivu	51
Yleiset koulut ja erilliset koulut		51
Ranskankieliset koulut		52
Oppivelvollisuus		52
Kouluun kirjoittautuminen		52
Lastentarhat		52
Alkeiskoulut		52
Oppikoulut		53
Oppikoulujen päästötodistukset		54
Ammattikoulutustodistus (Certificate of Training)		54
Erityiskasvatus		55
Aikuisten iltakursseja		55
Kirjekurssit		55
Yksityiskoulut (Akateemiset)		55
Yksityiset ammattikoulut		56
Oppikoulujen jälkeinen kasvatus		56
Aikuisten jatkokoulutusiltakursseja		57
Raha-avustuksia korkeakouluopintoja varten		57
Kasvatusta koskevien asiakirjojen arviointi (ks. s. 32)		
Kasvatusta koskevien asiakirjojen kääntäminen (ks. s. 31)		
Kunnankirjastot		57

Kasvatus

Kasvatuksessa on tapahtunut huomattavia muutoksia kahden viime vuosikymmenen aikana. Koneet suorittavat monia sellaisia töitä, joita ammattitaidottomat tekivät. Monet tämän päivän koululaisista tulevat työskentelemään sellaisissa töissä, joita ei edes ollut olemassa heidän vanhempiansa koulua käydessä. Nämä uudet työt vaativat enemmän valmennusta, jotenka nuoret käyvät koulua pitemmän aikaa. Naiset, samoin kuin miehetkin saavat sekä tietopuolista että käytännöllistä kasvatusta yhä suuremmassa määrin.

Muuttuvat ajat ja olosuhteet ovat myöskin aiheuttaneet jatko-opintojen tarpeellisuuden. Kymmenentuhannet aikuiset menevät takaisin kouluun täydentääkseen opintojaan tai saadakseen koulutuksen uusia töitä varten. Kaikkiin ikäluokkiin kuuluvia taas käy iltakursseilla tai seuraa kirjeenvaihtokursseja, taitojensa ja tietojensa kohentamiseksi.

Ontarion koulujärjestelmä

Koulunkäynti on ilmaista sekä alkeis- että oppikoulussa, ja huomattavaa valtion apua on saatavissa niille, jotka muutoin eivät voisi kustantaa itselleen jatko-opisto- tai yliopisto-opintoja.

Raha kasvatukseen saadaan maakunnan- tai kunnanveroista.

Opetusministeriön ja Ontarion korkeakoulujen ja yliopistojen ministeriön ollessa vastuussa kasvatustajärjestelmän yleisestä järjestelystä paikalliset koululautakunnat tekevät monia ratkaisuja sellaisista asioista kuin opettajien ja muun henkilökunnan valinta ja siirtolaisille tarkoitettujen kielikurssien, liikuntakasvatus- tai kulttuuriohjelmien järjestäminen. Jokainen koululautakunta koostuu paikkakunnan väestön valitsemista johtokunnan jäsenistä.

Yleiset koulut ja erilliset koulut

Ontariossa on kaksi eri veroilla ylläpidettyä koulusysteemiä: yleiset koulut, jotka ovat avoinna kaikkiin uskontokuntiin kuuluville lapsille ja erilliset koulut roomalaiskatolista uskontoa tunnustaville lapsille.

Molempien systeemien koululautakunnat ylläpitävät alkeiskouluja (luokat lastentarhasta 8:een luokkaan), mutta vain yleinen koulusysteemi käsittää oppikouluasteen (luokat 9-13). Jotkut roomalaiskatoliset koululautakunnat ovat kuitenkin ottaneet ohjelmaansa (joissakin kouluissaan) 9:n ja 10:n luokan aineita.

Niiden roomalaiskatolisten vanhempien, jotka haluavat lähettää lapsensa erilliseen kouluun, on allekirjoitettava kaavake, jossa he osoittavat veronsa makset-

tavaksi erilliskoulujärjestelmälle. Tämän kaavakkeen saa yhdyskuntanne roomalais-katolisen erillisen koululautakunnan paikallistoimistosta tai lähellänne sijaitsevasta erilliskoulusta.

Ontarion kaikki veronmaksajat ylläpitävät oppikouluja, ja ne ovat avoinna kaikille.

Nämä koulut ovat valtion valvonnan alaisia. Yleisten koulujen ja erilliskoulujen opettajat saavat samanlaisen koulutuksen ja palkan. Talonomistajat maksavat samansuuruisen veromäärän sekä yleisille että erillisille kouluille.

Ranskankieliset koulut

Englannin kieltä käytetään opetuskielenä useimmissa Ontarion kouluissa, mutta on olemassa 320 koulua, joissa opetetaan ranskaksi sekä alkeis- että oppikouluasteella.

Oppivelvollisuus

Ontariossa koulunkäynti on pakollista kaikille kuuden ja kuudentoista ikävuoden välillä oleville lapsille. Myös niiden tässä ikäryhmässä olevien lasten, joiden vanhemmat ovat maahanhyväksytyjä siirtolaisia, tulee käydä koulua, vaikka he olisivatkin juuri saapuneet Kanadaan ja jo lopettaneet koulunkäynnin omassa maassaan.

Kouluvuosi alkaa syyskuun alussa eli Työn Päivää seuraavana tiistaina ja se jatkuu kesäkuuhun asti. Jokaisen lapsen, joka täyttää kuusi vuotta ennen kouluvuoden alkua, on käytävä koulua.

Vanhemmat ovat laillisesti vastuussa siitä, että heidän lapsensa käyvät koulua. Jos koulussa huolestutaan siitä, että joku lapsi ei käy säännöllisesti koulua, joko lasten säännöllistä koulunkäyntiä valvova kouluneuvoja tai sosiaalityöntekijä tulee vierailemaan vanhempien luona asiasta keskustellakseen.

Kouluun kirjoittautuminen

Kun viette lapsianne kouluun ensimmäistä kertaa, ottakaa mukaanne heidän syntymä- eli papintodistuksensa, tai kastetodistuksensa, siirtolaisen mahinnousukortit tai passit. Jos asutte vuokralla jossain talossa, teidän tulisi ottaa selville maksaako vuokraisäntä veroja yleis- vai erilliskoulujen ylläpitämiseksi, sillä koululautakunta tarvitsee tätä tietoa verotarkoituksiin ja tulee sitä teiltä kysymään.

Lastentarhat

Useimmat koululautakunnat ylläpitävät Senior Kindergarten-nimisiä lastentarhoja, joihin otetaan lapsia (syyskuussa), jotka tulevat täyttämään viisi vuotta joulukuun loppuun mennessä. Jotkut lautakunnat tarjoavat myös Junior Kindergarten-ohjelmia ja hyväksyvät niihin pienokaisia, jotka täyttävät neljä vuotta joulukuun 31:een päivään mennessä. Lastentarhassa käynti ei ole pakollista, mutta useimmat lapset hyötyvät siitä, että he alkavat koulunkäynnin neljän tai viiden vuoden ikäisinä, erityisesti jos englanti ei ole heidän äidinkieltensä.

Alkeiskoulut

Useimmat lapset käyvät alkeiskoulua kahdeksan vuoden ajan, aina 13-14 ikävuoteen asti.

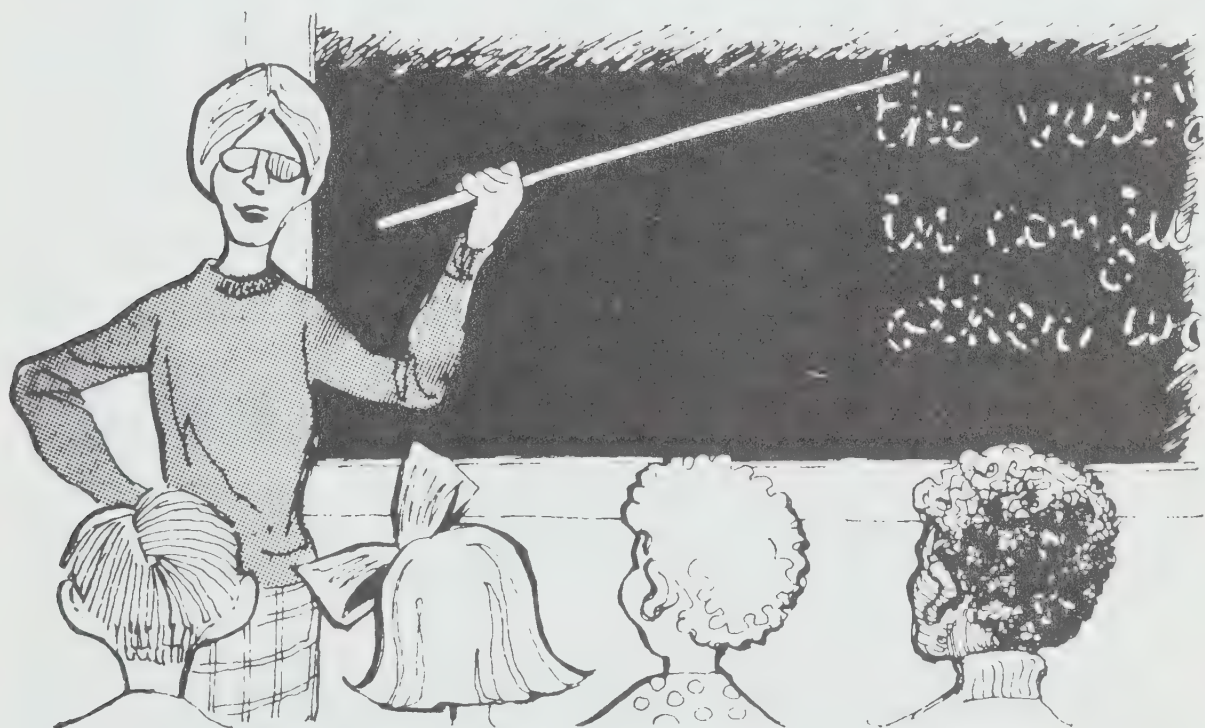
Alkeiskoulua käyvät lapset saavat perusopetusta sellaisissa aineissa kuin englanti, matematiikka, historia ja luonnontieteet.

Tulette luultavasti huomaamaan, että täkäläisessä luokkahuoneessa on paljon enemmän vapautta kuin oman maanne kouluissa. Erikoisesti korostetaan sitä — tämä on uutta—, että lapsia rohkaistaisiin tutkimaan ja oppimaan asioita omin päin. Oppilaat käyttävät enemmän aikaa kuin ennen ajatusten vaihtoon.

Ontariossa vanhemmilla on laillinen oikeus keskustella opettajien, rehtoreiden, koulunkäynnin säännöllisyyden valvojien tai koulun terveydenhuoltohenkilökunnan kanssa lasten edistymisestä tai pulmista, jotka saattavat syntyä koulussa. Nämä henkilöt ovat siellä auttamassa lapsenne kehitystä ja teidän tulisi uskaltaa puhua heille aivan vapaasti. Olisi kuitenkin viisasta sopia tapaamisesta etukäteen, ellei asia ole kovin kiireellinen. Tapaamisaika voidaan järjestää lähettämällä kouluun viesti lapsenne mukana tai soittamalla koulun toimistoon.

Oppilaiden päästessä seitsemännelle ja kahdeksannelle luokalle heidän tulisi jo ryhtyä miettimään, minkälaista elämää he haluavat viettää ja minkälaisen ammatin valita. Näiden luokkien opettajat käyttävät paljon aikaa jokaisen oppilaan taipumusten ja harrastusten arvioimiseen.

Monissa alkeiskouluissa on opintoneuvoja, henkilöitä, jotka ovat saaneet erikoiskoulutuksen oppilaiden edistymistä arvioivien arvolauselmien erittelyssä ja oppilaiden ohjauksessa niille ammattialoille, jotka parhaiten soveltuvat heidän harrastuksiinsa ja kykyihinsä. Vanhempia pyydetään vakavasti keskustelemaan näistä asioista opettajien ja opintoneuvojien kanssa, *ennen kuin* heidän lapsensa aloittavat oppikoulun.

Oppikoulut

Kaikki Ontarion oppikoulut toimivat nyt sellaisen järjestelmän mukaan, joka sallii oppilaiden oppivan omaan rytmiinsä ja suunnittelevan itselleen sellaisen koulutusohjelman, joka parhaiten vastaa heidän yksilöllisiä taipumuksiaan ja tarpeitaan.

Oppikoulun opinto-ohjelma jakautuu neljään opintoalaan:

Tiedotusmenetelmät
Yhteiskunta- ja ympäristöoppi
Teoreettinen ja sovellettu tiede
Taiteet

Näiden neljän opintoalan puitteissa useimmat koulut tarjoavat laajan valikoiman kursseja, joista valita (eri kouluissa saatetaan kuitenkin tarjota eri aineita).

Jotta voitaisiin varmistua siitä, että poikanne tai tyttärenne saa tasapainoisen kasvatuksen, hänen on ansaittava vähintään kolme "hyvityspistettä" (credit) jokaiselta yllä luetellulta alalta.

Oppilaan on ansaittava vähintään neljä hyvityspistettä englannin opinnoissa ja kaksi Kanadan kulttuuria ja oloja käsittelevissä opinnoissa.

Yksi "kredit" vastaa noin 110-120 tuntia luokkaopetusta. Useimmista kursseista saa yhden kreditin, mutta jotkut kurssit saattavat olla joko enemmän tai vähemmän kuin yhden kreditpisteen arvoiset.

Oppikoulujen päästötodistukset

Ontarion oppikouluista saa kahdenlaisia päästötodistuksia.

Saadakseen oppikoulun päästötodistuksen (Graduation Diploma) oppilaan on menestyksellisesti suoritettava kursseja 27 kreditin edestä. Useimmat oppilaat ansaitsevat 7 tai 8 kreditiä vuodessa ja suorittavat oppikoulukurssin neljässä vuodessa.

Päästäkseen useimpiin yliopistoihin oppilaan on suoritettava kuusi ylimääräistä kredit-kurssia, jotka oikeuttavat oppikoulun ylioppilastutkintotodistusta vastaavaan todistukseen (Honour Graduation Diploma). Useimmat oppilaat ansaitsevat nämä lisäkreditit viidennen oppikouluvuotensa aikana, mutta voivat kerätä joitakin niistä jo aikaisemmin.

Kaikki oppikoulut tarjoavat yllä kuvailtuja akateemisia kursseja. Jotkut niistä tarjoavat myös kaupallisia, teknisiä ja ammatillisia aineita.

Ammattikoulutustodistus (Certificate of Training)

On myös erikoiskouluja ja erikoiskursseja, jotka on suunniteltu niitä oppilaita varten, joilla on vaikeuksia akateemisissa opinnoissa. Niissä on kaupallisia ja teknologisia aineita käsittävä opinto-ohjelma. Teknologiset opinnot sisältävät kursseja sellaisilla aloilla kuin rakennustyö, putkityöt, ammattiopirustus, valokuvaus ja ruokapalvelu. Oppilaat, jotka suorittavat menestyksellisesti sellaisen kurssiohjelman, saavat ammattikoulutustodistuksen.

Näiltä kursseilta päästötutkinnon suorittaneet eivät normaalisti mene yliopistoon tai muuhun korkeakouluun. Tavallisesti he menevät työhön heti valmistuttuaan. Kuitenkin on mahdollista siirtyä tällaiselta kurssilta akateemisluonteiselle kurssille oppikoulussa, vaikkakin voi olla tarpeen ottaa muutamia lisäaineita tason kohottamiseksi.

Vanhempien, joiden lapset aloittavat opintonsa sellaisen ohjelman puitteissa, tulisi keskustella tilanteesta opintoneuvojan tai koulun rehtorin kanssa, ennen kuin lapset kirjoittautuvat näille kursseille ollakseen varmoja siitä, että he ymmärtävät täydellisesti ohjelman merkityksen ja sisällön.

Erityiskasvatus

On olemassa erikoiskursseja lapsille, joilla on vaikeuksia tavallisissa luokissa. He voivat olla rampoja, osittain kuuroja tai sokeita tai heillä voi olla puhevaikeuksia. He voivat olla henkisesti vajaakykyisiä (ks. s. 74), tunne-elämältään häiriintyneitä tai aistiviallisia.

Tunne-elämältään häiriintynyt lapsi on sellainen lapsi, jonka on vaikeata kontrolloida tunteitaan, keskittyä tai jolla on vaikeuksia tulla toimeen muiden lasten kanssa tai alistua koulun sääntöihin.

Havaintokyvyltään heikolla lapsella on vaikeuksia kokojen määrittelyssä, vasemman oikeasta erottamisessa ja ylä- ja alasuunnan toisistaan erottamisessa. Syy voi olla fyysinen tai henkinen.

Näitä lapsia voidaan auttaa erikoiskoulutuksen saaneiden opettajien opettamissa luokissa.

Aikuisten iltakursseja

Monet henkilöt päättävät alkeis- tai oppikoulukasvatuksensa käymällä iltakursseja jossain lähellä olevassa koulussa. Saatte selville sellaisten kurssien saatavissaolon alueellanne kysymällä lähellänne olevasta oppikoulusta.

Jos teitä ei kiinnosta oppikoulun päästötodistuksen saaminen, mutta yksinkertaisesti vain haluatte oppia jotakin uutta, monet koululautakunnat tarjoavat "non-credit" eli vapaaehtoisia kursseja, joista ei saa hyvityspisteitä, sellaisissa taidoissa kuin pikakirjoitus, kudonta, automekaniikka, ompelu, metallityö tai erikoisherkkuruokien laitto. Saadaksenne lisätietoja kirjoittakaa tai soittakaa lähimmän oppikoulun rehtorille.

Kirjekurssit

Alkeis-, oppikoulu- ja ammattikoulutuskursseja on ilmaiseksi saatavissa Ontarion asukkaille (tai väliaikaisesti Ontarion ulkopuolelle asettuneille asukkaille). Nämä kurssit tekevät oppilaille mahdolliseksi uudistaa taitonsa ja tietonsa tai saada oppikoulun päästötodistus tai ylioppilastodistus.

Saadaksenne lisätietoja ottakaa yhteys johonkin oppikoulun rehtoriin tai kirjoittakaa seuraavaan osoitteeseen:

Correspondence Courses
900 Yonge Street
Toronto, Ontario
M4W 3G2

Yksityiskoulut (Akateemiset)

Julkinen varoin ylläpidettyjen koulujen lisäksi Ontariossa on joukko yksityisiä kouluja. Nämä koulut eivät voi saada valtion avustusta, vaan saavat varansa kokonaan lukukausimaksuista ja lahjoituksista ja joissakin tapauksissa uskonnollisilta järjestöiltä. Saadaksenne luettelon näistä kouluista ottakaa yhteys seuraavaan osoitteeseen:

Communications Services Branch
Ontario Ministry of Education
Mowat Block
Queen's Park
Toronto M7A 1L2

Yksityiset ammattikoulut

Eri ammatteja, käytännöllinen liiketaito mukaanluettuna, opettavat yksityiskoulut toimivat liikeperiaattein. Jos Korkeakoulujen ja Yliopistojen Ministeriö katsoo, että aineet, joita niissä opetetaan, ovat todellisia ammattiaineita, koulujen tulee rekisteröityä ministeriössä ja vastata miniminormeja.

Työnantajat pitävät joitakin kouluja suuremmassa arvossa kuin joitakin toisia. Ennen kuin kirjoittaudutte kouluun, ottakaa selville parilta kolmelta mahdolliselta työnantajalta, hyväksyvätkö he palvelukseensa siitä koulusta päässeitä.

Jos allekirjoitatte sopimuksen yksityisen ammattikoulun kanssa kotonanne, voitte sen perua kahden arkipäivän sisällä lähettämällä kouluun kirjeen, jossa pyydätte peruutusta. Tämä kirje tulee kirjata. Koulu tulee maksamaan takaisin kaikki maksamanne rahat. Näiden kahden täyden arkipäivän kuluttua voitte vielä perua sopimuksenne mihinkä aikaan tahansa, mutta silloin teiltä peritään peruutusmaksu. Pitäkää huoli siitä, että luette sopimuksen läpi, ennenkuin allekirjoitatte sen, sillä nämä peruutusmaksut selitetään tarkoin sopimuksessa ja niissä viitataan lakiin ammattikoulujen säännöistä.

Saadaksenne neuvontaa ennen yksityisammattikouluun kirjoittautumistanne tai sen jälkeen, ottakaa yhteys:

Superintendent, Private Vocational Schools
Ministry of Colleges and Universities
12th Floor, Mowat Block
Queen's Park
Toronto, Ontario M7A 1B9
Puhelin: (416-) 965-5388

Oppikoulujen jälkeinen kasvatus

Ontariossa on 16 yliopistoa. Kaksikymmentä kaksi sovellettujen tieteiden ja teknologian opistoa (colleges of applied arts and technology) tarjoaa kursseja, joiden pituus vaihtelee muutamasta viikosta aina kolmeen vuoteen asti, sairaanhoito ja käytännöllinen oppipojan koulutus mukaanluettuna. Ryersonin polyteknillinen korkeakoulu tarjosaa laajan valikoiman kursseja, jotka kestävät jopa neljäkin vuotta ja joiden joukossa on monia yliopistollisen arvon hankkivia ohjelmia. Ontarion Taidekorkeakoulu (Ontario College of Art) Torontossa ja Kuninkaallinen Sotakorkeakoulu (Royal Military College) Kingstonissa tarjoavat erikoiskursseja. On myös opettajakorkeakouluja, kirjanpito-oppilaitoksia, maanviljelyteknillisiä ja lääketieteellisiä laitoksia.

Summittaisia tietoja oppikoulun suorittaneiden jatkokoulutuksesta voidaan saada näkökantoja avartavasta kirjasta nimeltään "Horizons", jonka julkaisija on:

Ontario Ministry of Colleges and Universities
 Mowat Block
 Queen's Park
 Toronto, Ontario M7A 1B9
 Puhelin: (416-) 965-6134

Oppilaat tai heidän vanhempansa voivat saada tietoja käymällä henkilökohtaisesti jossakin oppikoulussa tai nimenomaan siinä oppilaitoksessa, joka heitä kiinnostaa. He voivat pyytää kirjeitse opinto-ohjelmia tai tutustua sellaiseen kirjastossa.

Siirtolaisia, jotka haluavat opiskella jossakin oppikoulun suorittaneille tarjoitetussa oppilaitoksessa, ja jotka eivät puhu englantia sujuvasti, kehoitetaan tutustumaan kappaleeseen "Yliopistoon valmistavat kurssit" (s. 49).

Jos suunnittelette opintojen harjoittamista näissä laitoksissa, hakekaa sinne mahdollisimman aikaisin. On suotavaa hakea moniin laitoksiin samalla kertaa siltä varalta, että teitä ei hyväksytä ensi sijalle asettamaanne oppilaitokseen.

Aikuisten jatkokoulutusiltakursseja

On mahdollista seurata yliopistolliseen arvoon tai sovellettujen tieteiden ja teknologian opiston diplomiin johtavia kursseja käymällä iltakoulua. Kursseja on tarjolla myös kesäisin ja niitä seuraavat monet ihmiset, varsinkin opettajat. Ne, jotka asuvat kaupunkien ulkopuolella, voivat seurata yliopistolliseen arvoon johtavia kursseja kirjeitse.

Tiedustelkaa tästä siitä yliopistosta, joka teitä kiinnostaa. Niitä osastoja, jotka ovat vastuussa näistä kursseista, nimitetään tavallisesti iltakurssiosastoiksi (extension departments) tai jatkokoulutuskurssiosastoiksi (departments of continuing education).

Raha-avustuksia korkeakouluopintoja varten

Monet opiskelijat haluaisivat jatkaa koulutustaan oppikoulun jälkeen, mutta eivät kykene siihen varojen puutteesta. Ontarion Korkeakoulujen ja Yliopistojen Ministeriöllä on joukko ohjelmia - lainojen ja lahjojen muodossa -, jotka tekevät sellaisille opiskelijoille mahdolliseksi heidän opintojensa jatkamisen joko päätoimena tai osapäivätyönä.

Täydet tiedot näistä ohjelmista saa kysymällä koulun rehtorilta tai ottamalla yhteyden seuraavaan osoitteeseen:

The Students' Awards Branch
 Ministry of Colleges and Universities
 Mowat Block, Queen's Park
 Toronto, Ontario M7A 2B4
 Puhelin: (416-) 965-5241

Kunnankirjastot

Kunnankirjastot Kanadassa ovat ilmaisia. Ne eivät ainoastaan lainaa kirjoja ihmisille, vaan myös antavat monenlaisia tietoja. Niillä on monia mielenkiintoisia, ohjelmia, joiden laatu ja vaihtelevuus riippuu kaupungin suuruudesta ja väestön

KASVATUS

mielenkiinnon kohteista. Ne voivat pitää kursseja sellaisissa aineissa kuin taide, näyttämötaide, musiikki tai ranskan kielen keskustelutaito. Ne saattavat näyttää kasvatuksellisia filmejä, panna toimeen taidenäyttelyitä, järjestää lapsille sadunkertomistilaisuuksia tai vuokrata kielenopiskelulevyjä, joita te voitte käyttää levysoittimessanne.

Pyytäkää kirjastoltanne sen ohjelmaa. Kirjastot ovat luetteloituna puhelinluettelossa valkoisilla sivuilla Public Libraries-otsikon alla.

TERVEYDENHUOLTO

Sairausvakuutus	sivu	61
Maksu		61
Maksuvapautus		61
Lisätietoja		62
Väliaikainen sairausvakuutus		62
Äkillinen sairaustapaus		62
Perhelääkäri		62
Sairaalaklinikat		62
Yleiset terveydenhuoltopalvelut		63
Terveyssisaret (Public Health Nurses)		64
Immunisointi		64
Lastenneuvolat		65
Hammashoito		65
Perhesuunnittelu (Syntyvyyden säännöstely)		65
Kotikäyntejä tekevät sairaanhoitajat		65
Kotihoito		66
Hoitokodit (Nursing Homes)		66
Lääkeavustus vanhuksille (Drug Benefit)		66
Mielenterveys		66
Alkoholismi ja huumausaineiden orjuus		67

Terveydenhuolto

Sairausvakuutus

Varmistautukaa siitä, että liitytte heti Ontarion terveydenhuoltovakuutusohjelmaan (Ontario Health Insurance Plan). Jos teitä ei ole vakuutettu, lääkintälaskunne saattavat nousta satoihin tai jopa tuhansiin dollareihin. Kaikki Ontarion asukkaat, heihin mukaanluettuina myös ne henkilöt, jotka ovat laillisesti maahan hyväksyttyjä siirtolaisia, voivat osallistua ohjelmaan iästä, terveydentilasta tai varallisuudesta riippumatta. Turistit ja Ontariossa käyvät vierailijat eivät voi siihen liittyä.

Jos saavuitte ilmateitse, saitte otaksuttavasti hakemuskaavakkeen lentokentältä. Jollei teillä sellaista ole, voitte saada sen jostakin pankista tai sairaalasta. Jos haette vakuutusta 90 päivän kuluessa saapumisenne jälkeen, vakuutusturvanne alkaa sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, joka seuraa hakemuksen ja vakuutusmaksun vastaanottamista. Jos odotatte kauemmin kuin kolme kuukautta, ennenkuin lähetätte hakemuksen, teillä tulee olemaan kolme kuukautta kestävä odotusaika, ennenkuin vakuutuksenne tulee voimaan.

Maksu

Kustannukset eivät ole korkeat ottaen huomioon tarjotun palvelun. Vakuutusohjelma maksaa 90% Ontarion lääketieteellisen yhdistyksen (Ontario Medical Association) suosittelemista maksuista. Muutamat lääkärit eivät osallistu ohjelmaan ja saattavat periä korkeamman palkkion, mutta heidän on sanottava tämä teille, ennenkuin he aloittavat hoitonne. Jotkut työnantajat maksavat kaikki kustannukset työntekijöidensä puolesta tai osan vakuutusmaksusta ja pidättävät jäännöksen palkastanne. Muussa tapauksessa maksatte itse vakuutusmaksunne suoraan kerran kolmessa kuukaudessa.

Maksuvapautus

65-vuotiaat tai sitä vanhemmat vakinaiset asukkaat voivat anoa maksutonta vakuutusturvaa, jos he ovat asuneet Ontariossa, juuri hakemustaan edeltäneen vuoden. Tähän ikäryhmään kuuluvien uusien asukkaiden on maksettava ensimmäisen vuoden vakuutusmaksut päästäkseen palvelusta osallisiksi.

Kaikki ne vakinaiset asukkaat, joiden tulot ovat niin pienet, että he eivät joudu maksamaan tuloveroa, voivat anoa avustusta ja vakuutusmaksujen maksua oltuaan yhden vuoden maakunnassa.

Lisätietoja

Tämä on valtion ohjelma. Anomuskaavakkeita voi saada jostakin sairaalasta, postitoimistosta tai pankista. Saadaksenne enemmän tietoa asiasta kysykää lääkäriltänne tai terveyssisarelta. Kirjoittakaa tai soittakaa Ontarion terveydenhuolto-ohjelman viranomaisille. Etsikää numero puhelinluettelosta otsikon "Government of Ontario, Ministry of Health" kohdalta.

Väliaikainen sairausvakuutus

Jos ystävänne tai sukulaisenne muista maista tulevat luoksenne vierailulle, heidän olisi hankittava väliaikainen terveydenhuoltovakuutus vierailunsa ajaksi, sillä he eivät voi päästä osallisiksi Ontarion terveydenhuolto-ohjelmasta. Joskus tämä voidaan järjestää heidän omassa maassaan lippujenostohetkellä. Jos tätä ei ole tehty, heidän tulisi ottaa vakuutus heti saapumisensa jälkeen.

Tämä vakuutus voidaan saada Ontario Blue Cross-järjestön kautta. Tämä "Sininen Risti" on ei-hyötyperiaattein toimiva järjestö, jonka vakuutuskirja on voimassa kaikkialla Kanadassa tai Yhdysvalloissa. Tätä palvelua kuvailevia esitelylehtisiä on saatavissa englanniksi ja ranskaksi lentokentiltä, sairaaloista tai suuremmanpuoleisissa kaupungeissa ja taajamissa järjestön paikallistoimistoista. Etsikää osoite puhelinluettelosta joko O- tai B-kirjaimen alta. Voitte myös ottaa suoraan yhteyden seuraavaan toimistoon:

Ontario Blue Cross
150 Ferrand Drive
Don Mills, Ontario M3C 1H6
Puhelin: (416-) 429-2661

Äkillinen sairaustapaus

Jos teitä kohtaa äkillinen sairaus, soittakaa puhelinluettelon alussa olevaan hätänumeroon tai puhelinvälittäjälle. Menkää jonkun sairaalan hätäapuosastolle, jos se osoittautuu tarpeelliseksi (ks. s. 25).

Perhelääkäri

On erittäin hyvä ajatus etsiä välittömästi saapumisenne jälkeen lääkäri, joka tulee pitämään huolta perheestänne; joku, joka tulee tuntemaan perheenne hyvin ja joka sen vuoksi pystyy antamaan teille nopeampaa ja parempaa apua kuin sellainen lääkäri, joka ei tunne teitä. Löytääksenne omaa kieltänne puhuvan lääkärin, kysykää konsulaatista tai joltakin oman kansallisen ryhmänne jäseneltä tai yhdyskuntanne tiedonantotoimistosta.

Sairaalaklinikat

Jos teillä ei ole perhelääkäriä, voitte mennä ulkopotilaiden klinikalle johonkin sairaalaan. Teidän sairausvakuutuksenne tulee maksamaan käyntinne samalla tavoin

kuin lääkärin vastaanotolla käyntinne, mutta ette voi olla varmoja siitä, että sama lääkäri tulee hoitamaan teitä koko ajan.

Niille henkilöille, jotka saavat sosiaaliavustusta tai perheavustusta (tällä ei tarkoiteta lapsilisää), tullaan heidän saamansa lääkintäapu maksamaan (vrt. yhteiskunnalliset palvelumuodot s. 73). Jos teillä ei ole mitään vakuutusta, ettekä myöskään saa sosiaaliavustusta, teidän on maksettava omat laskunne.

Valmistautukaa siihen, että saatte odottaa vastaanottovuoroanne klinikalla. Jos ette voi tehdä itseänne ymmärretyksi, on viisasta ottaa tulkki. On olemassa erikoisklinikoita veneerisiä tauteja, alkoholismia, huumausaineorjuutta ja muunlaatuksia sairauksia varten.

Useimmilla suurilla kunnansairaaloilla on perhehoitoklinikoita, jotka yrittävät tarjota säännöllistä lääkärinhoitoa klinikan potilasluetteloon kirjoittautuneille henkilöille.

Yleiset terveydenhuoltopalvelut

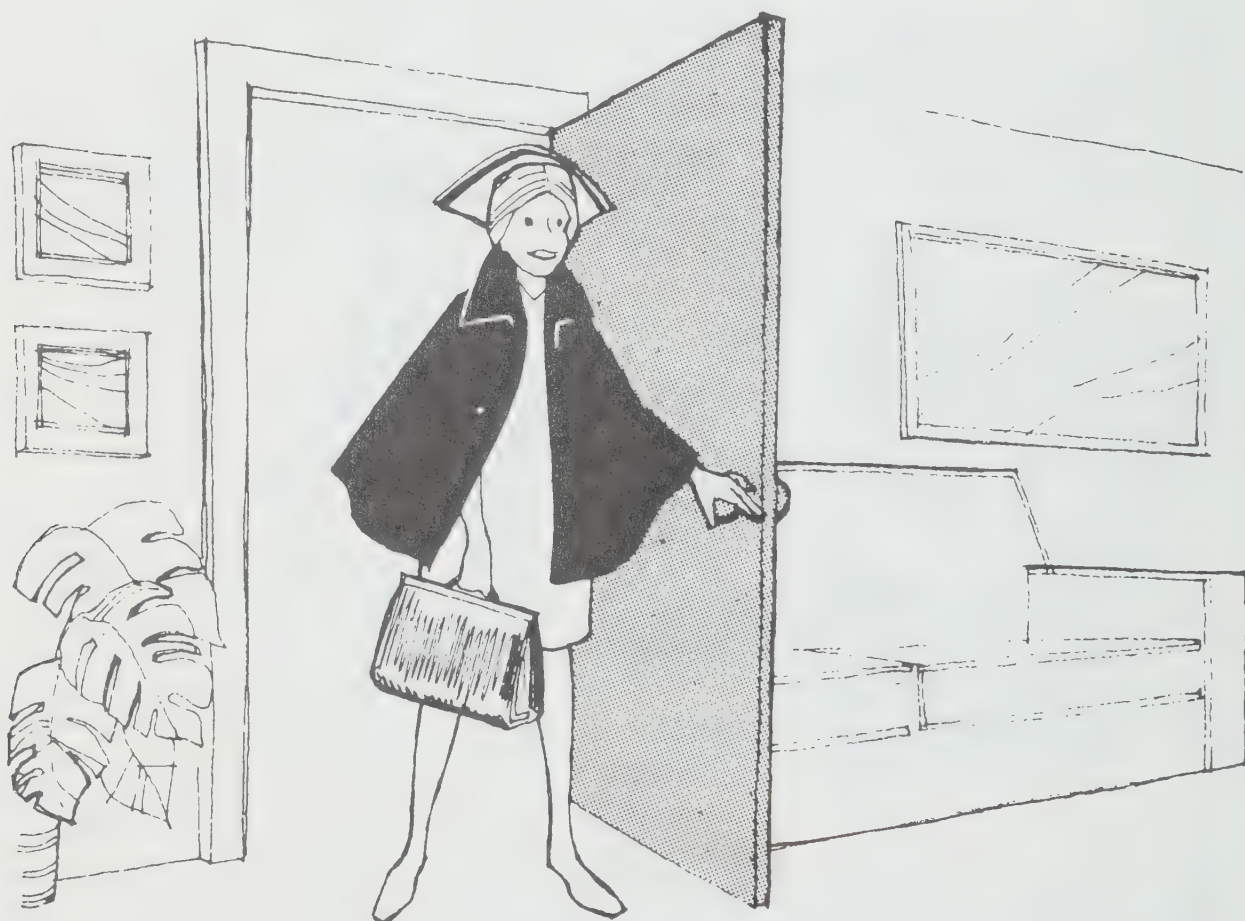
Kaikissa Ontarion kunnissa on yleiset terveydenhuolto-osastot tai terveystyöskööt. Näiden tehtävänä on sairauksien ehkäiseminen — ihmisten terveenä pysyttäminen. Kaupungeissa on niiden paikallisosastoja, jossa kuka tahansa voi käväästä tai jonne voi soittaa tietoja kysyäksien. Jotkut niistä julkaisevat pieniä lehtisiä useilla kielillä; näissä lehdissä kuvaillaan niiden toimintamuotoja. Kysykää koulun rehtorilta tai kuntanne tiedonantotoimistolta, missä teitä lähinnä oleva terveydenhuoltotoimisto sijaitsee, tai etsikää osoite puhelinluettelosta kuntanne nimiotsikon alta.

Terveys sisaret (Public Health Nurses)

Terveysdenhuolto-osastoilla on vakituksessa palveluksessaan sairaanhoitajia, jotka palvelevat paikallisia asukkaita. Pelkkä puhelinsoitto paikalliselle terveysdenhuoltolautakunnalle tai terveysdenhuoltoyksikölle tuo terveys sisaren avukseen. Hän tulee kuuntelemaan teitä pulmassanne, tarkkailemaan teitä ja antamaan suoranaista apua tai neuvoja. Koska terveys sisar työskentelee yhdessä muiden yhdyskunnallisten palvelumuotojen kanssa, hän voi osoittaa teidät tarvitsemiinne toimistoihin.

Terveys sisar on pätevä puhumaan teille perhe-elämästä, kasvatuksesta, ravitsemuksesta, turvallisuudesta, ulkoasun hoidosta, alkoholin ja huumeiden väärinkäytöstä, kasvusta ja kehityksestä ja syntyvyyden säännöstelystä.

Terveys sisaret vierailevat useimmissa kouluissa suorittamassa rokotuksia, näkö- ja kuulotarkastuksia, antamassa neuvoja terveellisistä elämäntavoista ja siitä, kuinka tulla toimeen muiden perheenjäsenten kanssa.

Immunisointi

On olemassa erinomaisia mahdollisuuksia saattaa ihmiset taudeille immuuneiksi ja tämän ei tarvitse maksaa mitään. Yleisen terveysdenhuoltopalvelun lääkärit ja sairaanhoitajat suorittavat rokotusta terveysdenhuoltoklinikoissa tai kouluissa sellaisia tauteja vastaan kuten tuhkarokko, kurkkumätä, polio ja vihurirokko. Vanhemmille ilmoitetaan etukäteen, milloin koulussa tulee olemaan klinikkapäivä, ja heidän on annettava kirjallinen lupa lastensa rokottamiseen. Vauvat ja allekouluikäiset lapset voidaan myös rokottaa jossakin terveysdenhuoltoklinikassa.

Kun aikuiset matkustavat eräisiin maihin, heidän täytyy Kanadaan palatessaan näyttää rokotustodistusta, joka ei ole kolmea vuotta vanhempi. Voitte rokotuttaa itsenne joko lääkäriillänne tai jossakin yleisessä terveydenhuoltoklinikassa.

Röntgenkuvat keuhkoista ovat ilmaiset. Kysykää lääkäriltänne tai terveydenhuoltotoimistosta, missä niitä teidän yhdyskunnassanne tehdään.

Lastenneuvolat

Yleiset terveydenhuolto-osastot panevat toimeen lastenneuvolatilaisuuksia – usein ne tunnetaan nimellä “terveen vauvan klinikat” – kerran tai kahdesti kuukaudessa, tavallisesti joko kouluissa tai kirkoissa. Äidit tuovat vauvoja ja allekouluikäisiä lapsia saadakseen heidät tarkastetuksi ja heidän hyvän terveydentilansa todetuksi. Hankkikaa tästä tietoja terveydenhuoltotoimistosta, koulusta tai yhdyskunnan tiedonantotoimistosta.

Hammashoito

O.H.I.P.-terveydenhuoltovakuutus ei kata yleistä hammashoitoa samalla tavoin kuin sairaanhoidon. Hammaslääkäri laskuttaa teitä suoraan ja tulette luultavasti huomaamaan, että hammashoito on kallista.

On suotavaa, että teillä on vakituinen hammaslääkäri. Jos teille sattuu hätätapaus sellaiseen aikaan, jolloin hammaslääkärinne ei ole tavattavissa, ettekä voi saada vastaanottovuoroa nopeasti, menkää jonkun sairaalan hätäapuosastolle. Viikonloppuina soittakaa hätäapunumeroon, joka löytyy puhelinluettelon etusivulta, ja pyytäkää apua.

Perhesuunnittelu (Syntyvyyden säännöstely)

Monien valtion sairaaloiden ulkopotilasohjelmat sisältävät perheneuvontapalvelun. Siellä sekä miehet että naiset voivat saada neuvoja syntyvyydensäännöstelymenetelmistä ja lääkärin määräyksiä, mikäli ne ovat tarpeen. Soittakaa sairaalaanne ja kysykää, onko siellä perheneuvontapalvelua. Voitte myös pyytää tietoja terveyssisareltanne.

Kotikäynntejä tekevät sairaanhoitajat

Kotikäynneillä käyvät sairaanhoitajat hoitavat ihmisiä, jotka ovat sairaina kotonaan, mutta jotka eivät tarvitse koko päivän kestäväää sairaanhoitoa. Sairaanhoitaja voi laittaa kääreen haavaan, antaa ruiskeen, neuvoa vastasyntyneen lapsen äitiä tai suorittaa erilaisia muita sairaanhoitotehtäviä. Maksu heidän palveluistaan voidaan sovittaa perheen maksukyvyyn mukaiseksi.

Tiedustelkaa tästä palvelusta lääkärinne toimistosta tai ottakaa yhteys johonkin näistä puhelinluettelossanne mainituista järjestöistä: Victorian Order of Nurses ja St. Elizabeth Visiting Nurses Association.

Kotihoito

Potilaat, jotka eivät tarvitse niin intensiivistä hoitoa kuin sairaaloissa tai hoitokodissa annetaan, voivat saada tarpeellisen hoidon kuten sairaanhoitoa tai fysioterapiaa omissa kodeissaan. Saadaksen sellaista hoitoa potilaan tulee olla O.H.I.P.:n (ks. s. 61) jäsen tai jonkun jäsenen huollettavissa, ja lääkärin on täytynyt suositella hänelle tätä hoitoa. Edellytyksenä ei ole määrättyä maassa-asumisaikaa.

Hoitokodit (Nursing Homes)

Yksityiset ylläpitävät hoitokoteja, jotka kuitenkin toimivat Ontarion terveysministeriön luvilla ja sen valvomina. O.H.I.P.-vakuutus maksaa suuren osan hoitokotimaksuista niiden henkilöiden puolesta, jotka tarvitsevat vähintään 1½ tuntia sairaanhoitoa päivittäin. Jotta pääsisitte osalliseksi tästä hoitoedusta, jonkun lääkärin on ensiksi suositeltava teitä ja teidän on kuuluttava O.H.I.P.'iin tai oltava jonkun sen jäsenen holhouksessa ja teidän on oltava asunut Ontariossa vähintään 12 hakemustanne välittömästi edeltävää kuukautta.

Saadaksenne lisätietoja kysykää neuvoa yhdyskunnan tiedonantotoimistosta tai jostakin sairaanhoitokodista. Keltaisilta sivuilta taas löytyy luettelo hoitokodeista.

Lääkeavustus vanhuksille (Drug Benefit)

Drug Benefit-avustusohjelman puitteissa vanhukset saavat ilmaiseksi enemmän kuin 1500 laaduntarkkailun läpäissyttä reseptilääkettä. Jonkun lääkärin tai hammaslääkärin on täytynyt antaa lääkemääräys, joka tulee toimittaa Ontariossa.

Jos olette 65-vuotias tai sitä vanhempi ja olette asunut Ontariossa 12:n edellisen kuukauden ajan, te voitte päästä lääkeavustuksesta osalliseksi. Numeroitu Ontarion eläkeläiskortti (Ontario Senior Citizens' Privilege Card) todistaa oikeutenne avustukseen. Saadaksenne lähempiä tietoja kortista katsokaa s. 80.

Saatte automaattisesti Drug Benefit-kortin, jos saatte liittohallituksen šekkejä (Old Age Security cheques) tai raha-avustusta Ontarion hallituksen GAINS—(Guaranteed Annual Income System) järjestelmän puitteissa. (Ks. s. 77).

Jos ette saa vanhuuseläkettä (Old Age Security) tai GAINS-avustusta, teidän täytyy erikseen anoa lääkeavustusta. Anomuskaavakkeita saa apteekeista tai kirjoittamalla:

Ministry of Health
Drug Benefit
Queen's Park
Toronto, Ontario
M7A 2S3

Mielenterveys

Monilla ihmisillä on pulmia, joista heidän tarvitsee keskustella muiden kanssa. Joskus, jos ihmiset eivät saa ajoissa apua, heidän vaikeutensa kehittyvät mielisairaudeksi. Tästä sairaudesta tiedetään nykyisin paljon enemmän kuin ennen, ja sen

hoito on paljon tehokkaampaa, kuin se on koskaan ollut. On järkevää hankkia apua, ennen kuin sairaus on liian pitkälle kehittynyt.

Erikoisapua on myös tarjolla lapsille ja nuorille ihmisille, joilla on joko käytöshäiriöitä tai pulmia tunnelämän alalla.

Pyytäkää lääkäritänne tietoja, tiedustelkaa asiasta jostakin sairaalasta, tai menkää hakemaan apua Kanadan mielenterveysyhdistykseltä (Canadian Mental Health Association). Tämä on vapaaehtoinen organisaatio, joka on perustettu autamaan ihmisiä löytämään apua näihin pulmiin. Etsikää osoite puhelinluettelosta.

Alkoholismi ja huumausaineiden orjuus

Yhä enenevä alkoholin ja huumausaineiden käyttö ja sen haitalliset vaikutukset ovat jatkuvasti kasvavan huolestumisen kohteena. Helpottaakseen taistelua tätä probleemaa vastaan, eräs Ontarion maakunnan asioimistoimistoista, huumausaineorjuuden tutkimuslaitos (The Addiction Research Foundation), on perustanut 33 keskusta maakunnan suurempiin kaupunkeihin. Apua tarvitsevat tulisi ohjata lähimpään keskukseen. Osoitteet ovat lueteltuina puhelinluetteloissa. Jos tarvitsette apua yhteyden ottamisessa, kysykää asiasta lääkäritänne tai terveyssisarelta. Päätoimiston osoite on:

Addiction Research Foundation
33 Russell St., Toronto M5S 2S1
Puhelin: 595-6000

YHTEISKUNNALLISET PALVELUMUODOT

Lasten ja nuorison huolto-ohjelmat	sivu	69
Lapsilisät (Family Allowance)		69
Lastenhuoltojärjestöt (Children's Aid Societies)		70
Palveluita lapsille ja heidän perheilleen		70
Adoptio		70
Yksinäiset vanhemmat		70
Lasten ja nuorisonkoteja		70
Päiväkodit ja leikkikoulut		71
Vapaaehtoiset nuorisojärjestöt		72
Perheiden ja yksinäisten huolto		72
Yleinen sosiaalihuolto		72
Nimetyt tai taatut siirtolaiset		72
Perheavustus (Family Benefits Plan)		73
Ammatillinen kuntouttaminen		73
Kuntouttamislaitokset — Vapaaehtoiset järjestöt		74
Kehitysvammaiset		74
Halpavuokraiset asunnot (ks. s. 90)		74
Perhetuomioistuimet (ks. s. 110)		74
Oikeusavustus (ks. s. 111)		74
Vapaaehtoiset järjestöt		74
Perheneuvonta		74
Kodinhoitajan palvelut		75
Kotikäyntejä tekevät sairaanhoitajat		
(ks. s. 65)		75
Muut yhdyskuntajärjestöt		75
Vanhusten palvelumuodot		75
Vanhuuseläke (Old Age Security Pension)		75
Lisäeläke taatun tulotason takaamiseksi		
(Guaranteed Income Supplement)		76
Taattu vuositulojärjestelmä (GAINS)		77
Kanadan eläkejärjestelmä (Canada Pension Plan)		78
Maksut		78
Virkaeläke		78
Työkyvyttömyyseläke (Disability Pension)		79
Jälkeenjääneiden eläke		79
Asunnot (halpavuokraiset)		79
Vanhainkodit (Senior Citizens' Homes)		79
Sairaskodit (ks. s. 66)		80
Vanhusten seurakeskukset		80
Kultaisen iän kerhot		80
Vanhusten etuisuuskortti (Senior Citizens' Privilege Card)		80

Yhteiskunnalliset palvelumuodot

On olemassa lukuisia palvelumuotoja tietoja, neuvoja, raha- tai muuta avustusta tarvitsevien perheiden tai yksityishenkilöiden auttamiseksi.

Useimmat tässä luvussa kuvaillut palvelut ovat hyvin laajoja ja antavat apua suurelle ihmismäärälle. Nämä ohjelmat ovat liitto-, maakunta- tai kunnanhallituksen tukemia. Mukana on tietoja myös tunnetuimmista vapaaehtoisjärjestöistä (ks. s. 17), mutta järjestöt vaihtelevat suuresti eri paikkakunnilla. Saadaksenne yksityiskohtaisia tietoja niistä kysykää jostakin tiedotustoimistosta tai terveyssisareltaanne.

Lasten ja nuorison huolto-ohjelmat

Lapsilisät (Family Allowance)

Liittohallitus antaa jokaiselle Kanadan kansalaisen tai maahan hyväksytyn siirtolaisen lapselle kuukausittaisen lapsilisän aina lapsen 18:nteen syntymäpäivään saakka. Lapsilisät ovat verotettavaa tuloa.

Siirtolaisperheet voivat hakea lapsilisää heti saapumisensa jälkeen tai heti heidän ensimmäisen lapsensa synnyttyä. Hakemukset tulisi tehdä mahdollisimman pian, sillä ensimmäinen maksuerä riippuu siitä päivämäärästä, jolloin anomuskaavake on vastaanotettu toimistossa.

Anomuskaavakkeita saa maihinnousupaikasta maahan tullessa tai jostakin postitoimistosta. Niihin täytyy liittää jokaisen lapsen syntymätodistus, todistus vanhemmasta tai vanhempien saapumisesta Kanadaan ja siitä päivämäärästä, jolloin lapsi saapui Kanadaan. Nämä tiedot ovat Kanadan siirtolaiskortissanne (Canadian Immigration Record), viisumissanne tai passissanne. Älkää lähettäkö viisumeja älkääkä passeja.

Tarvitsette niitä muihin tarkoituksiin. Teettäkää niistä valokopiot ja postitakaa ne osoitteeseen:

Regional Director of Family Allowance
P.O. Box 6000
Station Q
Toronto, Ontario
M4T 2P6

Jos haluatte muita tietoja, kirjoittakaa, soittakaa tai käykää itse toimistossa, osoite on: 789 Don Mills Road (Foresters' Building, 5th floor), Toronto, Ontario M3C 1T5. (Puhelin: 423-6900).

Lastenhuoltojärjestöt (Children's Aid Societies)

Lastenhuoltojärjestöt ovat valtion tukemia järjestöjä, jotka valvovat lapsia ja heidän perheitään, adoptioita ja naimattomia vanhempia koskevien lakien täytännönpanoa ja palveluita. Suuremmissa Ontarion kaupungeissa nämä yhdistykset pitävät palveluksessaan työntekijöitä, jotka puhuvat useita kieliä.

On myös olemassa katolisia lastenhuoltoyhdistyksiä, jotka työskentelevät roomalaiskatolisten perheiden keskuudessa. Myöskin ne ovat valtion tukemia. Molemmat lastenhuoltoyhdistystyypit toimivat lähes samoin periaattein ja ovat yhteistyössä keskenään.

Palveluita lapsille ja heidän perheilleen

Eräs lastenhuoltoyhdistysten päätarkoituksista on estää perheiden rikoutuminen. Ne antavat perheneuvontaa ja muita palveluita, joihin kuuluu perhekasvatusohjelmia terveeseen perhe-elämän edistämiseksi.

Joskus jokin lastenhuoltoyhdistys hoitaa lapsia muutaman viikon tai kuukauden ajan, koska vanhemmat ovat sairaita eikä ole ketään lapsia hoitamaan. Joskus yhdistys pitää huolta lapsista lyhyen ajan antaakseen vanhemmille mahdollisuuden parantaa kotioloja.

Eräs lastensuojeluyhdistyksen velvollisuuksista on suojella pahoinpideltyjä tai laiminlyötyjä lapsia. Jos pahoinpitely- tai laiminlyöntitapauksesta ilmoitetaan lastensuojeluyhdistykselle, tarkastaja käy katsomassa perhettä ja tekee kaiken mahdollisen auttaakseen heitä parantamaan tilanteen. Vain harvoissa tapauksissa osoitautuu tarpeelliseksi ottaa lapset pois heidän vanhemmiltaan.

Lastenhuoltoyhdistyksen hoidossa olevat lapset sijoitetaan kotiin, jonka katoaan olevan kullekin yksilölle sopivin. Jos lapset ovat valtion holhokkeja (heillä ei ole ketään laillista holhooja), adoption järjestäminen saattaa tulla kysymykseen heidän suhteensa.

Adoptio

Jos haluatte adoptoida Ontariosta tai maakunnan ulkopuolelta olevan lapsen, adoptioita koskevat järjestelyt tehdään näiden yhdistysten kautta. Jotta oltaisiin varmoja siitä, että lapset sijoitetaan hyviin koteihin, yhdistykset suorittavat kaikki lailliset järjestelyt ja seuraavat asioiden kehittymistä neuvoin ja ohjein.

Ontariossa ei ole orpokoteja. Orvoista pidetään huolta lastenhuoltoyhdistysten valvomissa kodeissa, ja yhdistykset järjestävät heidän adoptionsa.

Yksinäiset vanhemmat

Lastensuojeluyhdistys antaa pyynnöstä ohjausta yksinäisille vanhemmille auttaen heitä suunnittelemaan lastensa ja itsensä elämää.

Yksinäinen äiti tai isä voi päättää pitää oman lapsensa, mutta jos hän ei siihen kykene, lastenhuoltoyhdistys voi hankkia väliaikaisen hoitopaikan tai järjestää yhteistyössä kyseisen lapsen vanhemman kanssa lapsen vakituksen hoidon.

Kaikki asiat, jotka koskevat naimattomia vanhempia tai adoptiota, pidetään mitä tiukimmin salassa lastenhuoltoviranomaisten toimesta. Etsikää puhelinluettelosta kunnassanne sijaitsevan yhdistyksen osoite ja puhelinnumero.

Lasten- ja nuorisonkoteja

Lapsille ja nuorille, jotka eivät voi jäädä asumaan koteihinsa, on olemassa monia asuntoloita. Jotkut näistä lapsista tarvitsevat väliaikaista hoitoa perheolosuh-

teiden vuoksi. Toiset taas ovat lapsia tai nuoria, joilla on käytöshäiriöitä. On myöskin ensikoteja, joissa yksinäiset äidit voivat asua ennen ja jälkeen vauvojen syntymän ja joissa he saavat erikoisohjausta. Samoin on olemassa erikoislaitoksia kehitysvammaisille ja rikollisuuteen taipuville lapsille.

Kyselkää näistä yhdyskuntanne tiedonantotoimistosta tai terveysisarelta tai etsikää niiden osoitteet yhdyskuntapalveluiden luettelosta kirjastossa.

Päiväkodit ja leikkikoulut

Päiväkot (day nursery, day care centre tai nursery school) on eräänlainen pikkulasten keskus, joka on tarkoitettu kahden ja viiden ikävuoden välillä oleville lapsille. Jotkut päiväkodit ottavat hoitaakseen alle 2-vuotiaitakin ja lounasaikaan sekä ennen ja jälkeen koulutuntien, huolehtivat jopa 10-vuotiaistakin. Useimmissa tapauksissa ne ovat avoinna maanantaista perjantaihin klo 7:stä aamulla klo 6:een iltapäivällä.

Päiväkodit auttavat työssäkäyviä äitejä hoitamalla heidän lapsiaan ja tarjoavat joitakin kasvatuksellisia mahdollisuuksia lapsille.

Päiväkodit voivat olla kunnan tai jonkun vapaaehtoisen järjestön ylläpitämiä tai jonkun henkilön elinkeinonaan ylläpitämiä laitoksia. Vanhemmat, jotka eivät pysty maksamaan täyttä hoitomaksua, voivat saada jonkin verran valtion apua, jos heidän lapsensa ovat valtion tukemissa päiväkodeissa tai niissä, joita tukee joku vapaaehtoinen ryhmä tai järjestö, jolla on sopimus kunnan kanssa.

Päiväkodit voivat sijaita jossakin yhdyskunnallisessa keskuksessa, kirkossa, koulussa tai yksityiskodissa, ja niiden on täytettävä tulipalo-, turvallisuus-, terveys- ja lasten ohjaamisvaatimukset.

Vanhemmille, jotka sitä tarvitsevat, on saatavissa raha-avustusta lasten hoitoon kunnan valvomissa yksityiskodeissa.

Kaikkien päiväkotien tulee toimia Yhdyskunta- ja Sosiaaliministeriön päiväkotiosaston erikoisluvalla ja sen valvonnan alaisena. Lisätietoja saa terveysisarelta tai jostakin leikkikoulusta, kunnan sosiaalihuolto-osastolta, koulusta tai yhdyskuntanne tiedonantotoimistosta kysymällä.

Vapaaehtoiset nuorisojärjestöt

Tässä kirjasessa ei ole tarpeeksi tilaa kaikkien nuorisoa palvelevien järjestöjen kuvailuun. Jotkut niistä, kuten partiopojat ja -tytöt ovatkin jo monille siirtolaisille entuudestaan tuttuja. Kristilliset yhdistykset toimivat monissa maissa, mutta niiden ohjelmat vaihtelevat maasta toiseen mentäessä. Kirjainta "Y" käytetään yleisesti N.M.K.Y:stä, N.N.K.Y:stä, N.M.H.Y:stä ja N.N.H.Y:stä puhuttaessa. Nämä ovat lyhennyksiä Nuorten Miesten ja Nuorten Naisten Kristillisistä tai Heprealaisista Yhdistyksistä. Ne tarjoavat laajan valikoiman sosiaalisia ja sivistyksellisiä ohjelmia sekä aikuisille että nuorisolle. Tavallisesti niihin on jäsenmaksu ja eri maksuja eri kursseille. Nämä Y-yhdistykset ovat osoittaneet erikoista kiinnostusta siirtolaisiin järjestämällä yleensä ilmaisia Englannin kursseja ja ylläpitämällä erikoiskerhoja siirtolaisille.

Isoveli- ja Isosiskojärjestöt tarjoavat nuorten aikuisten apua nuoremmille pojille ja tytöille, joilla on joko sosiaalisia tai tunneperäisiä pulmia; nämä "isosiskoina" ja "isoveljinä" toimivat nuoret ovat vapaaehtoisia.

Kirkoilla ja etnisillä järjestöillä on virkistys- ja sosiaaliklubeja nuorille; ne ovat avoinna kaikille.

Perheiden ja yksinäisten huolto

Yleinen sosiaalihuolto

Jos palkkatyöläisen työttömyysvakuutus loppuu hänen sairaaksi tulemisensa tai työnsä menettämisen jälkeen, yksilö tai perhe voi jäädä rahattomaksi eikä pysty ostamaan ruokaa tai maksamaan vuokraa. Sellaisissa tapauksissa avunpyyntöhakemus voidaan tehdä kunnan sosiaalitoimistoon.

Sosiaaliavustus perustuu tarpeeseen ja jokainen tapaus tutkitaan tarkoin, jotta voitaisiin määritellä, onko todellinen tarve olemassa, ja jos niin on, kuinka suuri se on. Sosiaalitoimisto saattaa antaa jonkun verran rahaa ruoan ostoa varten, jotta perhe pääsisi pahimman kauden yli tai tarvittavan määrän rahaa ruoan, vuokran ja muiden tarpeellisten artikkeleiden ostoon joidenkin viikkojen tai kuukausien ajaksi.

Tämä määrä on riippuvainen tarpeesta, perheen tuloista, mikäli niitä on, perheen koosta ja lasten ikävuosista. Ensimmäisen šekin mukana perhe tulee myös rekisteröidyksi sairausvakuutusohjelmaan. Jotkut kunnat avustavat hammas- ja silmälääkärihoidon, lääkintälaitteiden, reseptilääkkeiden ja muuttokustannusten maksamisessa.

Jos joku perhe tai henkilö tarvitsee apua työkyvyttömyyden tai muiden syiden vuoksi, kuten perheen pääasiallisen elättäjän menetys tai iän lisääntymiseen liittyvät pulmat, perhe tulee silloin saamaan apua Family Benefits Plan-perheavustusohjelman mukaisesti (ks. s. 73).

Nimetyt tai taatut siirtolaiset

Jos sukulaiset ovat tuottaneet teidät Kanadaan, he ovat allekirjoittaneet kaavakkeen, jossa taataan että te ette tule tarvitsemaan valtion rahallista tukea viiteen vuoteen. Jos olette vanhempi henkilö tai työhön kykenemätön, tämä takuu on elämän ajaksi tai siksi, kunnes saatte vanhuuseläkkeen (vrt. s. 75).

Teidän sukulaistenne odotetaan pitävän tämän lupauksen, mutta jos sen perheen pää, joka takasi teidän tulonne, sairastuisi tai joutuisi työttömäksi joksikin

aikaa, heille voi olla mahdotonta tehdä näin jatkuvasti ja te voitte joutua pyytämään apua sosiaalitoimistosta. Ottakaa passinne ja maihinnousukorttinne mukaanne samoin kuin myöskin tulkki, jos sellaista tarvitsette. Sosiaalitoimistossa tullaan ratkaisemaan, voidaanko teille antaa avustusta. Ratkaisun tehdäkseen toimiston henkilökunta tulee keskustelemaan tapauksestanne Työvoima- ja Siirtolaisministeriön kanssa.

Sosiaalitoimisto on puhelinluettelossa lueteltuna teidän kuntanne nimen alla. Se saattaa olla siellä nimellä "Department of Social Services".

Jos teidän anomuksenne hylätään tai jos avustuksenne määrää pienennetään, te voitte kääntyä Ontarion tarkistuslautakunnan puoleen. Pyytäkää sosiaalityöntekijältänne tai sosiaalitoimistolta anomuskaavaketta.

Perheavustus (Family Benefits Plan)

Jos olette avustuksen tarpeessa ettekä kykene elättämään perhettänne tai itseänne pitkään aikaan, te voitte mahdollisesti saada avustusta Ontarion maakunnalta sen perheavustussuunnitelman mukaisesti, jota Yhdyskunta- ja sosiaaliministeriö hoitaa. Henkilöt, jotka saavat tätä avustusta, ovat tavallisesti työttöminä ikänsä, fyysisen vian, sairauden tai sen takia, että heillä on pikkulapsia hoidettavanaan.

Vapaa lääkintä- ja sairaalavakuutus kuuluu siihen. Saattaa olla myös muita avustuksia kuten hammas- ja silmälääkärihoito, lääkärin määräämät lääkkeet, lääkintäkojeet ja muuttokustannukset. Kysykää tätä sosiaalitoimistosta tai pyytäkää sosiaaliviranomaiselta tietoja. Sokeat tai työkyvyttömät alle 65-vuotiaat henkilöt saavat avustusta GAINS-ohjelman mukaan, mikäli ovat siihen oikeutettuja (ks. s. 77).

Jos teillä on joitakin erikoisvaikeuksia, hankkikaa apua sellaisesta yhdyskuntapalvelusta, joka auttaa siirtolaisia.

Jos teidän anomuksenne hylätään, teille tullaan ilmoittamaan syy siihen kirjallisesti ja selittämään, kuinka te voitte valittaa päätöksestä, jos sen haluatte tehdä.

Saadaksenne lisätietoja ottakaa yhteys Yhdyskunta- ja sosiaaliministeriön paikallistoimistoon. Näitä on kaikkiaan 21 Ontariossa lueteltuna puhelinluettelossa otsakkeen Ontarion hallitus, Government of Ontario, alla. Ne ovat kaikki yllämainitun ministeriön haaraosastoja:

Ministry of Community and Social Services
Hepburn Block
Queen's Park
Toronto, Ontario
Puhelin: (416-) 965-7252

Ämmatillinen kuntouttaminen

Ontarion hallitus tarjoaa määrätyn määrän ilmaista palvelua fyysisesti tai henkisesti vajaakykyisten ihmisten kuntouttamiseksi. Näihin kuuluu lääkintähoito, koulutus ja työpaikan hankinta. Tarvittaessa annetaan koulutusta, apua elinkustannuksiin ja tekojäsenten hankintaan.

Lisätietoja tai neuvoja avustuksen anomiseen saa Yhdyskunta- ja Sosiaaliministeriön paikallistoimistosta. Lääkärinne tai terveyssisar voi myöskin teitä auttaa.

Kuntouttamislaitokset – Vapaaehtoiset järjestöt

Yhdyskunnassanne saattaa olla muitakin kuntouttamislaitoksia, joita vapaaehtoiset järjestöt ylläpitävät. Kysykää tästä terveysisareltanne tai yhdyskuntanne tiedonantopalvelusta.

Kehitysvammaiset

Jotkut ihmiset ovat syntyneet normaalia vähemmällä henkisillä kyvyillä varustettuina. He oppivat keskimääräistä hitaammin; jotkut heistä saattavat olla myös fyysisesti vajavaisia. Heitä kutsutaan "kehitysvammaisiksi", osittain erotukseksi henkisesti sairaista.

Monet kehitysvammaiset voivat asua joko kotona tai yhdyskunnan alueella. He tarvitsevat usein erikoiskoulutusta ja erikoisohjelmia kuten esimerkiksi:

päivähoito- ja koulutuskeskuksia kehitysvammaisille lapsille aina 18:nteen ikävuoteen asti. Näissä annetaan erikoiskoulutusta ja taitoja, joita tarvitaan kotona tai yhdyskunnan keskuudessa elämisessä. Joissakin kouluissa on luokkia, joissa annetaan apua. (Ks. erityisluokat, s. 55).

erityistyötupia, joissa saa koulutusta ja työtä "suojatuissa oloissa", joka voi johtaa työhön avoimilla työmarkkinoilla.

raha-avustuksia, jotka auttavat yli 18-vuotiaita kehitysvammaisia elämään yhdyskunnassa.

erikoisasuntoloita, joissa kehitysvammaiset saavat valvottua erikoishoitoa ja koulutusta ja ottavat osaa virkistystoimintaan.

Sellaiset yhdyskuntaohjelmat auttavat kehitysvammaisia elämään "normaalia" elämää ja ymmärtämään omat pulmansa. (Vain henkisessä kehityksessä vakavasti jälkeen jääneet joutuvat elämään erityislaitoksessa).

Kehitysvammaisten lasten vanhemmat liittyvät usein järjestöihin, jotka auttavat heitä ymmärtämään ja avustamaan lapsiaan sekä nykytilanteessa että tulevaisuudessa.

Saadaksenne tietoja erikoisohjelmista paikkakunnallanne kysykää terveysisareltanne, koulunne rehtorilta, paikallisesta kehitysvammaisten laitoksesta tai Yhdyskunta- ja Sosiaalipalveluministeriön paikallistoimistosta, jotka on luetteloitu puhelinluettelossa "Government of Ontario" - Ontarion hallitus otsikon alla.

Halpavuokraiset asunnot

(Vrt. valtion avustusohjelma s. 90)

Perhetuomioistuimet

(Vrt. s. 110)

Oikeusavustus

(Vrt. s. 111)

Vapaaehtoiset järjestöt

Perheneuvonta

Perheneuvontatoimistot pitävät palveluksessaan koulutettuja sosiaalityöntekijöitä, jotka neuvovat perheitä ja yksityisiä persoonallisissa ja perhepulmissa,

kuten vaikeuksissa avioliitossa ja rahan käsittelyssä. Nämä ovat vapaaehtoisilla voimilla toimivia toimistoja, mutta jonkin verran perheneuvontaa tehdään myös valtion sosiaalitoimistoissa.

Nämä palvelumuodot ovat avoinna kaikille. Toimistoilla on jonkin verran sel-laista henkilökuntaa, joka puhuu useampaa kuin yhtä kieltä, mutta ei ole luultavaa, että kaikkia siirtolaisia pystyttäisiin auttamaan heidän omalla kielellään.

Katsokaa puhelinluettelosta perheneuvontanumeroita (Family Counselling tai Family Service). On myöskin olemassa katolisia toimistoja; ne ovat luettelossa nimellä Catholic Family Services, juutalaiset taas seuraavilla otsakkeilla: Jewish Family and Child Service tai Jewish Immigrant Aid Services

Kodinhoitajan palvelut

Jos jompikumpi vanhemmista ei voi olla kotona sairauden tai joidenkin muiden syiden vuoksi, suuremmissa kaupungeissa on mahdollista saada kodinhoitaja päiväsaikaan hoitamaan vanhempien velvollisuuksia kodissa sillä aikaa, kun toinen vanhemmista on työssä. Vanhempi henkilö, joka on sairaana tai toipilaana, voi päästä tästä palvelusta osalliseksi joissakin suurkaupungeissa, ja osapäiväkodin-hoitajapalvelua annetaan vanhemmille ihmisille, jotta he pystyisivät jatkuvasti asumaan kotonaan.

Pahaksi onneksi kodinhoitajien lukumäärä on aivan liian pieni tarpeen tyydyt-tämiseksi, ja palvelua voidaan antaa vain siellä, missä tarve on suurin. Maksu niistä on kunkin maksukyvyn mukainen. Jos perhe ei pysty maksamaan, kunta saattaa sen tehdä heidän puolestaan. Kodinhoitaja tulee esittämään kysymyksiä perheen tuloista auttaakseen kuntaa päättämään, kuinka paljon perheen tulisi maksaa.

Jos tämä palvelu on saatavissa teidän yhdyskunnassanne, se tulee olemaan luet-loituna puhelinluettelossa otsakkeiden kodinhoitaja (Homemaker) tai Kanadan Punainen Risti (Canadian Red Cross) alla.

Kotikäyntejä tekevät sairaanhoitajat (vrt. s. 65)

Muut yhdyskuntajärjestöt

Kaikkia perheitä palvelevia yhdyskuntajärjestöjä ei voida tässä luetteloida. Jotkut niistä ovat siirtolaisten itsensä oman kansallisuusryhmänsä auttamiseksi jär-jestämiä. On myöskin joitakin kristillis-yhteiskunnallisia "setlementti"-taloja, jotka on perustettu suurkaupunkiin saapuvien uusien siirtolaisten auttamiseksi. Jotkut niistä sijaitsevat siirtolaisympäristössä ja tarjoavat erikoispalvelua koko perheelle.

Jokaisella yhdyskunnalla on omat asukkaiden järjestämät ryhmänsä määrättyä sosiaalista tarvetta täyttämään. Kyselkää näistä käyttämästänne tiedonantotoimis-tosta tai koettakaa löytää yhdyskuntapalvelut luetteloiva osoitekirja kirjastosta.

Vanhusten palvelumuodot

Tulette usein kuulemaan viittauksia vanhuksiin "Senior citizens"-nimityksellä. On olemassa hallituksen erikoisohjelmia yli 65-vuotiaille henkilöille. Joissakin suur-kaupungeissa he saavat erikoisetuja, kuten halvempia raitiovaunu- ja bussilippuja sekä lippuja elokuviin ja muihin huvipaikkoihin halvemmilla hinnoilla.

Vanhuuseläke (Old Age Security Pension)

Vanhuuseläke on eläke, jonka liittohallitus maksaa tietyin ehdoin 65-vuotiaille ja sitä vanhemmille Kanadan laillisille asukkaille.

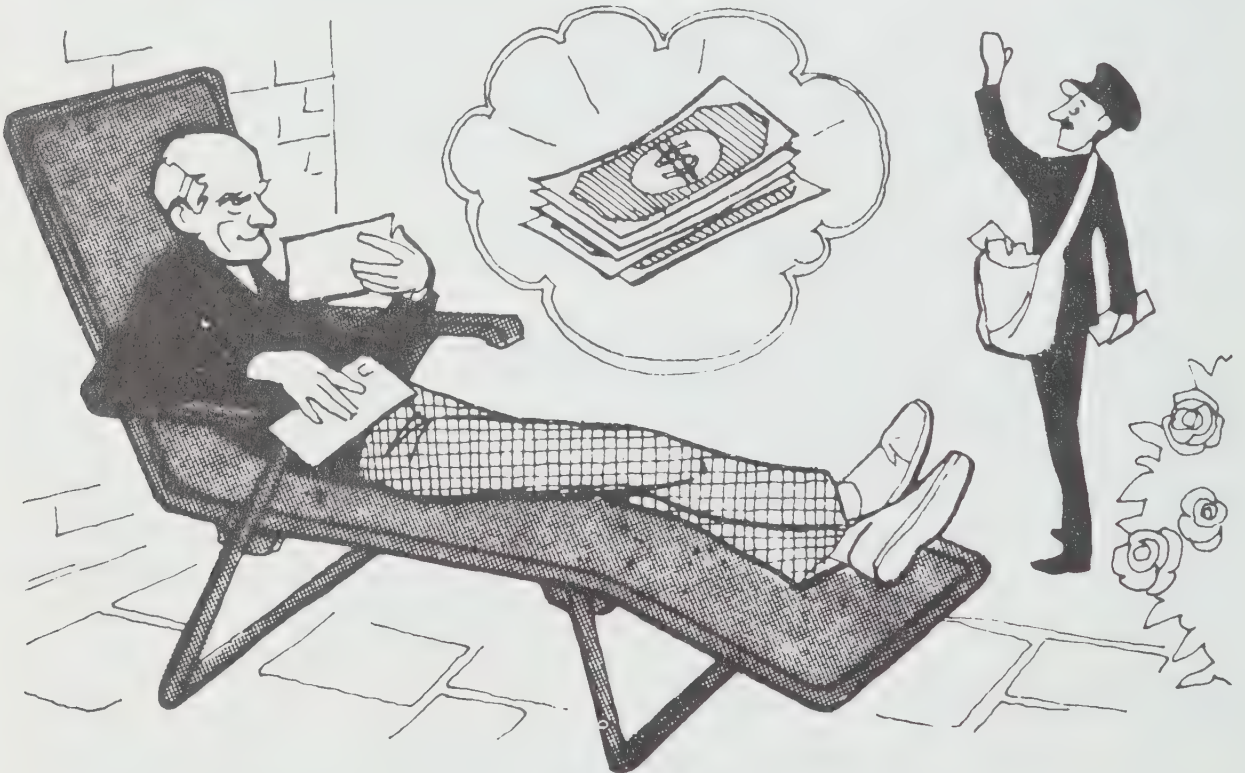
Teidän on täytynyt asua Kanadassa jatkuvasti viimeiset, välittömästi eläkkeenhakua edeltäneet 10 vuotta. Jos olette ollut poissa Kanadasta pitkäköjä ajanjaksoja, tulette tarvitsemaan enemmän kuin 10 vuotta yhteensä ja teidän on myöskin ollut asuttava Kanadassa vähintään vuoden päivät ennen hakemuksenne jättämistä.

Jos alatte saada eläkettä, voitte poistua Kanadasta kuuden kuukauden pituiseksi ajaksi ja saada eläkkeenne postitse. Jos olette asunut Kanadassa 20:n vuoden ajan 18 vuotta täytettyänne ja alatte saada eläkettä, voitte poistua Kanadasta niin pitkäksi aikaa kuin haluatte ja šekinne tullaan postittamaan teille. Jos olette asunut Kanadassa yhteensä 40 vuotta 18:nnesta syntymäpäivästänne lähtien, voitte kokonaan poistua Kanadasta ja hakea eläkettä ulkomailta käsin, vaikkette edes asuisi Kanadassa juuri hakemustanne edeltäneenä vuotena.

Näillä ehdoilla olette oikeutettu saamaan vanhuuseläkettä riippumatta siitä, oletteko työssä vai ette tai siitä, onko teillä mitään muita tuloja tai siitä, oletteko Kanadan kansalainen vai ette.

Hakemus tulisi tehdä vähintään kuusi kuukautta ennen kuin täytätte 65 vuotta. Hakemuskäytännöistä saa postitoimistoista tai vanhuusturveläketuimistosta asuinpaikaltanne.

Eläkkeen määrää nostetaan joka kolmas kuukausi elinkustannuksissa tapahtuneen nousun mukaisesti. Tietoja eläkkeen kulloinkin kysymykseen tulevasta määrästä saa Vanhuuseläkekassasta ja Kanadan eläkekassasta (Old Age Security ja Canada Pension Plan).

Lisäeläke taatun tulotason takaamiseksi (Guaranteed Income Supplement)

Vanhuuseläkkeellä elävät henkilöt, joilla on vähän tai ei lainkaan tuloja, voivat anoa ylimääräistä määrää, jota nimitetään lisäeläkkeeksi taatun tulotason turvaamiseksi. Henkilön tulot määräävät lisäeläkkeen suuruuden ja se tarkistetaan joka neljännesvuosi, jotta laskuissa voitaisiin ottaa huomioon elinkustannusten nousu.

Anomuskaavakkeet lisäeläkettä varten tullaan lähettämään jokaiselle, joka alkaa saada vanhuuseläkettä. Sen lisäksi tullaan joka vuoden tammikuussa lähettämään uusi hakemuskaavake jokaiselle tällöin lisäeläkettä saavalle henkilölle.

Eläkeläisen puoliso, joka saa lisäeläkettä taatun tulotason varmistamiseksi, voi saada eläkettä jos hän on 60-65-vuotias ja täyttää ne vaatimukset, jotka on asetettu vakinaisena asukkaana olemisesta vanhuuseläkkeeseen nähden. Puolison saaman eläkkeen suuruus perustuu pariskunnan yhteiseen tuloon. Sitä ei makseta erossa asuville puolisoille.

Anomuskaavake lähetetään automaattisesti lisäeläkeanomuskaavakkeen kanssa jos näyttää siltä, että puoliso voi sitä saada.

Jos haluatte tietoja, voitte kirjoittaa vanhuuseläkekassan paikallisjohtajalle:

Regional Director of Old Age Security
P.O. Box 6000
Station Q
Toronto, Ontario M3G 1T5
Puhelin: (416-) 423-6900

—tai käydä itse henkilökohtaisesti osoitteessa: 789 Don Mills Road (Foresters Building), 5th Floor, Don Mills, Ontario.

Taattu vuositulojärjestelmä (GAINS)

Ontarion taattu vuositulojärjestelmä (Guaranteed Annual Income System) turvaa minimivuositulon siihen oikeutetuille Ontarion asukkaille, jotka ovat 65-vuotiaita tai sitä vanhempia ja sokeille ja työkyvyttömille alle 65-vuotiaille henkilöille. Tulotaso tarkistetaan silloin tällöin, jotta pysyttäisiin elinkustannuksissa tapahtuvien muutosten tasalla. Nykyiset taksat ovat luetteloituna tähän kirjaseen liitettyssä värillisessä lehtisessä.

Päästäkseen tästä edusta osalliseksi henkilön on oltava yli 65-vuotias ja täytettävä määrätyt vaatimukset asuinpaikkaansa nähden. Nämä asuinpaikkavaatimukset muuttuivat huhtikuun 7. päivästä 1976 lähtien.

Henkilöt, jotka täyttivät alkuperäiset vaatimukset joko huhtikuun 6. päivänä 1976 tai sitä ennen, voivat päästä osalliseksi tästä edusta. Alkuperäiset vaatimukset ovat seuraavat:

asuminen viiden vuoden ajan Kanadassa juuri ennen hakemuksen laatimista ja näistä viidestä viimeinen kokonainen vuosi Ontariossa

TAI yhteensä 20 vuotta Kanadassa 18:nnesta ikävuodesta lähtien ja näistä vuosista viimeinen vuosi Ontariossa

TAI sitten yhteensä 20 vuotta Ontariossa 18:nnesta ikävuodesta lähtien.

Niiden henkilöiden, jotka eivät täyttäneet yllämainittuja vaatimuksia joko huhtikuun 6. päivänä 1976 tai sitä ennen, täytyy nyt:

täyttää sekä liittohallituksen vanhuuseläkevaatimukset (Old Age Security pension) että taatun tulotason takaamiseksi tarkoitettun lisäeläkkeen (Guaranteed Income Supplement) vaatimukset (ks. s. 76 ja 77) ja sen lisäksi täyttää yksi seuraavista vaatimuksista:

- a) asuminen Ontariossa sen kokonaisen vuoden ajan, joka edeltää välittömästi sitä päivämäärää, jolloin henkilö voi lainmukaisesti alkaa saada taatun vuositulojärjestelmän (GAINS) mukaista eläkettä.

TAI

- b) asuminen Ontariossa 18:nnesta ikävuodesta niin pitkien ajanjaksojen ajan, että ne tekevät yhteensä 20 vuotta.

Jos vanhuuseläkettä saava henkilö lähtee Ontariosta tai Kanadasta GAINS-eläketurvaa nauttiessaan, hänelle maksetaan lisäeläkettä vain lähtökuukaudelta ja sitä seuraavilta kuudelta kuukaudelta. Hänen Ontarioon palatessaan lisäeläke tulee jälleen voimaan, jos henkilön tulot ovat yhä alle taatun tulotason tuolla hetkellä.

Henkilöt, jotka jo saavat liittohallituksen vanhuuseläkettä, saavat GAINS-lisää automaattisesti, jos heillä on siihen oikeus. Toisten täytyy joko jättää kirjallinen hakemus tai soittaa allamainittuun toimistoon:

Ontario Ministry of Revenue
Guaranteed Income and Tax Credits Branch
Queen's Park, Toronto
M7A 2B3

Puhelimet:

Torontossa

Toronton ulkopuolella

965-8470

Vääntäkää "O" ja pyytäkää
keskuksesta "Zenith 8-2000"
(maksutta).

Alle 65-vuotiaat sokeat tai työkyvyttömät henkilöt saavat eläkkeensä Yhteiskunta- ja Sosiaalipalveluministeriöltä perheavustusohjelman (Family Benefits Plan) puitteissa (ks. s. 73).

Kanadan eläkejärjestelmä (Canada Pension Plan)

Kanadan eläkejärjestelmä auttaa työntekijöitä keräämään itselleen eläkettä vanhojen päiviensä varaksi; tämä tulee lisänä vanhuuseläkkeeseen (Old Age Security Pension). Se takaa myöskin avustuksia työkyvyttömiksi tulleeille vakuutuksenmaksajille, heidän huoltamilleen lapsille ja heidän jälkeläisilleen.

Maksut

Maksut ovat suhteessa palkkatasoon. Useimmille työssäkäyville ihmisille eläkemaksut ovat pakollisia. Muutaman harvan poikkeuksen muodostavat ne, jotka tekevät tilapäistä työtä, tai vaimot, jotka ovat aviomiestensä palveluksessa.

Työnantaja ja työntekijä maksavat kumpikin samansuuruisen määrän. Työnantaja pidättää maksut työntekijän palkasta ja lähettää sen oman osuutensa mukana Valtiovarainministeriöön. Yksityisyrittäjänä toimiva henkilö, joka ansaitsee tarpeeksi suuren summan, maksaa koko summan itse, koska hän maksaa sekä työnantajan että työntekijän osuuden.

Virkaeläke

Voitte saada eläkettä 65 vuoden ikäisenä. Voitte jatkaa työntekoa ja maksaa eläkemaksuja aina 70:nteen ikävuoteen asti, mutta ei sitä kauempaa. Aloitettuanne eläkkeen nostamisen ette enää voi jatkaa eläkekassaan maksamista. Vuosittain saamanne summa tarkistetaan elinkustannusindeksin mukaan. Eläke on veronalaista tuloa.

Työkyvyttömyyseläke

Henkilöt, jotka ovat maksaneet maksuja eläkekassaan viiden vuoden ajan ja joilla on fyysinen tai henkinen invaliditeetti, joka estää heidän pitkäaikaisen työllisyytensä, voivat anoa työkyvyttömyyseläkettä itselleen ja elatuksessaan oleville lapsilleen.

Jälkeenjääneiden eläke

Kun edunjättäjät kuolevat, eläke maksetaan jälkeenjääneille. Edunsaajien eläke koostuu kertasuorituksena maksetusta eläkkeestä kuolemantapauksen satuttua, lesken eläkkeestä ja lapsien eläkkeestä.

Saadaksenne tietää eläkkeen suuruuden katsokaa tähän kirjaseen liitettyä väriälistä liitettä. Yksityiskohtaisia tietoja varten voi ottaa yhteyden paikallistoimistoon, joka on puhelinluettelossa luetteloituna Kanadan hallitus-otsikon alla: Government of Canada, Health and Welfare.

Asunnot (*halpavuokraiset*)

Vanhukset, joilla on alhaiset tulot, mutta jotka pystyvät huolehtimaan itsestään, voivat saada halpavuokraisia asuntoja. Ks. Valtion asunto-ohjelmaa, s. 90.

Vanhainkodit (Senior Citizens' Homes)

Jos olette 60-vuotias tai sitä vanhempi ja tarvitsette sellaista apua kuin valmiita aterioita, kuljetusta tai sairaanhoitoa, mutta ette voi saada sitä paikkakunnallanne, toivotte kenties pääseväanne asumaan vanhainkotiin. Nämä kodit saattavat olla kunnallisia tai jonkin vapaaehtoisjärjestön perustamia maakuntahallituksen varojen turvin.

Nämä kodit pitävät huolta henkilöistä, jotka pystyvät olemaan jalkeilla ja liikumaan ja niistä, jotka tarvitsevat jonkin verran sairaanhoitoa, mutta ei sairaalahoitoa. Jotkut eivät ota uusia asukkaita, jotka tarvitsevat sairaanhoitoa, mutta antavat kyllä tällaista hoitoa ihmisille, jotka tulivat kodin asukkaiksi silloin, kun he kykenivät vielä huolehtimaan itsestään.

Jotkut kodit palvelevat yhtä etnistä ryhmää. Näissä kodeissa Kanadaan siirtolaisina saapuneet ihmiset voivat syödä omia ruokiaan ja nauttia toisten samaa kieltä puhuvien seurasta.

Majoitustapa kodeissa vaihtelee suuresti. Voi olla neljän hengen, kahden hengen tai yhden hengen huoneita. Ateriat tarjotaan ruokailuhuoneessa. Useimmissa kodeissa on kappeleita, auditorioita, askarteluhuoneita ja kirjastoja.

Monet kodit palvelevat lähistöllä asuvia vanhuksia. Jotkut johtavat "sivukoteja" (foster homes), joissa vanhukset voivat elää ja silti nauttia keskuskodin tarjoamista palveluista. Jollakin kodilla voi olla "ateriat pyörillä-" (meals-on-wheels) ohjelma, joka tuo ateriat ihmisille, joiden on vaikea itse valmistaa ruokaa. Kodit saattavat myös järjestää bussikuljetusta ulkoilua varten.

Jos vanhainkodin asukas ei pysty maksamaan täyttä maksua kodissa asumisesta, valtion apua on tavallisesti saatavissa.

Jos harkitsette johonkin kotiin asettumista, käykää siellä ennen hakemuksenne jättämistä. Kysykää terveyssisareltanne, kirkoltanne tai tiedonantotoimistolta tietoja. Voitte myös keskustella vanhusten neuvojan (senior citizen consultant) kanssa Yhteiskunta- ja sosiaalipalveluministeriön paikallistoimistossa tai pyytää vanhainkotien osoiteluetteloa kirjoittamalla osoitteeseen:

Senior Citizen Branch-Office on Aging
Ministry of Community and Social Services
4th Floor, Hepburn Block
Queen's Park, Toronto
Puhelin: (416-) 965-5103

Sairaskodit – ks. s. 66

Vanhusten seurakeskukset

Suurkaupungeissa ja suurehkoissa asutuskeskuksissa on seurakeskuksia ikääntyneille henkilöille. Tarjolla on myös virkistysohjelmia. Tavallisesti niihin on pieni pääsymaksu. Jotkut keskukset tarjoavat huoneenvuokrauspalvelua tai tilapäistyöhön sijoitusta. Sairaana oleville jäsenille on tavallisesti "vierailupalvelu".

Yhdyskuntanne tiedotuspalvelu, terveyssisar, kirkko tai kirjasto voivat antaa teille tästä tietoja.

Kultaisen iän kerhot

Monissa yhdyskunnissa vanhukset voivat liittyä kerhoihin, joissa he kokoontuvat ystävyiden tai virkistyksen merkeissä. Ne saattavat kokoontua kerran viikossa, kaksi kertaa tai kerran kuussa ja ovat joko kirkkojen tai muiden vapaaehtoisten järjestöjen tukemia. Pyytäkää tietoja paikallisesta tietotoimistosta, terveys-sisarelta tai kirjastosta.

Vanhusten etuisuuskortti (Senior Citizens Privilege Card)

Kaikki 65-vuotiaat tai sitä vanhemmat Ontarion asukkaat voivat saada vanhusten etuisuuskortin, joka suo heille ilmaisen tai alennetun pääsyn maakunnan puistoihin ja moniin muihin mielenkiintoisiin paikkoihin kuten Ontario Place-huvipuistoon, Ontario Science Centre-tiedemuseoon, Upper Canada Village-kylään tai Royal Botanical Gardens-puutarhaan.

Tätä korttia voidaan käyttää myös henkilöllisyystodistuksena, kun on kysymys joistakin liiketoimista ja joistakin liikennejärjestelmistä, jotka myöntävät vanhuksille alennuksia.

Jos tulitte äskettäin siirtolaisena Kanadaan, ettekä ole asunut Ontariossa 12 edellisen kuukauden aikana, voitte saada anomuskaavakkeen kirjoittamalla osoitteeseen:

Ontario Senior Citizens Privilege Card
Box 21,000, Station 'A'
Toronto, Ontario M5W 1Y5

Jos olette asunut Ontariossa vähintään 12 edellisen kuukauden ajan teidän pitäisi pyytää vanhusten erikoisetuisuuskorttia (Special Senior Citizens Privilege Card). Kortti on numeroitu, ja sillä saa ilmaiset lääkkeet. Yksityiskohtaisia tietoja kortin hausta on sivulla 66.

ASUMINEN

Asunnon haku	sivu	83
Vuokraus		83
Vuokralaisen oikeudet		84
Vuokrasäännöstely (Rent Review)		84
Huoneiden vuokraus		84
Vuokrasopimukset		84
Vuokratarjous		85
Takuuraha		85
Alivuokraus		85
Yksityiselämä		85
Korjaukset		85
Vuokraoikeuden takuu		86
Kunnalliset säädökset		86
Valitukset		86
Talon osto		86
Talon etsiminen		87
Talon tarkastus		87
Hinta		87
Ostotarjous		87
Kiinnelaina		88
Uuden talon rakentaminen tai osto		88
Talon uusiminen		89
Valtion asutusohjelma		90
Äkillinen asuntopula		90

Asuminen

Asunnon haku

Sukulaiset hankkivat asunnon takaamilleen henkilöille. Itsenäisten hakijain puolesta tämän työn suorittaa Työvoima- ja Siirtolaisministeriö. Ensimmäinen asunto on usein väliaikainen ja ennen pitkää siirtolaiset etsivät vakituisemman asuinpaikan itselleen.

Vuokraus

Omaan kansallisuusryhmäänne kuuluvat henkilöt pystyvät usein auttamaan teitä ehdotuksillaan. Jos tiedätte, millä seuduilla haluatte asua, voitte kävellä siellä pitkin katuja etsien ilmoitustauluja, joissa tarjotaan joko huoneita tai huoneistoja vuokralle (Rooms to Rent, Apartments To Rent) tai suurten kerrostalojen edessä olevia vapaina olevista (Vacancy) huoneistoista ilmoittavia tauluja. Sekä englanninkielisissä että muilla kielillä julkaistuissa sanomalehdissä on monia ilmoituksia. Jos joku, joka tuntee kaupungin voi olla apunanne asunnonhaussa, se säästää teidät hakemasta sopimattomista paikoista. Yksinäiset henkilöt voivat yöpyä jossakin NMKY:n tai NNKY:n yömajassa.

Sanomalehtien ilmoitusosastoista tulette löytämään luettelotietoja vuokralle tarjottavista huoneista, huoneistoista, kahden perheen ja yhden perheen taloista. Huoneisto, jota kutsutaan nimellä "flat" on tavallisesti yksikerroksinen tai erillisellä sisäänkäynnillä varustettu osa talosta, jossa kenties keittiö ja kylpyhuone ovat yhteisiä muiden ihmisten kanssa. "Apartmentiksi" kutsuttu huoneisto on tavallisesti täysin itsenäinen ja yksi monista suuressa huoneistotalossa. "Duplex"-niminen talo on erillisiin asuinyksikköihin jaettu talo, jossa tavallisesti on yksi yksikkö yläkerrassa ja toinen alakerrassa, kumpikin eri sisäänkäynnillä varustettu. Yhden perheen talo eli "semidetached house" on puolet kahden perheen talosta, jossa on kummassakin puolessa ylä- ja alakerros.

Jos kalustamattoman talon ilmoituksessa sanotaan, että se on "varustettu" ("equipped"), sillä tarkoitetaan sitä, että talossa on sekä hella että jääkaappi. Jos vuokraatte talon, teidän täytyy tavallisesti maksaa lämmityksestä, kun sen sijaan erilaisten huoneistojen vuokra melkein aina käsittää myös lämpökustannukset. Useimmissa tapauksissa teidän täytyy maksaa sähkö- ja kaasulaskut. Joitakin huoneistoja ei vuokrata vuokralaisille, joilla on lemmikkieläimiä.

Vuokralaisen oikeudet

On olemassa laki, joka suojelee ihmisiä siltä, että heiltä kiellettäisiin asunnon saanti heidän rotunsa, värinsä, sukuperänsä tai uskonnollisen katsomuksensa takia. Jos teillä on valitettavaa syrjinnän takia, ottakaa yhteys Ontarion ihmisoikeuksien komissioon (vrt. s. 111). Sillä on useita toimistoja kautta koko provinssin; nämä ovat luetteloituna puhelinluettelossa.

Teidän oikeutenne vuokralaisena ovat vuokraisäntä- ja vuokralaislaissa suojelut; laki säätelee vuokria, takuurahan maksuja, alivuokrausta, oikeutta yksityiselämään, korjauksia ja häätöä. Joitakin tietoja annetaan tässä, mutta voitte saada opaskirjasi nimeltään "A Guide to the Landlord and Tenant Act" Toronton kaupungin sosiaalisuunnitteluneuvostosta osoitteesta:

Social Planning Council of Metropolitan Toronto
185 Bloor Street East
Toronto, Ontario M4W 3J3
puh. 961-9831

Englanninkieliset kappaleet maksavat 25 senttiä. Italian- ja portugalinkieliset ovat ilmaisia.

Vuokrasäännöstely (Rent Review)

Ontarion maakunnan vuokrasäännöstelylaki asettaa normit, joiden puitteissa vuokraisännät voivat nostaa vuokria maakunnan asuintaloissa. Jotkut lain pykälät muuttuvat aika ajoin. On tärkeätä olla selvillä oikeuksistaan.

Yksityiskohtaisia tietoja saadaksenne voitte ottaa yhteyden teitä lähinnä olevaan vuokrasäännöstelytoimistoon (Rent Review Office), jonka numero on puhelinluettelossa Ontarion hallitus-otsikon alla: Government of Ontario, Ministry of Consumer and Commercial Relations.

Huoneiden vuokraus

Yksityinen huone vuokrataan tavallisesti viikoksi kerrallaan ilman mitään kirjallista sopimusta, mutta se voidaan vuokrata myös kuukausittain. Jos joko vuokraisäntä tai vuokralainen haluaa lopettaa vuokrasuhteen, 28:n päivän irtisanomisaika on tarpeen, jos vuokra maksetaan viikottain, tai 60:n päivän, jos vuokra maksetaan kuukausittain.

Vuokrasopimukset

Kun talo tai huoneisto vuokrataan, vuokraisäntä ja vuokralainen allekirjoittavat tavallisesti kirjallisen vuokrasopimuksen, jota kutsutaan nimellä "lease". Tämä on sarja ehtoja, joiden noudattamisesta he sopivat keskenään. Vuokrasopimuksia on olemassa erilaatuisia. Ne voivat olla määrättyä ajanjaksoa varten (kuten esim. helmikuun 1 pv:stä 1976 tammikuun 31 pv:ään 1977). Jos niin on, vuokrasopimus esimerkkitapauksessa todella loppuu tammikuun 31 p:nä 1977, ja teidän on tehtävä uusi sopimus, ellei jotain muuta järjestelyä ole pantu vuokrasopimukseen. Toinen vuokrasopimustyyppi on taas tehty määräajoittain uusiutuvaksi (viikottaiseksi, kuukausittaiseksi tai vuosittaiseksi), sen jälkeen se jatkuu määrättömästi siksi, kunnes joko vuokraisäntä tai vuokralainen päättää irtisanoa sen.

Jos ei ole olemassa mitään kirjallista vuokrasopimusta ja vuokraisännän ja vuokralaisen välillä on sanallinen sopimus, samat säännöt ovat voimassa.

Ennen kuin allekirjoitatte vuokrasopimuksen, varmistautukaa siitä, että ymmärrätte kaiken, mitä siinä on. Jos vuokralaista ei miellytä joku painetussa kaavakkeessa oleva ehto, hän voi pyytää sen poistamista. Vuokraisännän on annettava kopio vuokrasopimuksesta vuokralaiselle 21:n päivän kuluessa sen allekirjoituksesta tai uusimisesta.

Vuokratarjous

Älkää allekirjoittako vuokralleottotarjousta (Offer to Lease) ellette ole lukenut sitä ensin tarkasti. Tavallisesti se sitoo teidät allekirjoittamaan vuokrasopimuksen.

Takuuraha

Korjauksia tai vahinkoja peittävien takuurahojen vaatiminen ei enää ole lailista. Kuitenkin, kun te vuokraatte joko huoneiston tai talon, vuokraisäntä voi pyytää teiltä viimeisen kuukauden vuokran suuruista summaa etukäteen. Tämä on hänen suojelemisekseen siinä tapauksessa, että vuokralainen lähtee ilman irtisanomista tai ei maksa vuokraansa viimeiseltä kuukaudelta. Siltä ajalta, jolloin hänellä on hallussaan tämä teille kuuluva raha, hänen on maksettava teille kuusi prosenttia korkoa siitä joka vuosi. Kun te lähдете, vuokranne viimeiseltä kuukaudelta on jo maksettu.

Alivuokraus

Jos vuokralainen haluaa lähteä ennenkuin hänen vuokrasopimuksensa loppuu, hänen vastuullaan on uuden vuokralaisen löytäminen ja huoneiston alivuokraaminen hänelle (ellei vuokralainen asu valtion asuntotaloissa). Vuokraisäntä voi vaatia vuokrasopimuksessa sitä, että uuden vuokralaisen ottamiseksi on saatava ensin hänen hyväksymisensä. Tällaisen suostumuksen antamisesta ei voi kieltäytyä ilman pätevää syytä. Jos uusi vuokralainen ei maksa vuokraansa tai aiheuttaa vahinkoa, alkuperäinen vuokralainen on yhä vastuussa kaikesta aina vuokrasopimuksen raukeamiseen asti. Jos vuokralainen haluaa lähteä hankkimatta tilalleen toista vuokralaista, hän on silti vastuussa vuokranmaksusta vuokrasopimuksen mukaisesti.

Jos vuokraisäntä vuokraa asunnon jollekin toiselle henkilölle, hän voi laskuttaa edellistä vuokralaista vain siltä ajalta, jolloin se oli tyhjä ja niistä kustannuksista, joita hänellä oli, esimerkiksi sanomalehti-ilmoituksista uuden vuokralaisen hankkimiseksi.

Yksityiselämä

Vuokraisännällä tai talonmiehellä ei ole oikeutta tulla asuntoon antamatta kirjallista ilmoitusta siitä 24 tuntia aikaisemmin ja määrittelemättä siihen syytä. Hänen täytyy sovittaa haluamansa käyntiaika päiväajan tunneiksi. Vuokrasopimuksessa voidaan sanoa, että vuokraisännällä on oikeus näyttää huoneistoa tai taloa määrättyinä aikoina mahdollisille uusille vuokralaisille.

Ei vuokraisäntä eikä vuokralainen voi vaihtaa lukkoa, joka on ovesa ilman toisen suostumusta.

Korjaukset

Vuokraisännän on lain mukaan pakko pitää vuokrattu asunto hyvässä kunnossa, ja hänen on otettava huomioon kaikki terveys- ja turvallisuusnormit. Vuokralaisen

on pidettävä paikat puhtaana ja korjattava kaikki vahingot, jotka joku hänen perheensä jäsenistä tai vieraistaan aiheuttaa huolimattomuudellaan tai tahallisesti.

Vuokraoikeuden takuu

Laki vuokralaisesta ja vuokraisännästä (Landlord and Tenant Act) säättää, että vuokraisäntä ei voi ilman oikeuden määräystä pakottaa vuokralaista lähtemään, ennenkuin hänen vuokrasopimuksensa on päättynyt tai edes sen päätyttyä ilman oikeuden lupaa, joka pohjautuu laissa ilmaistuihin perusteihin. Näitä voivat olla vuokran maksamatta jättäminen, asuintiloille aiheutettu vahinko, jonkin laittoman teon, kaupan, liiketoimen tai kutsumustyön jatkuva harjoittaminen, "liikakansoitus" eli asuinpaikan ahdinkoon asti täyttäminen, jolla on huono vaikutus terveyteen tai turvallisuuteen tai käyttäytyminen, joka on haitaksi muiden vuokralaisten turvallisuudelle tai ristiriidassa vuokraisännän ja muiden vuokralaisten nautinto-oikeuden kanssa.

Jos vuokraisäntä haluaa vuokralaisen lähtevän, hänen on annettava vuokralaiselle kirjallinen ilmoitus, jossa mainitaan syy.

Jos olette vuokralainen, on epäviisasta mennä oikeuteen saamatta lakimieheltä neuvoja. Jos ette voi kustantaa oikeusapua, kääntykää oikeuspalvelun (Legal Aid) puoleen (ks. s. 111).

Kunnalliset säädökset

Jokaisella kunnalla on omat säädöksensä, jotka koskevat lämmitystä, talon korjauksia, asumusten turvallisuusnormeja ja puhtautta. Pyytäkää näistä kopiota kunnan, kaupungin tai maalaiskuntanne toimistoista.

Valitukset

Valitukset, jotka koskevat asuntosäädöksiä, osoitetaan kunnantoimistolle, valitukset syrjinnästä taas Ontarion ihmisoikeuksien komissiolle. (ks. s. 111). Jos vuokraisäntä tai vuokralainen haluaa viedä jonkun jutun oikeuteen, hänen on tehtävä se paikallisen kreivikunta- (county) tai alueoikeuden kautta.

Kunnantoimistonne yhteydessä saattaa olla vuokraisännän ja vuokralaisten neuvoa antava toimisto, joka tulee neuvomaan teitä ilmaiseksi. Ympäristössänne saattaa myös olla vuokralaisten yhdistys.

Talon osto

Talon osto on suurin ja tärkein liiketoimi, jonka useimmat ihmiset eläessään suorittavat. Ellei teillä ole hyvää asiantuntijaa neuvonantajanne, voitte menettää paljon rahaa, sillä asia on vaikeaselkoinen ja siinä on paljon kyseessä. Lakimiehen hankkiminen saattaa maksaa muutamia satoja dollareita, mutta siinä voitte säästää vielä paljon enemmän kuin tämän summan. Saadaksenne jonkun lakimiehen nimen kysykää "Lawyer Referral Service"-lakimiespalvelusta tai "Law Society of Upper Canada"-lakimiesyhdistyksestä Torontosta, Lontoosta tai Ottawasta.

Ei ole suositeltavaa, että sekä ostaja että myyjä käyttäisivät samaa lakimiestä, eikä myöskään se, että ostaja käyttäisi kiinteistömyyjän suosittellemaa lakimiestä. Kummallakin tulisi olla oma lakimies valvomassa etujaan.

Talon etsiminen

Kiinteistömyyjillä on luetteloita myytävistä taloista teille näytettävänä.

Kiinteistömyyjät ovat luetteloituna keltaisilla sivuilla (Real Estate Agents). Lehdissä on myös ilmoituksia ja myytävinä olevissa taloissa myyntikilpiä (For Sale).

Talon tarkastus

Tutkikaa useita taloja läpikotaisin. Jos ette ole varma siitä, että talo on siitä pyydetyn hinnan arvoinen, voitte saada kiinteistöarvioitsijan nimen puhelinluettelon keltaisilta sivuilta (real estate appraiser). Hän antaa teille kirjallisen arvioinnin.

Teidän on maksettava hänelle siitä palkkio. Ennen kaikkea, tutkikaa talo läpikotaisin löytääksenne kaikki epäkohdat. Kun te olette kerran allekirjoittaneet tarjouksenne, teidän on otettava talo siinä kunnossa, missä se on. Ette voi pyytää kaupan peruutusta tai hinnanalennusta niiden vikojen vuoksi, joita löydätte jälkeenpäin.

Jos haluatte antaa huoneita vuokralle tai harjoittaa liiketoimintaa kotonanne, tarkistakaa kaavoitussäännökset saadaksenne selville, onko tämä sallittua. Voitte tehdä sen kunnantoimistossanne.

Hinta

Varmistautukaa siitä, että kokonaishinta ei ole enempää, kuin mitä pystytte maksamaan. Sillä hetkellä kun aloitatte maksunne, teidän on maksettava käteis-maksuosuus, lakimiehen palkkio, vakuutusmaksu, joitakin omaisuusveroeria, muut-tokustannukset ja kenties kiinnelainavälityspalkkiota. Vuoden mittaan teillä tulee olemaan kukkausittaisia kiinnelainamaksuja – tai lainojen lyhennyksiä –, vakuutus-maksuja tai verosuorituksia; talossa tulee myös olemaan aina korjauskustannuksia.

Ostotarjous

Kun olette tehneet ratkaisunne talonvalinnassanne ja tiedätte, kuinka paljon rahaa olette valmis siitä maksamaan, te allekirjoitatte kaavakkeen, jossa te tarjoatte

määrätyn summan rahaa talosta. Tätä kutsutaan ostotarjoukseksi (The Offer to Purchase) ja se on sitova, laillinen kaavake. Kun te olette sen kerran allekirjoittanut, te ette voi muuttaa mieltänne, vaikka ette olisikaan vielä maksanut mitään rahaa. Olette tehnyt laillisen sopimuksen ostaa kyseessä olevan talon. Älkää allekirjoittako sopimusta, ennenkuin olette varma siitä, että todella haluatte talon. Ennenkuin allekirjoitatte sen, antakaa lakimiehenne tutkia tarjous. Saattaa olla teille itsellenne edullista lisätä, poistaa tai muuttaa muutamia ehtoja, joiden tärkeydestä teillä itsellänne ei ole käsitystä.

Myyjäkin saattaa haluta muuttaa jotakin tarjouksesta. Kun muutokset on tehty, sekä myyjän että ostajan täytyy panna nimimerkkinsä muutoksiin. Sekä aviomiehen että vaimon täytyy kummankin allekirjoittaa sopimukset ja panna nimimerkkinsä muutoksiin. Sekä myyjä että ostaja voi kieltäytyä panemasta nimimerkkiään toisen tekemään muutokseen ellei hän sitä hyväksy.

Mitään sellaista, joka on kirjoitettu ostotarjoukseen, ei voida siitä poistaa eikä mitään sellaista, joka siitä puuttuu, voida myöhemmin vaatia. Jos tarjous sisältää talon sisustukseen kuuluvia esineitä, varmistautukaa siitä, että nämä tulevat siihen merkityiksi. Nämä esineet voivat olla mattoja, ikkunan kaihtimia, TV-antenneja, verhotankoja, alumiiniulko-ovia, hyönteisverkkoja, kuumavesisäiliöitä, öljysäiliö, hella, jääkaappi tai muita sisustusartikkeleita kuten valaistustarvikkeita. Varmistautukaa siitä, että kaikki joko talon myyjän tai kiinteistövälittäjän tekemät suusanalliset lupaukset tulevat myös sopimukseen merkityiksi.

Kiinnelaina

Hyvin harvat ihmiset voivat maksaa koko talon yhdellä kertaa. He maksavat käteismaksun ja ottavat kiinnelainan loppusummalle. Kiinnelainan ottaminen merkitsee sitä, että te lainaatte rahaa ja teidän on maksettava korkoa sen käytöstä.

Tutkikaa maksuehdot tarkoin. Monien ostajien mieleen on erikoisesti niin sanottu avoin kiinnelaina. Te maksatte säännöllisiä maksueriä, mutta voitte maksaa ylimääräisen summan koska vain ja maksaa lainan kokonaisuudessaan silloin kun tahdotte. On myös "suljettuna" kiinnelainana tunnettu lainamuoto. Lainaehdot voivat sanella, että te voitte maksaa haluamanne määrän, mutta maksut voi suorittaa vain tarkoin määrättyinä päivinä. Tai sitten voidaan järjestää ehdot niin, että te maksatte aina samansuuruisen summan ja joka kerta samoina päivinä; tämä voi tapahtua joko kuukausittain tai joka kolmas tai neljäs kuukausi.

Kaikki kiinnelainat muuttuvat "avoimiksi" viiden vuoden kuluttua. Jos ostate talon, jossa on jo kiinnelaina, tämän kiinnelainan ehtoja ei voi muuttaa. Ennenkuin ostate mitään, varmistautukaa siitä, että kykenette maksamaan ehtojen mukaisesti. Ottakaa myös selville mikä talon kokonaishinta tulee olemaan hetkellä, jolloin suunnittelette saavanne sen kokonaan maksetuksi.

Uuden talon rakentaminen tai osto

Jotkut henkilöt ostavat tontin ja palkkaavat rakennusurakoitsijan tai ostavat talon, jota parhaillaan rakennetaan. Jokainen, joka on kiinnostunut uuden talon ostopista, voi saada luettelon parhaillaan rakennettavista taloista asuinseutunsa talonrakentajien yhdistykseltä (Home Builders Association). Yhdistys jakaa myös luetteloita luotettavista talonrakentajista henkilöille, jotka haluavat rakennuttaa talon.

Jos kysymyksessä on talo, jota jo rakennetaan, tarjouksen tulisi sisältää erittäin tärkeitä ja monimutkaisia ehtoja. Keskustelkaa ehdottomasti tarjouksesta lakimiehenne kanssa, ennenkuin allekirjoitatte sen. Jokaisen, joka on uuden talon ostopuuhissa, tulisi ottaa yhteys seuraavaan osoitteeseen:

The Ontario Regional Office
Central Mortgage and Housing Corporation
145 King Street West
Toronto, Ontario M5H 1J8
Puhelin: 361-0420

Tämä on liittohallituksen asioimistoimisto, joka on vastuussa kansallisen asuntolain (National Housing Act) toimeenpanemisesta. Tässä toimistossa on saatavissa joukko ilmaisia julkaisuja ranskan- ja englanninkielellä. Näissä kaavillaan menettelytapa kansallisen asuntolain mukaisen lainan saamiseksi uuden tai jo olemassa olevan talon ostamiseksi.

Talon uusiminen

Jos suunnittelette talonne uusimista, ja jos tämä uusimistoimenpide aiheuttaa muutoksia talonne rakenteessa, teidän on saatava siihen lupa kuntanne rakennuslupatoimistosta. Jos palkkaatte jonkun toisen työtä tekemään, varmistautukaa siitä, että saatte käsiinne ammattitaitoisen henkilön, joka tuntee rakennuslain säädökset eli kaupungissanne voimassaolevat rakennustoimintaa rajoittavat säännöt. Muutosten tultua loppuunsa voitettuihin kunnan täytyy ne hyväksyä. Jos annatte sellaisen sähkömiehen tai putkimiehen, jolla ei ole ammattilupaa, suorittaa työn, ja hän tekee virheitä, kunta tulee pakottamaan teidät teettämään työn uudestaan.

Jos teette suuria muutoksia talonne rakenteessa tai lisäätte siihen lisärakennuksia kuten autotallin, tämä toimenpide tulee nostamaan talonne arvoa. Useimmissa kunnissa se tulee nostamaan verojanne.

Valtion asunto-ohjelma

Valtiolla on ohjelmia, joiden puitteissa perheet, vanhukset ja opiskelijat saavat vuokrata asuntoja, joiden vuokran määrä perustuu kunkin tulojen suuruuteen. Tämä vuokra saattaa olla alhaisempi kuin se, mitä samankaltaisesta asunnosta joutuisi maksamaan tavallisilla asuntomarkkinoilla. Nämä asunto-ohjelman mukaiset asunnot ovat tavallisesti joko huoneistoja tai rivitaloia. Joitakin yksityistaloja tai kahden perheen taloja on myöskin olemassa. Asunnonhakijoiden on oltava asunut kunnassa vuoden ajan.

Tämänkaltaiselle talotyypille on olemassa pitkä odotuslista ja todellisessa tarpeessa olevat saavat siinä etusijan. Kun anomus tehdään, hakijan tilanne tullaan tutkimaan erittäin tarkoin – hänen tulonsa, perheen koko, silloinen vuokra ja välitön asunnontarve. Vuokrien suuruus riippuu kunkin perheen tuloista. Asuntojen koko vaihtelee kaksiosista viiden makuuhuoneen käsittäviin huoneistoihin. Ankaria sääntöjä sovelletaan niiden henkilöiden lukumäärään, joiden sallitaan asua Ontarion valtion asunnoissa.

Vanhusten, jotka anovat näitä asuntoja, tulee olla vähintään 60 vuoden ikäisiä, heidän on asuttava sillä paikkakunnalla, jossa asunto sijaitsee ja pystyttävä pitämään huolta itsestään.

Lisätietoja saa asuntovirastosta, jos paikkakunnallanne on sellainen, tai osoitteesta:

The Ontario Housing Corporation
101 Bloor St. W.
Toronto, Ontario M5S 1P8
Puhelin: (416-) 965-9915

Äkillinen asuntopula

Henkilöt, jotka yht'äkkiä havaitsevat olevansa ilman asuntoa, tulipalon tai jonkin muun syyn vuoksi, voivat tavallisesti saada apua kuntansa sosiaalitoimiston kautta.

RAHANKÄYTTÖ

Kodin ostokset	sivu	93
Velaksi osto		94
Kotiovella käyty kaupanteko		95
Luottoneuvontapalvelu		96
Pankit ja luottolaitokset		96
Tilin avaus		96
Laskujen maksu		97
Rahan lähettäminen		97
Matkašekit		98
Tallelokerot		98
Osuuskassat (Credit Unions)		98
Lainat ja kiinnelainat		99
Sijoitukset		99
Vakuutus		99
Henkivakuutus		99
Terveystenhoitovakuutus (ks. s. 61)		100
Tapaturmavakuutus		100
Palovakuutus		100
Murto-, ryöstö- ja varkausvakuutus		100
Autovakuutus (ks. s. 120)		100
Valitukset		100
Verot		100
Tulovero		100
Verovapautukset		101
Verovuosi		101
Maksu		101
Ontarion verohyvitysjärjestelmä (Tax Credit System)		101
Tuloveroklinikat		102
Liikevaihtovero		102
Kiinteistövero		102

Rahankäyttö

Useimmat siirtolaiset saapuvat Kanadaan vain hyvin vähän rahaa mukanaan. Kanada on monia muita maita vauraampi ja laaja valikoima mielenkiintoista myytävänä olevaa tavaraa tarjoaa todellisen kiusauksen. Kanadan rahan arvon tuntemisen oppiminen vie jonkin aikaa samoin kuin tšekäläisten rahatoimien tuntemuskin. Näistä syistä on viisasta olla varovainen rahankäytössä.

Kodin ostokset

Tulette näkemään kanadalaisia, joilla on hyvin kalustettuja koteja ja kalliita autoja ja joilla näyttää olevan paljon käyttövaroja. Muistuttakaa tällöin itseänne siitä, että tähän asteeseen pääseminen vei heiltä luultavasti vuosia, ja että monissa tapauksissa nämä tavarat ovat vielä osittain maksamatta.

Asuminen on erittäin kallista kaupungeissa ja monet siirtolaiset säästävät aluksi rahaa asumalla alivuokralaishuoneissa kalliiden huoneistojen asemesta. Kun saatte oman asunnon, tullette haluamaan sinne omat huonekalut. Voitte odottaa, kunnes huonekaluliikkeillä on alennusmyyntikautensa. Joskus kokonaiset sanomalehtisivut mainostavat huonekalujen, taloustarvikkeiden ja vaatteiden alennusmyyntejä. Jotkut liikkeet suurkaupungeissa takaavat tyytyväisyytenne tai antavat teille rahanne takaisin. Jos ette ole tyytyväinen johonkin ostamaanne artikkeliin, nämä liikkeet vaihtavat sen.

Joissakin tapauksissa ne saattavat vielä palauttaa rahannekin, mutta muut liikkeet eivät sitä tee. Ennenkuin teette ostoksia, kyselkää mikä on kulloinkin käytäntö.

Jotkut siirtolaiset ja syntyperäiset kanadalaiset, joilla ei ole paljon rahaa käytettävissään, ostavat huonekaluja käytettyjen tavarain liikkeistä ja maalaavat tai päällystävät ne itse. On muutamia uskonnollisten tai muiden vapaaehtoisten järjestöjen ylläpitämiä liikkeitä, jotka voivat myydä erittäin halvalla, koska ihmiset antavat niille vanhoja huonekaluja, taloustarvikkeita ja vaatteita. Jotkut näistä liikkeistä pitävät palveluksessaan henkilöitä, joilla on fyysisiä vammoja. Tiedustelkaa tiedonantotoimistostanne niiden sijaintipaikat.

Mainostukseen käytetään paljon rahaa. On laitonta, että mainostaja tekee vääriä lupauksia jonkun tuotteen suhteen, mutta hän voi keinotellen saada tuotteet näyttämään erittäin houkuttelevilta ja silti pysyä lain puitteissa. Saadakseen ihmiset ostamaan, kauppiaat joskus tarjoavat pieniä lahjoja ostoksen myötä. Älkää antako pettää itseänne minkäänlaisin konstein, jotka on tarkoitettu houkuttelemaan teitä ostamiseen. Voi käydä niin, että havaitsette ostaneenne suuren joukon sellaista tavaraa, jota ette tarvitse.

Teidän tulisi säästää rahaa kesällä talven ylimääräisiä menoja varten. Tulette tarvitsemaan talvivaatteita. Ruokamenot ovat myös suuremmat talvella. Jos teillä on talo, teidän on luultavasti itse maksettava lämmöstä.

Velaksi osto

Monet kanadalaiset ostavat velaksi. He siis ostavat jonkin artikkelin tai palvelun ja sen sijaan että maksaisivat sen heti kokonaan, sopivat viikoittaisista, kuukausittaisista tai neljännesvuosittaisista maksuista, kunnes kaikki on maksettu. Se tuntuu mukavalta, mutta tulee paljon kalliimmaksi kuin koko maksun kerralla maksaminen, koska teidän on maksettava ylimääräistä korkona summasta, jota ei vielä ole maksettu. Kanadaan vasta tulleen, joka ei vielä ymmärrä Kanadan rahan arvoa, tulisi olla erittäin varovainen. Voitte sitoutua maksamaan niin paljon joka kuukausi, että teille ei jää kylliksi rahaa vuokraan, ruokaan, lämmitykseen tai muihin perheen tarpeisiin. Henkilöt, joilta ostitte ostoksenne, alkavat ahdistella teitä maksua vaatien joka taas lisää huolianne.

On olemassa erilaisia velaksiostotapoja. Voitte pitää luottotiliä jossakin tavaratilassa tai voitte ostaa bensiiniä, polttoainetta ja muita kulutushyödykkeitä tällä tavoin. Joka kerta kun ostatte jotakin, voitte näyttää korttianne ja allekirjoittaa laskun. Kuukauden tai vuoden lopussa, riippuen tekemästänne sopimuksesta, saatte laskun koko summasta, jonka edestä olette tehneet ostoksia tuona aikana.

Toinen tapa on maksaa pieni “down payment”-nimellä tunnettu käsiraha jostakin tavarasta ja allekirjoittaa sopimus tai kauppakirja lopun maksamisesta osamaksuina viikoittain tai kuukausittain kauppakirjasta riippuen. Monet ihmiset käyttävät tätä tapaa ostaakseen erilaisia tarvikkeita kuten auton, jääkaapin, pesukoneen, ompelukoneen, television, pölynimurin, huonekaluja ja jopa maksavat kodin kunnostamis- ja korjaustöistä tällä tavoin.

Saatte esineen haltuunne tai työn teetetyksi aikaisemmin, mutta se maksaa enemmän, koska jokaiseen osamaksuun liitetään korkoa. Allekirjoittamanne sopimus voidaan myydä jollekin luottoyhtiölle, joille te tulette suorittamaan osamaksunne (vrt. Lainat ja kiinnelainat s. 99).

Lukekaa tarkasti kaikki minkä allekirjoitatte ja pitäkää huoli siitä, että myös ymmärrätte sen. Kun olette kerran allekirjoittanut sopimuksen, teidän on täytettävä kaikki ehdot. Ottakaa huomioon maksamanne koron määrä.

Sopimuksessa tulee olla mainittuna kyseessä olevan rahasumman suuruus dollareina ja sentteinä, korkoprosentti, päivämäärät, jolloin osamaksut tulee suorittaa, sekä kokonaiskustannukset korkomäärä mukaanluettuna.

Jos laiminlyötte yhden maksun maksamisen, myyjä voi tulla kotiinne ja viedä pois ostamanne tavarat, ja joudutte silti maksamaan kauppakirjan mukaisen summan, josta vähennetään se rahamäärä, josta esine myydään pois.

Aina siihen asti kun kaikki maksut on suoritettu, on laitonta itse myydä tavara jollekin toiselle.

Ennenkuin ostatte mitään, arvioikaa, kuinka kauan havittelemanne tavara mahtaisi kestää. Ei ole laisinkaan miellyttävää jatkaa maksujen maksamista kauan sen jälkeen, kun ostamanne tavara on jo loppuun kulunut tai ette sitä enää tarvitse.

Jos teillä on valituksia kauppiaiden epärehellisistä myyntitavoista, kirjoittakaa tai soittakaa Kuluttajainsuojelun toimistoon (Consumer Protection Bureau), joka on suurehkojen kaupunkien puhelinluetteloissa tai osoittakaa kirjeenne päätoimistoon:

Consumer Protection Bureau
Ministry of Consumer and Commercial Relations
555 Yonge Street
Toronto, Ontario M4Y 1Y7
Puhelin: (416-) 965-6471

Puhelinluettelossa on luetteloituna ministeriön toimistoja, jotka sijaitsevat suurkaupungeissa ja suuremmissa asutuskeskuksissa. Jos asutte Torontossa, Ottawassa, Hamiltonissa tai Kitchenerissä, voitte soittaa "Better Business Bureau'on" eli johonkin näistä hyvää liiketoimintaa edistävästä toimistoista neuvoa kysyäksenne ja pyytääksenne selostusta sen yhtiön luotettavuudesta, jonka kanssa olette tekemisissä. Ne tulevat myöskin tutkimaan valituksia. Näillä toimistoilla on henkilökuntaa, joka puhuu useita kieliä. Jos teitä jokin seikka epäilyttää, tarkistakaa se, ennenkuin lyötte kaupat lukkoon.

On olemassa kuluttajien (tavaroiden ja palveluiden ostajien) suojeluyhdistys. Voitte osoittaa kysymykset tai valitukset Kanadan kuluttajien yhdistykseen:

The Consumers Association of Canada (Ontario)
2 College Street
Toronto, Ontario M6S 1K3
Puhelin: (416-) 922-3153

Kotiovella käyty kaupanteko

Erilaisia myyjiä tulee mahdollisesti käymään kotonanne tai he saattavat yrittää myydä teille jotakin postitse tai puhelimitse. Teillä ei ole mitään velvoitusta ostaa heiltä tai edes päästää heitä kotinne, ellette sitä halua. Älkää antako kauniiden lupauksien, ilmaisten lahjojen tai kuvauksien helposta rahanansainnista kotonanne johtaa teitä harhaan. Älkää kiirehtikö tekemään pikaisia päätöksiä.

Älkää allekirjoittako sopimuksia, ellette ymmärrä niitä ja ole aivan varma siitä, ettette ole tekemässä erehdystä. Jos kuitenkin allekirjoittaisitte yli 50:n dollarin suuruisen sopimuksen kotonanne ovelta ovelle kiertävän myyjän kanssa ja myöhemmin muuttaisittekin mieltänne, te voitte mitätöidä sopimuksen, jos ilmoitatte siitä myyjälle kirjallisesti kahden arkipäivän aikana joko kirjatulla kirjeellä tai viemällä itse kirjeen henkilökohtaisesti perille. Nämä kaksi päivää eivät käsitä sunnuntaita, laillista lomapäivää tai päivää, jolloin saatte sopimuksetanne kopion. Tämä laki koskee vain kotiovelta tai kotona käytyä kaupantekoa.

Luottoneuvontapalvelu

Jos huomaatte olevanne vakavasti velkaantunut sen vuoksi, että olette ostanut luotolla, ottakaa selville, onko paikkakunnallanne luottoneuvontapalvelu ja käytäkää sitä hyväksenne. Tämä palvelu neuvoa ja auttaa ihmisiä, joilla on velkahuolia ja tekee sen maksutta.

Pankit ja luottolaitokset

Älkää kantako suuria rahamääriä mukananne, älkääkä pitkö paljon käteistä kotonanne. Avatkaa tili jossakin pankissa, luottoyhtiössä tai osuuskassassa (vrt. osuuskassoja s. 98). Nämä laitokset ovat hallituksen tarkan valvonnan alaisia.

Luottoyhtiö (trust company) on eräänlainen pankkilaitos, mutta koska se toimii eri sääntöjen alaisena, se suorittaa muutamia lisäpalveluja, joita varsinaiset pankit eivät tee. Se voi hoitaa rahansijoituksia ja omaisuutta ja kerätä vuokria. Se selvittää ja auttaa perintöjen jaossa. Henkilö voi testamentissaan nimittää tällaisen pankkilaitoksen selvittämään kuolinpesänsä, kun hän kuolee.

Pankit ja luottolaitokset ovat avoinna normaaliin konttoriaikaan maanantaista perjantaihin; jotkut niistä pidentävät aukioloaan perjantai-iltaisin ja lauantai-aamuisin.

Tilin avaus

Voidaksenne tallettaa rahaa pankkiin tai luottolaitokseen teidän on avattava tili. Pankkitilejä on kolme eri perustyyppiä. Ensimmäinen, säästötili (savings account), voi olla "chequing" tai "non-chequing" tyyppinen. Šekkitili (chequing account) tarkoittaa sitä, että te voitte kirjoittaa šekkejä ja teille voidaan myös maksaa korkoa. Ei-šekkitilillä (non-chequing) maksetaan korkeampaa korkoa, mutta ette voi kirjoittaa šekkejä, vaikka voittekinkin nostaa rahan mihin aikaan hyvänsä. Toista, henkilökohtaista šekkitiliä (personal chequing account) käytetään talouskulujen ja henkilökohtaisten laskujen maksuun. Korkoa ei makseta, mutta kustannukset ovat alhaisemmat, teille lähetetään kuukausittaiset tiliotteet ja pankki palauttaa teille mitätöidyt šekkinne. Kolmatta, n.s. juoksevaa tiliä (current account), käyttävät tavallisesti liikeyritykset ja henkilöt, jotka kirjoittavat suuria šekkimääriä.

Laskujen maksu

Voitte maksaa sähkö-, puhelin- ja kaasulaskunne pankissa tai muissa luottolaitoksissa. Ne laskuttavat pienen summan tästä palvelusta. Paljonko tämä lasku tulee olemaan riippuu siitä, minkälainen tili teillä on, kuinka monta šekkiä te kirjoitatte, ja suuriko teidän tilinne on. Voitte myöskin maksaa laskuja postittamalla šekin tai maksamalla suoraan näiden eri laitosten toimistoon.

Kun kirjoitatte šekin, varmistautukaa siitä, että teillä on kylliksi rahaa tilillänne kattamaan se. Jos teillä ei ole sitä, pankki tulee otaksuttavasti leimaamaan šekin "N.S.F." (Not Sufficient Funds) – "katteeton" – merkinnällä ja palauttamaan sen sille henkilölle, joka sen esitti. Jos olette hyvä asiakas, pankki voi silti päättää maksaa sen, mutta tämä tarkoittaa, että olette pankille velkaa ja että tilinne on nyt "ylitetty" (overdrawn). Muuta kun talletatte lisää rahaa tilillenne, pankki tulee laskuttamaan ylitetyn määrän ja pidättää teiltä pienen maksun velasta. Jos teillä on kaksi tiliä, pankki voi siirtää kylliksi rahaa toiselta tilitä šekin katteeksi. Useimmat pankit perivät pari kolme dollaria katteettomasta (N.S.F.) šekistä ja saman maksun rahan siirtämisestä tililtä toiselle.

On rikos kirjoittaa šekki jos tiedätte, että teillä ei ole kylliksi rahaa tilillänne sen katteeksi.

Rahan lähettäminen

Jos haluatte lähettää rahaa postitse, voitte antaa siirtomääräyksen pankista, luottolaitoksesta tai postitoimistosta. Teitä kehoitetaan käyttämään pankkia tai luottolaitosta Kanadan ulkopuolelle menevien rahamääräyksien hankkimiseen.

Pienet postitoimistot voivat tavallisesti käsitellä Yhdysvaltoihin tai Englantiin ja joskus myös muihin maihin meneviä rahamääräyksiä, mutta ne eivät ole kyllin varustettuja voidakseen käsitellä rahanvaihtokursseja kaikkialla maailmassa. Ne ottavat vastaan rahamääräyksiä, mutta ne tullaan käsittelemään Ottawan kautta; tämä prosessi tulee viemään enemmän aikaa.

RAHANKÄYTTÖ

Rahamääräyksestä maksettava palkkio riippuu lähetettävän summan suuruudesta. Tallettakaa kuittinne, niin että voitte saada rahanne takaisin siinä tapauksessa, että määräys itse joutuu hukkaan. Tämän tarkistaminen tulee viemään jonkin aikaa.

Jos teidän on lähetettävä rahaa pitkän matkan matkan päähän kiireesti, pankki tai luottoyhtiö voi lähettää sitä sähköitse melkein kaikkialle maailmaan. Monet ihmiset lähettävät šekkejä postitse Kanadan muihin osiin.

Matkašekit

On turvallisempaa pitää mukanaan matkašekkejä kuin käteisrahaa matkalla. Voitte saada niitä joko pankista tai luottoyhtiöstä ja vaihtaa ne rahaksi sitä mukaa kuin tarvitsette. Te allekirjoitatte ne ostaessanne ja niitä ei voida lunastaa, ennenkuin te allekirjoitatte ne toisen kerran niin, että allekirjoituksia voidaan verrata. Jos ne katoavat, joutuvat tuhotuiksi tai ne varastetaan, pankki tulee maksamaan takaisin rahanne. Pitäkää luetteloa niistä šekeistä, jotka olette lunastaneet, teille annetuissa kaavakkeissa. Pitäkää myös luetteloa šekkien numeroista eri paikassa siinä tapauksessa, että kadotatte šekit. Voitte myöskin vaihtaa Kanadan rahaa vieraaseen valuuttaan pankkien tai luottolaitosten pääkonttoreissa.

Tallelokerot

Tallelokeroita voidaan vuokrata pankista tai luottolaitoksesta \$5:n summasta tai siitä ylöspäin, koosta riippuen. Tämä on turvallinen paikka kansalaisuuspaperien, kiinnelaina-asiakirjojen, testamenttien, vakuutuskirjojen ja muiden arvopaperien säilyttämiseksi. Teille annetaan kaksi avainta. Ei kukaan pankissa työskentelevä henkilö voi avata lokeroanne ilman avaintanne.

Osuuskassat (Credit Unions)

Osuuskassa on rahataloudellinen luotto-osuuskunta, jonka sen jäsenet omistavat ja joille se tarjoaa halpaa palvelua. Jäsenet kuuluvat samaan järjestöön. He saattavat joko tehdä työtä samalle työnantajalle, käydä samassa kirkossa, kuulua samaan yhdistykseen tai asua samalla paikkakunnalla. Monet samoihin kansallisuusryhmiin kuuluvat henkilöryhmät ovat perustaneet näitä luotto-osuuskuntia.

Jäsenet saavat korkoa talletuksistaan ja voivat lainata rahaa osuuskassasta. Koska se ei toimi hyötyperiaatteella, kaikki ylimääräinen palautetaan jäsenille vuoden lopussa. Jäsenet tekevät itse ratkaisut näiden luotto-osuuskuntien toiminnan suhteen.

Toiset osuuskassat ovat pieniä, vapaaehtoisten tai puolipäivätyötä tekevien virkailijoiden hoitamia yrityksiä. Toiset taas ovat suuria; ne omistavat omat rakennuksensa ja palkkaavat oman henkilökuntansa. Voitte käyttää niitä samoin kuin pankkia laskujen maksuun, rahamääräysten lähettämiseen, matkasekkien ostoon tai tallelokerojen vuokraukseen.

Lisätietojen saamiseksi, tiedustelkaa kirkostanne, työpaikaltanne tai kansallisuusryhmänne järjestöltä saadaksenne tietää, hoitavatko he osuuskassaa. Soittakaa tai kirjoittakaa Ontarion luotto-osuuskuntien liittoon:

Ontario Credit Union League
4 Credit Union Drive
Toronto, Ontario M4A 2A1
Puhelin: (416-) 759-4711

Lainat ja kiinnelainat

Jos teidän tarvitsee lainata rahaa, voitte yrittää pankista, luottolaitoksesta tai osuuskassasta, jotka voivat antaa teille lainan. Ne ovat varovaisia tämän suhteen. Ne haluavat tuntea teidät jonkun aikaa ja melkein aina vaativat jonkinlaista takuuta jotakin sellaista vastaan, jonka te omistatte, kuten taloa, autoa tai vakuutuskirjaa vastaan. Ne järjestävät myöskin kiinnelainoja talojen ostamista ja rakentamista varten (vrt. Talon osto s. 88).

Kuluttajien lainayhdistykset (consumer loan companies) – jotka tunnetaan myös nimellä finanssiyhdistykset (finance companies) – ovat toinen henkilökoh- taisten lainojen lähde Kanadassa. Ne pyytävät vähemmän takuita kuin pankit tai luottoyhdistykset. Tämä tarkoittaa, että ne ottavat suuremman riskin ja sen vuoksi pyytävät korkeampia korkoprosentteja.

Lain mukaan jokaisen järjestön, joka antaa lainan, on tehtävä sopimus, joka kertoo teille, mitä kokonaiskustannukset tulevat olemaan. Pitäkää huoli siitä, että luate sen tarkoin läpi.

Sijoitukset

Rahan sijoittaminen osakkeihin, arvopapereihin, omaisuuteen tai kiin- nelainoihin voi olla hyvä ajatus, mutta se voi myös olla vaarallista. Koettakaa saada hyviä neuvoja. Kysykää pankinjohtajalta tai luottoyhtiöltä. Jos hänestä tuntuu, että hän ei voi antaa tämänkaltaisia neuvoja, hän voi suositella teille jonkun toisen henkilön.

Vakuutus

Useimmat ihmiset pitävät järkevänä vakuutuksen ottamista sellaisia vahinkoja vastaan, joita he eivät voi aavistaa tai ehkäistä ennakolta. Valitkaa vakuutusasiamiehenne huolella. Kyselkää maanmiehiltänne niistä, joilla on kokemusta ja hyvä maine.

Henkivakuutus

Perheenpäällä on tavallisesti henkivakuutus perheensä suojana siltä varalta, että hän kuolisi. Silloin hänen perheellään tulee olemaan kylliksi rahaa viemään heidät vaikean kauden yli. Perhe voi saada pyöreän kokonaissumman hänen kuolemansa jälkeen tai määrätyn summan joka kuukausi, riippuen hänen vakuutuksensa suuruudesta. On olemassa monia erilaisia vakuutuslajeja. Joillakin ihmisillä ei ole tarpeellisen suuruista vakuutusta. Jotkut toiset taas ottavat itselleen suuremman vakuutuksen, kuin mitä he voivat kustantaa. Keskustelkaa tilanteesta tarkoin vakuutusasiamiehen kanssa saadaksenne selville, mikä on teille parasta.

Joillakin yhtiöillä on vakuutusohjelmia, joihin heidän virkailijansa voivat ottaa osaa. Nämä voivat olla ryhmävakuutuksia, jotka ovat halvempia.

On laitonta, että vakuutusasiamies yrittäisi, saada teitä luopumaan teillä jo olevasta vakuutuksesta ja muuttamaan sitä toiseksi vakuutuslajiksi hänen yhtiös- sään. Tämä tulee todennäköisesti maksamaan teille enemmän, koska tulette menet- tämään joitakin jo maksamistanne vakuutuseristä. Jos haluatte vaihtaa vakuutusta,

RAHANKÄYTTÖ

kysykää siitä yhtiöltä, jossa teillä on jo vakuutus. Heillä on luultavasti samanlainen suunnitelma, johon te voitte siirtyä menettämättä maksueriänne, jos se teitä miellyttää.

Terveysturvavakuutus (vrt. s. 61)

Tapaturmavakuutus

Jos työnne on vaarallista, saattaa olla viisasta ottaa tapaturmavakuutus siltä varalta, että ansionne tulevat pienentymään tapaturman takia.

Palovakuutus

Jos olette ostanut talon, älkää missään tapauksessa jättäkö palovakuutusta hankkimatta. Jos menetätte kotinne, huonekalunne ja henkilökohtaisen omaisuutenne tulipalossa, saattaa viedä vuosia saada korvatuksi kaikki, mitä olette menettänyt.

Murto-, ryöstö- ja varkausvakuutus

Voitte vakuuttaa omaisuutenne murtoa tai varkautta vastaan tapahtuivatpa ne sitten teidän talossanne, autossanne tai silloin, kun olette matkalla. Teidän oletetaan tietenkin olevan varovainen ja lukitsevan autonne ja talonne suojellakseen niitä. Jos joko autoonne tai kotiinne murtaudutaan eikä näkyvissä ole mitään merkkiä väkivalloin sisään tunkeutumisesta, niiden sisältö ei ole vakuutusturvan alainen.

Autovakuutus (Vrt. s. 120)

Valitukset

Vakuutusta koskevat valitukset tulisi osoittaa sen yhtiön johtajalle, jossa teidät on vakuutettu. Jos olette yhä tyytymätön, voitte kirjoittaa tai soittaa vakuutusvalvojalle:

Superintendent of Insurance
Ministry of Consumer and Commercial Relations
555 Yonge Street
Toronto, Ontario
Puhelin: (416-) 965-1761

Verot

Tulovero

Liittovaltio kerää tuloveroa ja jokaisen, jonka tulot ylittävät valtion määritelmän summan, on ilmoitettava ne veroilmoituskaavakkeessa. Tulot voivat olla joko palkkatuloja, vuokratuloja tai erilaisista sijoituksista peräisin olevia tuloja, kuten korkoja osakkeista, obligaatioista ja pankkitileistä. Jokaisen on myöskin ilmoitettava juomarahatulot ja osapäivätyöstä saamansa ansiot säännöllisten palkkatulojensa lisäksi.

On olemassa 50 prosentin vero, joka jokaisen tulee maksaa ansaitsemistaan pääomatuloista. Tämä on voittoa, joka on ansaittu myymällä jotakin korkeampaan hintaan, kuin mitä siitä alunperin maksettiin. Talo, jonka omistatte ja jossa itse asutte, on tästä verosta vapaa.

Verovapautukset

Veronmaksaja voi anoa vapautuksia tai hyvityksiä elätettävinaan olevien henkilöiden perusteella sekä muista syistä.

Siirtolaisen, jonka vaimo ja lapset eivät vielä ole saapuneet, tulisi ottaa yhteys paikalliseen tuloverotoimistoon nähdäkseen, voiko hän anoa verovapautusta heidän vuoksensa.

Lastenhoidosta aiheutuneet kustannukset voidaan vähentää määrättyissä olosuhteissa. Niiden vanhempien, jotka ovat oikeutettuja vähennyksiin, tulisi hankkia kuitit maksuista. Näihin kuitteihin täytyy sisältyä lapsista huolehtivan henkilön sosiaalivakuutusnumero. Tarkempia tietoja saadaksenne, hankkikaa veroviraston julkaisema kirjanen.

Henkilöt, jotka ovat 65-vuotiaita tai sitä vanhempia saavat verohyvityksen.

Verovuosi

Täytetty veroilmoituskaavakkeet kuluneelta verovuodelta on joka vuosi palautettava tammikuun 1:sen ja huhtikuun 30:nnen päivien välisenä aikana. Myöhästyneistä veronmaksuista joutuu maksamaan sakkoja ja vääristä tuloilmoituksista on olemassa eri rangaistuksia.

Maksu

Työnantajat vähentävät tuloveron virkailijoidensa palkasta ja lähettävät sen verotoimistoon. Maaliskuun 1. pv:ään mennessä heidän on annettava jokaiselle työntekijälle T4-kaavake, jossa hänen tulonsa ovat merkittyinä ja joista näkyy, kuinka paljon tuloveroa siitä on vähennetty. Työntekijä tulee myöskin saamaan T5-kaavakkeet pankistaan tai kaavakkeita muista sijoituksistaan, joista näkyvät muut hänen ansaitsemansa tulot. Kaikki nämä pitää liittää tuloverokaavakkeeseen. Jos havaitsette, että te olette yhä velkaa veroja tai että veroa on pidätetty liian vähän, raha, jonka olette vielä velkaa, pitäisi liittää veroilmoituksen mukaan. Jos taas olette maksanut liikaa veroa, toimisto tulee lähettämään teille korvauksen šekin muodossa.

Paikallisen verovirastonne henkilökunta tulee antamaan tietoja joko henkilökohteisesti tai puhelimitse henkilöille, jotka ovat täyttämässä veroilmoituskaavakkeita. Useimmissa niistä on virkailijoita, jotka puhuvat useampia kieliä.

Ontarion verohyvitysjärjestelmä (Tax Credit System)

Ontarion hallituksella on ohjelma, jonka mukaan on neljä verohyvitystä: omaisuus-, liikevaihto-, eläkeläis- ja poliittinen kannatusverohyvitys. Näistä voi hyötyä, vaikkei teillä olisikaan verotettavaa tuloa. Kuitenkin on tarpeen täyttää veroilmoituskaavake (Income Tax Return) samoin kuin punasinervä verohyvityskaavakekin, jotka sisältyvät tuloverovarustepakkaukseen (Income Tax Kit).

Yksityiskohtaisia tietoja tästä ohjelmasta saa ottamalla yhteyden lähimpään liittohallituksen verotoimiston sivukonttoriin tai Ontarion verovarain-ministeriöön:

Ministry of Revenue
Guaranteed Income and Tax Credit Branch
Queen's Park
Toronto, Ontario
M7A 2B3

Puhelin: Toronton kaupungin asukkaille: 965-8470 Muut
Ontarion asukkaat: vääntäkää numero "0" ja pyytäkää
numeroa Zenith 8-2000 (maksutta).

Verovarainministeriö tarjoaa monikielistä apua niille henkilöille, joilla on vaikeuksia englannin ja ranskan kielissä.

Tuloveroklinikat

Muutamissa Ontarion suurkaupungeissa ja taajaan asutuissa yhdyskunnissa pidetään iltaisin "tuloveroklinikkavastaanottoja" eli neuvontatilaisuuksia, joissa tarjotaan apua verolomakkeiden täytössä ihmisille, joilla on alhaiset tulot. Paikalliset yhdyskuntajärjestöt ylläpitävät näitä klinikoita; ne valitsevat myös niiden sijainnin ja aukioloajat. Alueilla, joissa on paljon siirtolaisia, ne toimittavat myös tulkkeja paikalle. Henkilöt, jotka antavat apuaan veroilmoituslomakkeiden täytössä, ovat päteviä kirjanpitäjiä, jotka jakavat palveluitaan ilmaiseksi. Jos teillä on alhaiset tulot ja olette avun tarpeessa, kysykää tiedonantotoimistostanne, onko sellaista klinikkaa paikkakunnallanne.

Liikevaihtovero

Monissa ostamissanne artikkeleissa on 7% liikevaihtovero lisättynä. Jotkut tavarat kuten lasten vaatteet, kirjat ja useimmat ruokatavarat, ovat liikevaihtoverosta vapautettuja.

Kohtalaisen kalliisiin ravintola-aterioihin lisätään myös liikevaihtoveroa. Ihmisten tulisi myöskin käsittää, että he maksavat veroa autoista, bensiinistä, alkoholista, tupakasta ja viihdeohjelmista.

Kiinteistövero

Jokainen, jolla on kiinteätä omaisuutta, maksaa siitä veroja kunnalle. Tämä verotulo käytetään pääasiallisesti kasvatuskustannuksiin, poliisi- ja paloturvaan, roskien keräykseen, teiden, katujen ja puistojen ylläpitoon. Mitä arvokkaampi kiinteistö, sitä enemmän veroa omistaja maksaa. Talon kiinnelainamaksuihin sisältyy usein, muttei aina, verot. Vuokralaiset maksavat osaltaan vuokraisännän veroja vuokrassaan.

Tavallisesti verot voidaan maksaa osamaksuina kolmena, neljänä tai kuutena eränä vuodessa. Jos maksu on myöhässä, siihen sovelletaan korkoprosenttia, joka nostaa progressiivisesti maksettavana olevaa määrää. Jos verot on jätetty maksamatta kolmeksi perättäiseksi vuodeksi, kunta voi myydä kiinteistön periäkseen maksamatta jääneet verot ja myöhästymissakot.

Kiinteistöveroja koskevia tarkempia tietoja saa kaupungin tai kunnankirjurilta kunnantotoimistostanne.

ONTARION LAKIJÄRJESTELMÄ

Laki vapaassa yhteiskunnassa	sivu 105
Liittovaltio-, maakunta- ja kunnallislait (Ks. s. 129)	
Poliisivoimat	106
Poliisi ja yleisö	107
Rikoslaki	108
Pidätys	108
Poliisiasemalla	108
Takaus (Bail)	108
Oikeudessa	109
Valamiehistöoikeusistunto	109
Tuomiot	109
Valitukset	109
Rikosrekisterin seuraukset	110
Siviilioikeus	110
Lain vaatimiin toimenpiteisiin ryhtyminen	110
Perheoikeus	110
Nuorisorikolliset	110
Perheasiat	111
Oikeusapu	111
Lakiapuklinikat (Legal Assistance Clinics)	111
Syrjintä (Discrimination)	111
Kanadan siviilioikeuksien yhdistys	112
Ombudsman	112

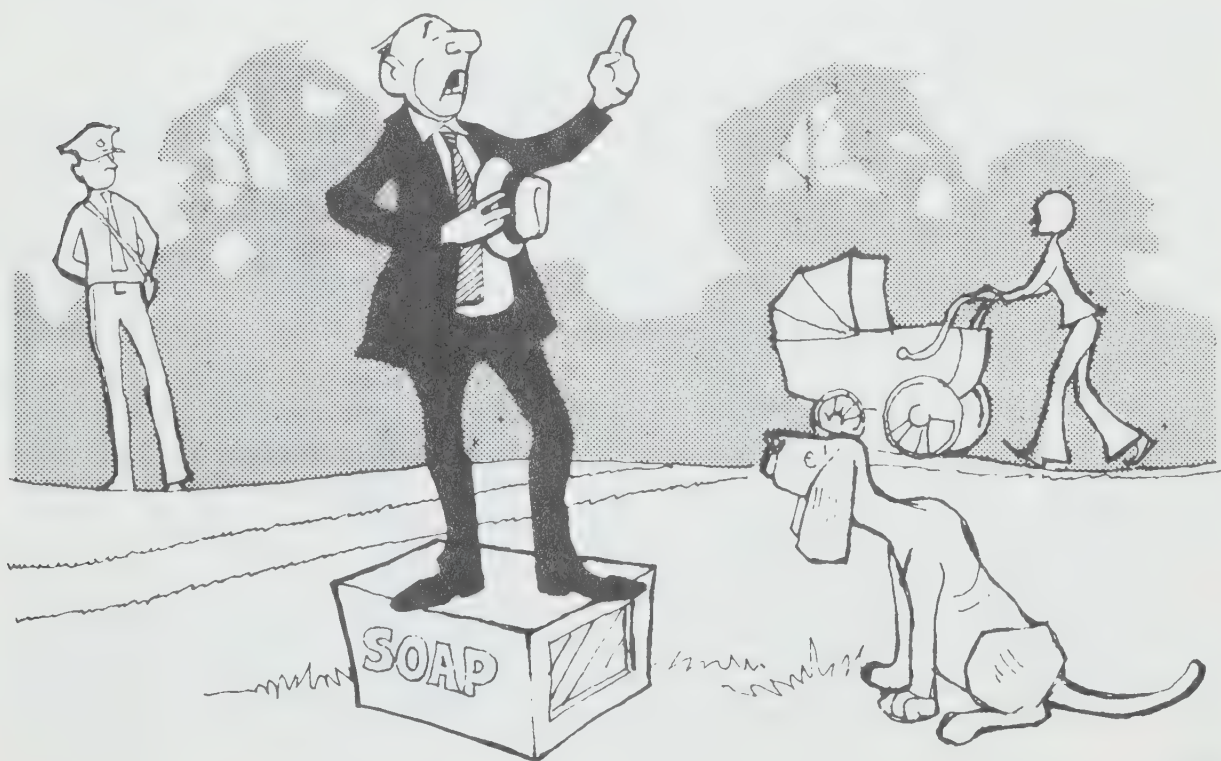
Ontarion lakijärjestelmä

Laki vapaassa yhteiskunnassa

Useimmat ihmiset Ontarion maakunnassa ovat sitä mieltä, että laki suo suuren määrän vapautta yksilölle ja että heillä on todella onni saada elää tällaisessa yhteiskunnassa. Tämä ei tarkoita sitä, että järjestelmä on täydellinen. Aina tulee olemaan joitakin epäoikeudenmukaisuuksia, ja aina tulee myöskin olemaan lakeja, jotka tarvitsevat muutosta. Siinä, että kukin pystyy tekemään itse jotakin laeille, onkin demokratian suuri voima.

Niin kauan kuin lait ovat voimassa, ihmisten oletetaan noudattavan niitä, mutta Kanadassa voidaan osallistua niiden lakien muuttamiseen, joista ei pidetä. Ne henkilöt, jotka valitaan liitto-, maakunta- ja kunnanhallituksiin, laativat lait. Heidän tehtävänä on laatia sellaiset lait, joita kansan enemmistö haluaa. Meidän tehtävänä on valita sellaiset valtion edustajat, joiden oletamme laativan hyviä lakeja, ja meidän vastuullamme on myös saattaa heidän tietoonsa se, mitä me haluamme.

On olemassa useammanlaatuista vapautta, jota me kovasti arvostamme, kuten puhevapaus, painovapaus, uskonnonvapaus, liikkumis- ja kokoontumisvapaus. Koskaan ei tietenkään ole täydellistä vapautta. Jokaisen vapauden myötä seuraa velvoitus kunnioittaa toisten vapautta.

Puhevapaus tarkoittaa sitä, että olemme vapaita sanomaan mitä haluamme ilman rangaistuksen uhkaa. Mutta tässä on olemassa rajoituksia. Me emme voi antaa vääriä lausuntoja tai lausuntoja, jotka vaarantavat jonkun toisen maineen tai hänen elinkeinonsa.

Sananvapaus merkitsee sitä, että lehdet voivat julkaista mitä ne haluavat, mutta samat säännöt pätevät silloinkin. Sanomalehti, joka antaa vääriä tai jonkun mainetta vahingoittavia lausuntoja, voidaan haastaa oikeuteen. Ei ainoakaan arvossapidetty kanadalainen sanomalehti julkaise nimetöntä kirjettä. Joskus joku henkilö saattaa kirjoittaa sanomalehteen ilmoittaen nimensä, mutta pyytäen samalla ettei sitä julkaistaisi, koska se tulisi aiheuttamaan hänelle hankaluutta tai harmia. Sellaisessa tapauksessa toimittaja voi kirjoittaa ”nimi toimituksen tiedossa” kirjeen loppuun.

Uskonnonvapaus takaa sen, että jokainen henkilö voi harjoittaa minkä tahansa itse valitsemansa uskonnon mukaisia hartauden harjoituksia.

Liikkumisvapaus tarkoittaa sitä, että itse kukin saa vapaasti matkustaa Kanadassa ja valita asuinpaikkansa täysin mielensä mukaan.

Kokoontumisvapaus sallii ihmisten kokoontua keskustelemaan kaikista heitä mahdollisesti kiinnostavista asioista. Tulette kuulemaan protestimielenosoituksista ja vastalausemarsseista, joihin ihmiset kokoontuvat ilmaistakseen vastakkaisen mielipiteensä työnantajastaan, jostakin järjestöstä, liikeyrityksestä tai tehtaasta, samoin kuin maan hallituksesta tai vieraasta valtiosta. Niin kauan kuin väkivaltaa ei käytetä, tämä on täysin laillista. Jos väkijoukko käy kurittomaksi tai väkivaltaiseksi, poliisilla on oikeus ottaa ohjat käsiinsä.

Pidätetty henkilö katsotaan syyttömäksi aina siihen asti, kunnes hänet on todistettu eittämättä syylliseksi. Hänen tapauksensa on käsiteltävä niin pian kuin mahdollista oikeudenmukaisessa ja julkisessa kuulustelussa. Tämän tarkoituksena on yksilön oikeuksien suojeleminen.

Liittovaltio-, maakunta- ja kunnallislait (Ks. s. 129)

Poliisivoimat

Kolmella hallitustasolla on poliisivoimia Ontariossa.

Liittohallitus käyttää Kanadan kuninkaallisia ratsupoliisivoimia (RCMP eli Royal Canadian Mounted Police). Kun Kanada oli vielä harvaan asuttu eikä autoja ja lentokoneita ollut, ja rautateitäkin oli vasta vähän, tämä poliisivoima kantoi vastuun laajoista alueista, joilla se liikkui ratsain. Nykyisin nämä poliisit käyttävät nykyaikaisia kulkuneuvoja, mutta heidät tunnetaan silti ”ratsupoliiseina”, ja joskus näitä punatakkeja kutustaan – ylpeyttä ja kiintymystä tuntien lempinimellä ”mounties”.

Kaikissa muissa maakunnissa paitsi Ontariossa ja Quebecissä Kanadan kuninkaallisia ratsupoliisivoimia käytetään maakuntapoliisivoimina. Quebecillä ja Ontariolla on omat poliisivoimansa. Ontarion maakuntapoliisi toimii kaikkialla maakunnassa paitsi kunnissa, joilla on oma poliisivoimansa. Yleensä kaupungeissa, joiden väkiluku on suurempi kuin 5,000 asukasta, on oma poliisivoima.

Jos asutte jossakin suur- tai pikkukaupungissa, tulette näkemään kunnallisten poliisien johtavan liikennettä, partioivan kaduilla ja puistoissa ja yleensä huolehtivan ihmisten turvallisuudesta. Joissakin kaupungeissa on poliisivoimiin liitetty nuoriso-osastoja, joihin kuuluu nuorison käsittelyyn harjoitettuja nais- tai mies-

poliiseja. Nämä työskentelevät enimmäkseen vanhempien, opettajien ja muiden aikuisten kanssa yhteistyössä pitääkseen nuorison poissa pahanteosta; mutta he työskentelevät myös niiden nuorten parissa, jotka ovat tehneet rikkomuksia.

Eri poliisivoimat työskentelevät kiinteässä yhteistyössä. Jos näette rikoksen tapahtuvan tai tapahtuneen, teidän velvollisuutenne on ilmoittaa siitä poliisille.

Poliisi ja yleisö

Poliisit valvovat lain täytäntöön panemista ja ehkäisevät rikoksia. Väestö odottaa poliisilta suojelua ja opettaa lapsensa samaan. Koska he suojelevat ihmisiä, useimmat ihmiset antavat ylpeinä ja halukkaina heille kaiken sen tuen, jonka voivat.

Muutamit poliisimiehet käyttävät työssään tavallisia vaatteita univormujen sijasta. Olipa heillä sitten univormut tai ei, kaikilla on virkatunnukset tai henkilöllisyystodistukset mukanaan osoittamassa, että he ovat poliiseja.

Useimmilla ihmisillä on varsin vähän kanssakäymistä poliisin kanssa ja useimmiten se supistuu liikenne rikkomuksien selvittelyyn. Yleisön tulisi silti tuntee lailiset oikeutensa ja poliisin virkavallan puitteet. Näitä kuvaillaan myöhemmin tässä luvussa, mutta teillä saattaa olla satunnaisia kanssakäymisiä poliisin kanssa ja epävarmuutta siitä, kuinka näissä tapauksissa tulisi menetellä.

Poliisilla ei ole oikeutta tulla kotinne ilman lupaa, paitsi kahdesta syystä: Jos hän on ajamassa takaa jotakin henkilöä ja näkee tämän menevän taloonne, hänellä on oikeus mennä sisään ilman lupaa ja täysin teidän tietämättännekin kaikkiin takaa-ajetun kiinniottamisessa tarpeelliseksi osoittautuviin paikkoihin talossanne. Jos poliisi ajattelee, että te piilottelette jotakuta poliisin etsiskelemää henkilöä, tai että teillä on jotakin laitonta talossanne, kuten laittomia huumausaineita tai varastettua omaisuutta, hän voi hankkia kotitarkastuslupan. Tämä on kirjoitettu asiakirja, joka antaa hänelle valtuuden tutkia kotinne, ja jossa mainitaan syy, minkä vuoksi etsintä tapahtuu. Poliisin on näytettävä teille tämä kotitarkastuslupa.

Ihmisten odotetaan tottelevan poliiseja heidän laillisessa velvollisuuksiensa täyttämisessä. Jos he eivät sitä tee, poliisilla on lupa ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin. Jos näette poliisin soveltavan käytännössä jotakin sellaista lakia, jota ette itse hyväksy, muistakaa, että hän ei suinkaan ole laatinut sitä lakia. Lain ovat laatineet ne valitut edustajat, jotka kansa on äänestänyt virkoihin tätä tarkoitusta varten. Niin kauan kuin laki on voimassa, poliisin on valvottava sen noudattamista, pitipä hän sitten itse siitä tai ei. Se on hänen työnsä.

Jos haluatte lain muutosta, puhukaa siitä valitsemallenne valtion edustajalle – kansanedustajallenne, maakuntahallituksenne edustajalle, kunnanvaltuutetullenne tai kunnanhallituksen jäsenelle. Jos ette pidä siitä tavasta, millä poliisi suorittaa velvollisuuksiaan, voitte lähettää hänestä raportin sille poliisikunnalle, jonka palveluksessa hän on tai valitsemallenne valtion edustajalle.

Rikoslaki

Kun rikos on tehty, hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ja käsittelee rikoslakimme mukaisesti kyseistä yksilöä tai järjestöä. Poliisi, joka edustaa valtiota, on usein asiassa mukana.

Pidätys

Poliisi saattaa pidättää jonkun henkilön ja nostaa syytteen häntä vastaan; tässä tapauksessa hän toimii hallituksen puolesta. Hänen on oltava melkoisen varma siitä, että kyseessä oleva henkilö on syyllinen, koska hän tietää, että hänen on esitettävä oikeudessa näyttö sen todistamiseksi.

Poliisi voi pyytää jotakuta henkilöä seuraamaan häntä poliisiasemalle kuulustelua varten, mutta tämän henkilön ei ole pakko mennä sinne ellei häntä ole varsinaisesti pidätetty. Jos poliisi pidättää jonkun henkilön, on hänen ehdottomasti tehtävä se selväksi tälle henkilölle ja myös kerrottava pidätyksen syy.

Poliisiasemalla

Kun joku henkilö menee poliisin kanssa poliisiasemalle, hänen ei tarvitse antaa mitään tietoja tai vastata hänelle tehtyihin kysymyksiin, menipä hän sinne vapaaehtoisesti tai poliisimiehen pidättämänä. Hänellä on oikeus puhua lakimiehen kanssa, ennen kuin hän sanoo mitään, ja poliisin on sallittava hänen ottavan yhteyden johonkin lakimieheen. Jos hän vastaa kysymyksiin, ja jos hänen täytyy myöhemmin olla syytettynä oikeudessa, kaikkea hänen sanomaansa voidaan käyttää häntä vastaan oikeuden istunnossa.

Takaus (Bail)

Joissakin tapauksissa, kun joku henkilö on pidätetty ja häntä on syytetty jostakin rikkomuksesta, hänet viedään tuomarin eteen. Tuolloin annetaan kruunun asianajajalle, joka on hallitusta edustava lakimies, mahdollisuus selittää tuomarille, miksi kyseinen henkilö tulisi pitää vankilassa oikeudenkäyntiin asti.

Jos tuomari päättää, että tätä henkilöä ei tulisi pitää vankilassa, hänen voidaan sallia menevän kotiin sen jälkeen kun hän on ensin kirjallisesti luvannut tulla oikeuteen oikeudenkäyntiä varten. Tuomari voi myös pakottaa hänet pysyttelemään paikkakunnalla, takavarikoida hänen passinsa tai asettaa hänet joidenkin muiden rajoitusten alaiseksi. Tämä menettelytapa tunnetaan nimellä takaus (bail).

Takausta ei tarvita tapauksissa, jotka eivät ole kovin vakavia. Pidätystä ei tehdä, ja poliisi, joka syyttää jotakin henkilöä jostakin rikoksesta, antaa tälle haasteen, jossa sanotaan, että hänen on tultava oikeuden eteen tietyinä päivinä vastaamaan syytteeseen. Jos hän ei sinne ilmesty määräpäivänä, tätä katsotaan uudeksi rikkomukseksi, josta hänet voidaan pidättää.

Oikeudessa

Esiintyessään oikeuden edessä syytetty henkilö voi sanoa olevansa ”syyllinen” tai ”syytön”.

Hän voi puolustaa itse itseään oikeudessa, mutta vain aniharvat sen tekevät, sillä laki on erittäin vaikeaselkoinen. Tavallisesti ihmiset hankkivat itselleen asianajajan. Syytetyn henkilön asianajaja puolustaa häntä oikeudenkäynnissä ja yleinen syyttäjä tulee esittämään kaiken todistusaineiston, jonka hän voi saada kesken totuuden julki. Ennenkuin syytetty henkilö voidaan tuomita, hänet on todistettava eittämättä syylliseksi.

Jos syytetyllä henkilöllä ei ole varaa kustantaa itselleen asianajajaa, hän voi saada asianajajan ilmaiseksi tai vähin kustannuksin oikeusaputoimistosta (Legal Aid). Tulkki hankitaan tulkkia tarvitseville. (Ks. Oikeusaputoimistoa s. 111).

Valamiehistöoikeusistunto

Alemmissa oikeusportaissa maakuntatuomari tutkii oikeusjutut, mutta ylemmissä tuomioistuimissa, joissa vakavammat rikokset käsitellään, syytetty henkilö voi pyytää tuomaria tai tuomaria ja valamiehistöä tutkimaan tapauksensa. Rikosjutuissa valamiehistö muodostuu kahdestatoista valamiehestä ja siviilijututssa kuudesta. Valamiehistön on tehtävä päätös siitä, onko syytetty henkilö syyllinen vai ei, minkä jälkeen tuomari päättää rangaistuksesta.

Tuomiot

Tuomio eli rangaistus voi olla joko sakko- tai vankeusrangaistus tai molemmat. Sen sijaan että hänet vangittaisiin, henkilö voidaan tuomita ehdonalaan vapauteen aina kolmen vuoden pituiseksi ajanjaksoksi. Jos hän käyttäytyy hyvin tänä aikana, hänen ei tarvitse lainkaan mennä vankilaan. Jos hän taas ei täytä ehtoja, tuomari saattaa tuomita hänet vankeuteen.

Oikeudenkäyntiä odottavat henkilöt tai ne, jotka suorittavat aina 30:n päivän pituisia vankeusrangaistuksia, pidetään maakunta- tai paikallisissa vankiloissa. Yhdestä kuukaudesta aina yhtä päivää vaille kahden vuoden pituiset vankeustuomiot kärsitään Ontarion hallituksen ylläpitämissä keskusvankiloissa. Kahdeksi vuodeksi tai sitä pitemmäksi ajaksi tuomitut rikoksentehtäjät lähetetään liittohallituksen ylläpitämiin laitoksiin. Sekä maakunnalliset että liittohallituksen ylläpitämät laitokset järjestävät erilaisia koulutusohjelmia, muun muassa teoreettista ja ammatillista koulutusta ja neuvontaa rikkomustentekijäin uudelleen kouluttamiseksi.

Valitukset

Jos syytetyn henkilön mielestä hänen asiaansa ei ole kuultu lainmukaisesti, hän voi valittaa päätöksestä, ja jos valitus katsotaan aiheelliseksi, hänelle myönnetään uusi oikeudenkäynti korkeammassa tuomioistuimessa. Kanadan Korkein Oikeus on korkein oikeusaste, josta ylemmäksi ei voida enää valittaa.

Rikosrekisterin seuraukset

Kun joku on kerran tuomittu jostakin rikollisesta teosta, hänellä on rikosrekisteri. Hänen voi olla vaikeampaa saada työtä ja löytää takaajia itselleen. Saattaa olla, että häntä ei hyväksytä joihinkin valtion toimiin. Jotkut maat eivät tule salimaan hänen maahantuloaan siirtolaiseksi.

Siviilioikeus (Civil Law)

Yksityishenkilön tai jonkin järjestön oikeuksia koskevat riitakysymykset ratkaistaan siviilioikeuslainsäädännän mukaisesti.

Lain vaatimiin toimenpiteisiin ryhtyminen

Yksityishenkilö tai joku järjestö voi ryhtyä lain vaatimiin toimenpiteisiin toista henkilöä tai muuta järjestöä vastaan siviilioikeusistuimissa. Tällaisiin laillisiin toimenpiteisiin ryhtynyttä henkilöä tai järjestöä kutsutaan lakitermein "osapuoleksi" (party). Kun toinen osapuoli (eli kantaja) ryhtyy tämänlaatuisiin toimenpiteisiin, hän siis haastaa toisen osapuolen (vastaajan) oikeuteen ja tätä toimenpidettä kutsutaan oikeusjutuksi (lawsuit).

Vastaaja saa haasteen saapua oikeudenistuntoon, jossa kantaja tuo esille näyttöä todistaakseen vastaajaan kohdistuvan syytöksensä oikeaksi.

Joskus molempien osapuolten asianajajat pääsevät sopimukseen keskenään ja asia ratkaistaan oikeuden ulkopuolella. Tämä säästää asianosaiset aikaa vieraalta ja kalliilta oikeudenkäynniltä.

Perheoikeus

Nuorisoriikolliset

Seitsemän ja kuudentoista ikävuosien välillä olevat nuoret rikoksentekijät esiintyvät perheoikeuden edessä. Tämän oikeuden tarkoituksena on erityisesti pitää nuoret poissa rikoksen tieltä. Perheoikeusistuimet auttavat myös nuoria, joita heidän vanhempansa ovat laiminlyöneet. Lastensuojeluyhdistyksen alaiset jutut käsitellään samoin siellä. Tässä oikeudessa tuomitaan myös aikuiset, jotka ovat nuorisoa rikoksiin yllyttäneet.

Nämä oikeusistunnot eivät ole yleisölle avoinna eikä myöskään ole sallittua julkaista sanomalehdessä kenenkään alle 16-vuotiaan lainrikkomuksesta syytetyn nimeä. Tulkkeja on saatavissa näissä istunnoissa. Pöytäkirjat pidetään luottamuksellisina, joten kenenkään perheoikeuden eteen kutsutun nuoren ei tarvitse varttua rikosrekisterin varjossa.

Lapsi saatetaan määrätä lastensuojeluyhdistyksen valvonnan alaiseksi. Teini-ikäinen voidaan asettaa ehdonalaiseen vapauteen, mikä tarkoittaa sitä, että hänen valvojansa tulee pitämään säännöllisesti yhteyttä lapseen ja hänen vanhempiinsa. Hänen tehtävänä on pitää nuoret poissa rikoksen tieltä. Nuorisoriikollisia ei panna vankilaan aikuisten joukkoon, vaan heidät saatetaan lähettää erikoisiin nuorisolle tarkoitettuihin laitoksiin, jotka tunnetaan nimellä kasvatuslaitokset (training schools).

Perheasiat

Perheoikeudessa käsitellään myös perheongelmia koskevia asioita kuten avioeroja tai vaimon ja lasten elatusapua. (Avioerot käsitellään eri oikeudessa). Nämä istunnot eivät ole yleisölle avoinna ja pöytäkirjain sisältö on luottamuksellinen.

Perheneuvojat auttavat ja neuvovat perheitä ja yrittävät sovittelaa asioita, mikäli mahdollista, ilman oikeusjuttua. Päivystävä asianajaja eli oikeusaputoimiston asettama tuomioistuimessa ilmaiseksi työskentelevä asianajaja on saatavissa; hän voi antaa syytetylle neuvoja sellaisista asioista kuin takaus ja syylliseksi tai syyttömäksi julistautuminen. Tulkkeja on saatavissa, mutta ei kaikilla kielillä.

Perheoikeus on maakunnallinen oikeusistuin. Etsikää sitä puhelinluettelostanne seuraavan otsakkeen alta:

Government of Ontario
Ministry of the Attorney General
Provincial Court (Family Division)

Oikeusapu

Ontarion lakimiesyhdistys (The Law Society of Upper Canada) ylläpitää Ontarion hallituksen puolesta ohjelmaa, jonka puitteissa hankitaan asianosaiselle asianajaja joko ilmaiseksi tai hänelle sopivin maksuehdoin. Anomus siitä voidaan jättää joko suoraan alueenne oikeusaputoimistoon, omalle asianajajallenne tai tuomioistuimen päivystävälle asianajajalle. Henkilö, joka saa ilmaiseen oikeusapuun oikeuttavan todistuksen, voi viedä sen valitsemalleen asianajajalle tai valita asianajajan aluetoimiston pitämästä listasta.

Lisätietoja varten teitä kehoitetaan ottamaan yhteys oikeusaputoimistoon, jonka numeron löydätte puhelinluettelosta otsakkeen "Legal Aid" alta.

Lakiapuklinikat (Legal Assistance Clinics)

Lakiapuklinikat antavat ilmaista lakiapua henkilöille, joilla on alhaiset tulot. Klinikoita on Kingstonissa, Lontoossa, Torontossa ja Windsorissa. Seuduilla, joissa on suuria siirtolaisryhmiä, on tavallisesti tulkkeja käytettävissä. Kukin klinikka on jonkin yhdyskuntajärjestön perustama. Henkilöt, jotka antavat tätä lainopillista neuvontaa, ovat lainopiskelijoita. He tekevät tätä työtä kokemusta saadakseen, ja heillä on mahdollisuus saada siinä apua opettajiltaan.

Syrjintä (Discrimination)

Ontarion hallitus suojelee ihmisoikeuksien koodin avulla vähemmistöryhmiä, naisia ja 40 ja 65 ikävuoden välillä olevia henkilöitä syrjinnältä, erikoisesti työn ja asunnon saannissa, yleisölle tarkoitettujen etujen ja palvelujen käytössä ja siihen liittyvässä mainonnassa. Koodi kieltää rodun, uskonnon, ihonvärin, iän, sukupuolen, aviosuhteen, kansallisuuden, esi-isien syntyperän tai synnyinpaikan perusteella tapahtuvan syrjinnän.

Työntekijät on valittava työhön heidän kykyjensä, pätevyytensä ja kokemuksensa perusteella eikä heidän rotunsa, uskontonsa ja muiden yllä mainittujen seikkojen perusteella. Työnantaja ei voi kysyä tulevalta työntekijältä hänen syntymäaikaansa, syntymäpaikkaansa tai pyytää häneltä valokuvaa. Mitkään kysymykset rodun, kansallisuuden, ihonvärin tai uskonnon suhteen eivät ole sallittuja. Sukupuolella tai aviosuhteella ei ole mitään tekemistä työn antamisessa.

Koodi kieltää syrjinnän “yleisölle tarkoitetuissa eduissa ja palveluissa”. Näihin luetaan kuuluvaksi sellaiset laitokset kuin motellit, kampaamot, julkiset uima-altaat ja keilahallit.

Asuntoasioissa koodi kieltää syrjinnän “kaikkien majoitusmuotojen suhteen” paitsi niissä tapauksissa, joissa omistaja tai hänen perheensä jakaa keittiön tai kylpyhuoneen vuokralaisten kanssa. Vuokraisännät voivat asettaa haluamansa vaatimukset henkilökohtaisten tapojen suhteen kuten esimerkiksi “ei koiria”, “ei ryypymiehiä” tai “vain tupakoimattomille”, mutta vaatimuksia täytyy soveltaa yhtäläisesti kaikkiin mahdollisesti kyseeseen tuleviin vuokralaisiin, rotuun, uskontoon, kansallisuuteen tai sukupuoleen katsomatta.

Voitte tiedustella valituksen jättämisestä Ontarion ihmisoikeuksien komissiolle (Ontario Human Rights Commission) puhelimitse, kirjeitse tai käymällä henkilökohtaisesti toimistossa. Valituksen voi jättää joko kyseessä oleva henkilö itse tai joku toinen henkilö hänen puolestaan. Esimerkiksi jokin työväenjärjestö voi jättää valituksen jonkun jäsenen puolesta hänen suostumuksellaan tai joku englantia taitamaton siirtolainen voisi mennä jonkin sellaisen järjestön kuten siirtolaisapuyhdistyksen toimistoon pyytämään apua valituksen tekemisessä.

Saadaksenne yhteyden Ontarion ihmisoikeuksien komissioon, etsikää numero puhelinluettelosta Ontarion hallitus-otsikon alta: Government of Ontario, Human Rights Commission.

Kanadan siviilioikeuksien yhdistys

Jos katsotte, että teidän siviilioikeuksianne ei kunnioiteta, on olemassa yksityinen, valtiosta riippumaton järjestö, joka saattaa auttaa teitä. Sen toiminta ei peitä samaa toiminta-aluetta kuin ihmisoikeuksien komissio eikä sen tarjoama apu maksa mitään.

Kirjoittakaa, soittakaa tai käykää itse henkilökohtaisesti osoitteessa:

Canadian Civil Liberties Associations
229 Yonge Street
Toronto, Ontario
Puhelin: 363-0321

Ombudsman

Ombudsman on henkilö, jonka maakunnan lakiasäätävä elin (Legislature) on asettanut virkaan tutkimaan kaikkia maakuntahallituksen tai sen virastojen tekemiä hallinnollisia päätöksiä koskevia valituksia. Sana “ombudsman” on ruotsia ja eräs sen käännöksistä on “kansan edustaja tai toimitsija”.

Virka on kohtalaisen uusi; se perustettiin vuoden 1975 alkupuolella. Kuka hyvänsä voi tehdä kirjallisen valituksen tai soittaa ja pyytää vastaanottovuoroa. Puhelinpalvelu toimii 24 tuntia vuorokaudessa.

Ottakaa yhteys:

The Ombudsman
6th Floor
65 Queen Street West
Toronto, Ontario
Puhelin: (416-) 362-7331

AUTOT

Ajo-opettelu	sivu 115
Ajokortit	115
Ajokortin hankkiminen	115
Ammattiajokortti (Chauffeur's Licence)	116
Moottoripyöräajokortti	116
Uudet asukkaat	116
Vierailijat	116
Osoitteen muutos	116
Auton osto	117
Auton myyjä	117
Katsastustodistus (Safety Standards Certificate)	117
Auton tutkiminen	118
Käsiraha (Deposit tai Down Payment)	118
Takuu (Warranty tai Guarantee)	118
Myyntisopimus (Purchase Order)	118
Omistajan vaihdos	118
Turvallinen ajo	119
Turvavyöt	119
Virhepistesysteemi	119
Onnettomuudet	119
Turvallisuustarkastus	120
Autovakuutus	120
Julkinen vastuuvollisuus (Ruumiinvammat ja omaisuusvahingot – Public liability)	120
Onnettomuuskorvaukset (Accident Benefits)	120
Yhteentörmäys (Collision insurance)	120
Lisävuakuutus (Additional coverage)	121
Matkustajat	121
Vakuutusta vailla olevan autoilijan maksu	121
Moottoriliitot ja -yhdistykset	121

Autot

Monet siirtolaiset, etenkin nuoret miehet, ovat erittäin innokkaita hankkimaan itselleen auton ajettavaksi niin pian kuin mahdollista. Perheelle auto on joskus välttämätön kapine, mutta se saattaa osoittautua hyvin kalliiksi. On viisasta viivytellä sen ostoa siksi, kunnes olette varma, että voitte kustantaa sen. Muuten sen pito saattaa velkaannuttaa teidät pysyvästi. Kun sitten ostatte sen, teidän on tehtävä ostoksenne harkitusti saadaksenne tavaraa täyden rahan edestä.

Auton itsensä hinta ei ole ainoa menoerä. Jos ette osta sitä käteisellä, kuukausittaiset vähittäismaksut nostavat kustannuksianne. Teidän on maksettava bensiinistä, vakuutuksesta ja rekisterikilvistä ja varustauduttava siihen, että tulee myös olemaan korjausmaksuja, varsinkin jos ostatte käytetyn auton. Voitte myöskin joutua maksamaan pysäköinnistä. Autot menettävät myös nopeasti arvonsa vanhetessaan.

Ajo-opettelu

Opetellessanne ajamaan teillä tulee olla erikoislupa. Tämä lupa on voimassa yhden vuoden ajan, mutta tänä aikana teillä tulee olla aina joku ajokortin omistava ajaja vierellänne ajaessanne. Näitä kaavakkeita saadaan kaikista ajokoetoimistoista (Driver Examination Center), Ontarion Kulkulaitos- ja Tiedotusministeriöstä (Ontario Ministry of Transportation and Communications).

Henkilö, joka on 16:n vuoden ikäinen, mutta joka ei vielä ole täyttänyt 17:ää, tarvitsee vanhemman tai huoltajan allekirjoituksella varustetun suostumuskirjeen saadakseen ajokokelaan luvan. Anomuskaavakkeen kääntöpuolella on paikka tälle allekirjoitukselle.

Voitte saada Ontarion Kulkulaitos- ja Tiedotusministeriön valmistaman kuljetajan käsikirjan (Driver's Handbook) kaikista näistä toimistoista tai voitte pyytää sen myös ministeriön moottoriajoneuvojaostolta (Public Safety and Information Office). Tässä ilmaisessa kirjasessa selitetään Ontarion ajolait ja kuinka teistä voi tulla turvallinen ajaja. Tutkikaa se tarkoin, ennenkuin haette ajokokelaslupaa.

Ajokortit

Ajokortin hankkiminen

Ajokortin saadaksenne teidän on oltava yli 16-vuotias ja suoritettava ajotutkinto. Ajokokelaslupaa tai ajokorttia hakiessanne tai kun menette ajokokeeseenne,

teidä pyydetään todistamaan henkilöllisyytenne ja ikänne. Jos teillä on passi, teidän tulisi viedä se ajotutkintotoimistoon. Ajotutkinto on osittain kirjallinen ja osittain käytännössä tiellä tapahtuvaa ajoa. Voitte vastata koekysymyksiin joko englanniksi tai ranskaksi ja ottaa sanakirjan mukaanne kokeisiin. On rikos lähettää joku toinen kokeisiin sijastanne.

Ontarion Kulkulaitos- ja Tiedotusministeriön ajokoe tutkijat pitävät nämä kokeet. Suuremmissa kaupungeissa ja asutuskeskuksissa on ajokoekeskuksia. Teidän on maksettava hakemusmaksu, kun pyritte ajokortin omistavaksi ajajaksi; tämä maksu käsittää ajokokelaslupan ja ajokokeen. Kun olette läpäissyt nämä kokeet, teidän on lisäksi maksettava ajokortistanne, joka tulee olemaan voimassa yhden vuoden ajan. Vuoden kuluttua teille tullaan lähettämään uusinta-anomuskaavake, joka teidän tulee täyttää ja lähettää siitä maksettavan maksun kanssa ministeriöön. Kun ajokorttinne on kerran uusittu, tulette huomaamaan, että ajokortti vanhenee aina syntymäpäivänänne ja tulee tavallisesti olemaan voimassa kolmen vuoden ajan. Sekä ajokortin että sen hakemisen hinnat ovat tämän kirjasen värillisessä liitteessä.

Ammattiajokortti (Chauffeur's Licence)

Jos työskentelette taksin tai kuorma-auton kuljettajana, teidän täytyy saada ammattiajokortti suorittamalla erikoiskoe.

Moottoripyöräajokortti (Motorcycle driver's licence)

Moottoripyöräajokortin saamiseksi tarvitaan erikoiskokeen suorittaminen.

Uudet asukkaat

Jos teillä on Kanadaan saapussanne jostakin toisesta maasta saatu voimassaoleva ajokortti, voitte käyttää tätä ajokorttia 30 päivän ajan. Tämä antaa teille aikaa ajokokeen suorittamiseen ja Ontarion ajokortin saamiseen. Teidän tulisi tehdä vaadittavat järjestelyt niin pian kuin mahdollista, koska tavallisesti on odotuslista ajokorttikokeisiin.

Vierailijat

Yli 16-vuotias vierailija, jolla on jostakin Kanadan muusta maakunnasta saatu ajokortti, ei tarvitse Ontarion ajokorttia.

Ulkomailta tulevat vierailijat eivät tarvitse Ontarion ajokorttia, jos he ovat yli 16-vuotiaita ja heillä on omasta maastaan saatu voimassaoleva ajokortti sekä voimassaoleva kansainvälinen ajokortti eivätkä ole asuneet Ontariossa kolmea kuukautta pitempää aikaa minään vuonna.

Osoitteen muutos

Jos osoitteenne muuttuu, teidän on täytettävä ajokorttinne kääntöpuolella oleva kaavake ja postitettava se kuuden päivän aikana kirjattuna kirjeenä tai vietävä se henkilökohtaisesti osoitteeseen:

Ministry of Transportation and Communications
P.O. Box 520, Station "F"
Toronto, Ontario M4Y 2L3

Auton osto

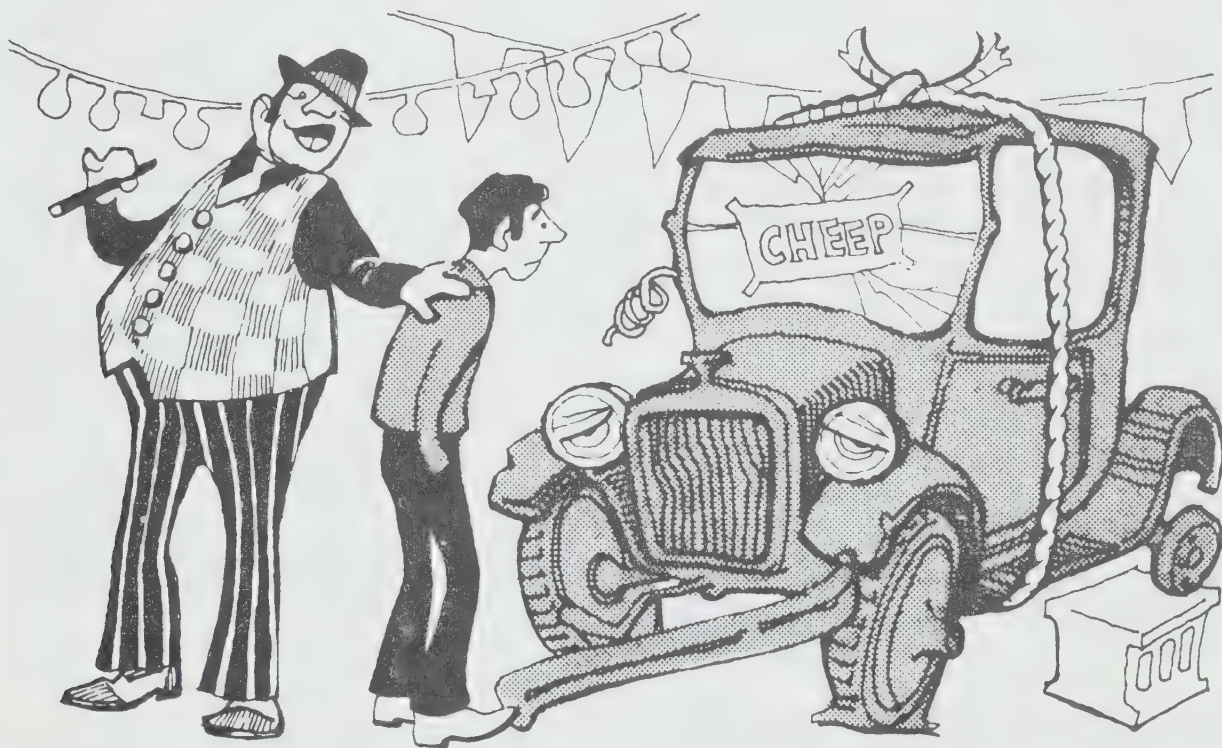
Käytetyn auton osto voi olla hyvin epävarma yritys. Koska käytetyn ajoneuvon hinta on alhaisempi, sellaisen ostamisen kiusaus on suuri, mutta korjaukset voivat tulla erittäin kalliiksi, ja jos te vielä ostate auton luotolla, sen kokonaiskustannukset voivat nousta hyvin korkeiksi siihen mennessä, kunnes te olette maksaneet sen kokonaan.

Auton myyjä

Valitkaa autokauppiasanne huolellisesti. Jos voitte, kyselkää ihmisiltä, jotka ovat ostaneet autoja häneltä tai hyvää liiketoimintaa edistävästä toimistosta (ks. s. 89 Better Business Bureau) tai seuraavasta osoitteesta:

Motor Vehicles Branch
Consumer and Commercial Relations
555 Yonge Street
Toronto M4Y 1Y7
Puhelin: 965-3025

Jos ostate käytetyn auton joltakin yksityiseltä, tarkistakaa auton rekisteröinti saadaksenne selville, onko asianomainen todellakin auton omistaja. Tämä voidaan tehdä kirjoittamalla Moottoriajoneuvovirastoon: Motor Vehicles Branch, Ministry of Transportation and Communications. Tarkistakaa myyjän ajokortti saadaksenne varmuuden siitä, että nimi ja osoite ovat samat kuin rekisteröintitodistuksessa.

Katsastustodistus (Safety Standards Certificate)

Jokainen käytetty auto, jonka autonmyyjä tai yksityishenkilö myy, on varustettava katsastustodistuksella ellei rekisterikilpiä ole poistettu ja jätetty ministeriöön ja autoa myyty "käyttökelvottomana" ministeriön erikoisluvalla (unfit permit). Tällöin katsastustodistuksen hankkiminen jää ostajan velvollisuudeksi.

Auton tutkiminen

Tutkikaa auto tarkoin päivänvalossa havaitaksenne siinä mahdollisesti esiintyvät kulumiset, korivauriot ja pyörien asentovirheet (esim. auraus). Ajakaa sitä ja testatkaa se tiellä eri nopeuksin.

Käsiraha (Deposit tai Down Payment)

Älkää maksako käsirahaa ellette ole varma siitä, että aiotte ostaa auton. Jos muutatte mieltänne, jotkut autokauppiat palauttavat käsirahanne, jotkut eivät.

Takuu (Warranty tai Guarantee)

Uusista autoista annetaan takuu joko määrätyksi ajaksi tai määrätyksi mailimääräksi, tavallisesti sen mukaan, kumpi määrä täyttyy ensiksi. Tämä tarkoittaa joidenkin osien ilmaista vaihtoa ja joissakin tapauksissa ilmaista työtä. Käytetyn auton ostajan on suoritettava maksu takuun hänelle siirtämisestä. Takuun siirto voidaan tehdä vain kerran. Katsastustodistus ei ole takuu. Jos ei ole olemassa mitään takuuta, tämä on mainittava kauppasopimuksessa. Jos takuu on, se on ilmaistava selvästi. Älkää hyväksykö autonmyyjän suullisia lupauksia, sillä te ette voi pakottaa häntä pitämään lupauksia, elleivät ne ole kirjallisesti tehtyjä.

Myyntisopimus (Purchase Order)

Käydessänne kauppa autokauppiaan kanssa, te tulette saamaan kopion myyntisopimuksesta, jossa on ostajan ja myyjän nimet ja osoitteet, yksityiskohtainen kuvaus autosta, sen hinta, käteisrahan määrä ja muut mahdolliset maksut, joista te olette vastuussa. Jos auto on käytetty, mailimäärä on kirjoitettava myyntisopimukseen. Jos vaihdatte vanhan auton uuteen, yksityiskohtaiset tiedot vaihtautosta on liitettävä mukaan; näitä ovat rekisterinumero, mailimäärä ja vaihtautosta maksettu hinta. Tämä on autokauppiaan velvollisuus.

Jos ostatte käytetyn auton ja järjestätte sen vähittäismaksun autokauppiaan kautta, kaikki maksuja, korkoja ja korkoprosenttia koskevat tiedot on pantava sopimukseen. Autokauppiaiden on otettava vastuu tästä. Jos ostatte auton yksityiseltä henkilöltä, voitte varmistua siitä, että se on kokonaan maksettu tarkistamalla asian kreivikunnan rekisteritoimistosta, jossa velat on rekisteröity. Jos velkaa on, sitä on vaikea tarkistaa, sillä se voidaan rekisteröidä kaikkialla Kanadassa. Jos saatte selville kreivikunnan, jossa myyjä asui auton ostamishetkellä, sieltä tulisi myös löytyä merkintä siitä. Tavaroiden ostaminen tuntemattomilta yksityishenkilöiltä ei yleensä ole suositeltava käytäntö.

Omistajan vaihdos

Lain mukaan tulee Ontarion Kulkulaitos- ja Tiedotusministeriölle ilmoittaa auton omistajan vaihdoksesta kuuden päivän aikana. Sekä myyjä että ostaja ovat yhtäläisesti velvolliset valvomaan, että tämä tulee tehdyksi. Molempien on allekirjoitettava moottoriajoneuvoluvan takapuolella oleva siirtoanomuskaavake. Postitakaa se kirjattuna kirjeenä tai viekää se henkilökohtaisesti Moottoriajoneuvojaostolle.

Turvallinen ajo

Turvavyöt

Useimmissa autoissa on turvavyöt matkustajien turvallisuuden vuoksi. Laki vaatii, että kuljettajan ja matkustajien täytyy käyttää turvavöitä silloin kun autossa ne on. Jos ne on siitä poistettu, ne täytyy panna takaisin, jos auto on valmistettu tammikuun 1 päivän 1971 jälkeen.

Henkilöt, joiden suhteen tehdään poikkeus, ovat kuljettajat, jotka tekevät paikallisia jakeluja ja henkilöt, joilla on lääkärintodistus, joka vapauttaa heidät siitä lääketieteellisistä tai fyysisistä syistä.

Ajajien velvollisuus on varmistautua siitä, että alle 16-vuotiaat lapset käyttävät turvavöitä ja muistuttaa yli 16-vuotiaita henkilöitä niiden käyttämisestä.

Virhepistesysteemi

Kaikki liikenne rikkomukset pannaan muistiin ja jokaisesta rikkomuksesta te menetätte määrätyn määrän pisteitä. Virheellisestä kääntymisestä menettää vain kaksi pistettä, mutta onnettomuuspaikalta pakenemisesta jopa seitsemän. Pysäköintirikkomuksista ei lasketa virhepisteitä. Tarkistakaa ajajan käsikirjasta luettelo liikenne rikkomuksista, jotka aiheuttavat teille virhepisteitä.

Jos menetätte enemmän kuin kuusi pistettä, tulotte saamaan varoituskirjeen Kululaitos- ja Tiedotusministeriöstä. Jos menetätte yhdeksän pistettä, joudutte henkilökohtaiseen haastatteluun ja teidän on selitettävä syy huonoon ajokäytökseenne tai menetätte ajokorttinne. Jos menetätte 15 pistettä kahden vuoden aikana, teidän ajokorttinne pidätetään 30 päiväksi, ja kun se palautetaan, teille tulee silti jäämään seitsemän virhepistettä tilillenne. Pisteet poistetaan automaattisesti ajajan tilitä kahden vuoden kuluttua jokaisen rikkomuksen tuomiopäivästä. Jos menetätte 15 pistettä toisen kerran, ajokorttinne pidätetään kuudeksi kuukaudeksi.

Ajokorttinne voidaan pidättää teiltä myös muista rikkomuksista eripituisiksi ajoiksi: muutamaksi viikoksi, kuukaudeksi, vuodeksi tai vakavissa tapauksissa eliniäksi. Nämä ovat luetteloituina ajajan käsikirjassa. Rangaistukset ovat ankaria onnettomuuspaikalta poistumisesta.

Onnettomuudet

Jos joudutte onnettomuuteen, teidän on **pakko** pysähtyä. Jos teidän on lähdettävä onnettomuuspaikalta, on vakava rikos tehdä niin hankkimatta apua ja jättämättä nimeänne ja osoitetanne, ja jos auto ei ole teidän, sen rekisteröidyn omistajan nimeä ja osoitetta poliisille, todistajalle tai sille henkilölle, joka on kärsinyt vahinkoa tai vauriota.

Jos onnettomuuden seurauksena on henkilökohtainen vamma tai aineellinen vahinko, jonka arvioidaan olevan suuremman kuin \$200, siitä on tehtävä ilmoitus lähimmälle kunnan tai maakunnan poliisiviranomaiselle.

Pitäkää ensiapulaatikko aina autossanne. Katsokaa tarkempia neuvoja tästä ajajan käsikirjasta. Useinkaan ei ole suositeltavaa liikuttaa vahingoittunutta henkilöä. Voitte saada ensiapukoulutusta St. John Ambulance Association-yhdistykseltä suuremmissa kaupungeissa ja asutuskeskuksissa.

Turvallisuustarkastus

Joskus poliisi tekee pistokokeita turvallisuussyistä. He pysähdyttävät autoja ja voivat pyytää nähdä ajokortin, rekisteriotteen tai vakuutustodistuksen. He saattavat tutkia ajoneuvonne varmistaakseen sen, että se on käyttökunnossa. Ajoneuvo, joka ei ole turvallinen, voidaan poistaa maantieltä yleisen turvallisuuden vuoksi.

Autovakuutus

Autovakuutus, jonka tulette ottamaan, voi sisältää monia eri vakuutussuojan muotoja.

Julkinen vastuuvollisuus (Ruumiinvammat ja omaisuusvahingot) Public liability

Jokaisella ajajalla tulisi olla tämä vakuutus, joka korvaa toiselle aiheutetut ruumiinvammat tai omaisuusvahingot. Vammautunut henkilö voi pyytää oikeudessa vahingonkorvausta, ja jos teillä ei ole vakuutusta, tämä voi maksaa teille tuhansia dollareita.

Onnettomuuskorvaukset (Accident Benefits)

Tämä vakuutus tarjoaa vakuutussuojan teille ja perheellenne siinä tapauksessa, että saatte vammoja auto-onnettomuudessa. Se koskee kaikkia autossanne vammoituneita henkilöitä ja kaikkia jalankulkijoita, joita autonne on vahingoittanut. Maksut suoritetaan riippumatta siitä, kuka on syyllinen onnettomuuteen.

Yhteentörmäys (Collision insurance)

Yhteentörmäysvakuutus korvaa omalle autollenne aiheutuneet vahingot riippumatta siitä, onko syy teidän tai jonkun toisen. Tavallisesti se ei korvaa kaikkia

kustannuksia. Pienemmät korjaukset teidän on maksettava itse, joten määrättyyn rajaan asti (deductible allowance) olette itse vastuussa maksuista. Jos omavastuu on \$100, se tarkoittaa sitä, että teidän on maksettava ensimmäiset \$100, jonka jälkeen vakuutusyhtiö maksaa loput. Omavastuun suuruus vaihtelee \$25 ja \$250 välillä. Mitä alempi tämä summa on, sitä suurempi on vakuutusmaksu.

Lisävakuutus (Additional coverage)

Voitte hankkia yleisvakuutuksen useammanlaatuisten onnettomuuksien tuottamien vahinkojen kattamiseksi. On mahdollista ottaa vakuutus, joka korvaa palovahingot ja varkaudet.

Matkustajat

Matkustaja, joka ei maksa matkastaan, kuten ystävä tai peukalokyytiläinen, voi vaatia vahingonkorvausta onnettomuudesta, jos siihen oli syynä ajajan suuri huolimattomuus.

Joskus naapurit ajavat työhön yhdessä ja jakavat keskenään kustannukset. Autonomistajien, joiden autoa käytetään tällaiseen yhteiskyytiin (car pool), tulisi ottaa erikoisvakuutus.

Vakuutusta vailla olevan autoilijan maksu

Jos päätätte uskaltautua ajamaan ilman vakuutussuojaa, teidän on maksettava määrätty maksu moottoriajoneuvo-onnettomuuskorvausrahastoon silloin, kun saatte rekisterikilpenne. Tämä maksu ei anna mitään vakuutusturvaa. Jos joudutte onnettomuuteen eikä teillä ole mitään vakuutusta, olette silti vastuussa. Moottoriajoneuvo-onnettomuuskorvausrahasto voi maksaa onnettomuuden aiheuttamat vahingot, mutta ajokorttinne saatetaan pidättää siihen saakka, kunnes järjestätte rahastoon takaisin maksamisen.

Moottoriliitot ja -yhdistykset

Monet autoilijat kuuluvat moottoriliittoihin, autoklubeihin tai yhdistyksiin.

Jos olette jäsen, voitte soittaa näihin järjestöihin päivällä tai yöllä, milloin tahansa olette vaikeuksissa autonne kanssa. Jäsenmaksuunne sisältyy pysähtyneen moottorin käyntiinsäantikustannukset, renkaan vaihto, hätätapauksissa bensiinin, öljyn tai veden hankinta ja auton hinaus korjaamoon.

Jos teitä syytetään liikenne rikkomuksesta, voitte saada näiltä järjestöiltä apua lakiasioissa tai neuvoa vakuutuskorvauksien kanssa. Ne tarjoavat matkatoimistoapua ja niiden jäsenet ovat henkilökohtaisen vakuutuksen suojaamat liikenneonnettomuuksien varalta.

Pyytäkää lisätietoja joltakin huoltoasemalta.

KANADAN KANSALAISEKSI TULEMINEN

Edellytykset kansalaisuuden saamiseksi	sivu 123
Menettelytapa	124
Tietoja Kanadasta	124
Kanadan maantiede	125
Historia	125
Varhaiset tutkimusmatkailijat	125
Ranskalainen uudisasutus	127
Englantilaisten tulo	127
Yhdistyneen keisarikunnan kannattajat	127
Siirtokuntien kehitys	127
Valtioliitto (Confederation)	128
Lännen asuttaminen	128
Itsenäiseksi kansakunnaksi tuleminen	128
Hallitusjärjestelmä	128
Liittovaltio-, maakunta- ja kunnallislait	129
Hallituksen valinta	129
Ihmiset	130
Monikulttuurisuus	131
Demokraattiseen yhteiskuntaan osallistuminen	131

Kanadan kansalaiseksi tuleminen

Kanadalaiset, olivatpa he sitten syntyperäisiä tai oman valintansa perusteella siksi tulleita, ovat ylpeitä maastaan. Tekin saatatte toivoa, että teillä olisi tämä Kanadaan kuulumisen tunne. Tehdäksenne tästä toiveesta todellisuuden, teidän pitäisi hakea kansalaisoikeudet niin pian, kuin voitte. Tulette yhä säilyttämään itsessänne rakkauden synnyinmaahanne, mutta Kanadan kansalaisena teillä tulee olemaan mahdollisuus osallistua täysin uuden kotimaanne kehitykseen.

Edellytykset kansalaisuuden saamiseksi

Uusi kansalaisuusasetus (Citizenship Act) tuli voimaan heinäkuussa 1976 kuningattaren vahvistamana. Varmistautuaksenne siitä täytättekö te vaatimukset kansalaiseksi tulemisesta vai ette, tai saadaksenne selville näissä edellytyksissä mahdollisesti tapahtuneet muutokset, tarkistakaa asia ehdottomasti jossakin Kanadan kansalaisuustuomioistuimessa (Court of Canadian Citizenship).

Teidän on pystyttävä näyttämään, että teidät on otettu Kanadaan maahan hyväksyttynä siirtolaisena.

Teidän on asuttava Kanadassa kolme vuotta sen nelivuotisen ajanjakson aikana, joka edeltää välittömästi teidän Kanadan kansalaiseksi hakemisenne päivämäärää. Tämä tarkoittaa sitä, että jos olette asunut maahan hyväksyttynä siirtolaisena Kanadassa kolmen perättäisen vuoden ajan maasta poistumatta, te voitte hakea Kanadan kansalaisuutta näiden kolmen vuoden kuluttua. Teidän sallitaan olla pois maasta vain 12 kuukauden ajan sen nelivuotisen ajanjakson aikana, joka edeltää kansalaiseksi hakemista.

Teidän on oltava vähintään 18:n vuoden ikäinen.

Teillä täytyy olla kohtalainen englannin tai ranskan kielen taito. Joitakin poikkeuksia tehdään inhimillisistä syistä.

Jos teidät on tuomittu joistakin rikkomuksista tai rikollisesta toiminnasta, se voi tehdä teidät ainakin väliaikaisesti kelvottomaksi Kanadan kansalaisuutta saamaan.

Menettelytapa

Ensimmäinen askel on jättää anomus yhteen kahdeksasta kansalaisuus-oikeusistuimesta Ontariossa tai johonkin lähellänne olevaan maakuntaoikeusistuimeen. Ottakaa mukaanne kaikki asiapaperit, jotka todistavat teidän ikänne ja asemanne maahan hyväksyttynä siirtolaisena, passinne mukaanluettuna, jos teillä on sellainen, siirtolaisen maahansaapumiskortti, virkatodistuksenne (birth certificate) ja vihkimistodistuksenne, jos teillä on sellainen. Maksu on hyvin vähäinen.

Jos asutte pitkän matkan päässä oikeusistuimesta, kirjoittakaa Kanadan kansalaisuusrekisteriin (Registrar of Canadian Citizenship) ja pyytäkää anomuskaavake.

Toinen askel on kuulustelu, joka tapahtuu vähintään kolme kuukautta anomuksenne jälkeen. Tällöin tuomari tulee keskustelemaan kanssanne päättääkseen siitä, tuleeko teidän saada kansalaisoikeudet.

Lopuksi teitä pyydetään olemaan läsnä kansalaisuusseremoniassa. Tämä on julkinen tilaisuus, jossa tulee olemaan muitakin, jotka saavat siellä kansalaisoikeutensa. Tervetuliaispuheita saatetaan pitää. Teidän on vannottava uskollisuudenvala, jonka jälkeen teille annetaan Kanadan kansalaisuustodistus.

Kaikkien lisätietojen saamiseksi, kyselkää lähimmästä kansalaisuus-oikeusistuimesta tai kirjoittakaa kansalaisuusrekisterille:

Registrar of Canadian Citizenship
Department of the Secretary of State
130 Slater Street
Ottawa, Ontario E1A 0M5

Tietoja Kanadasta

Valmistautuaksenne Kanadan kansalaiseksi ja voidaksenne osallistua asioihin kansalaisena teidän on tiedettävä jotakin Kanadasta, sen alkuvaiheista, sen kehityksestä ja siitä, kuinka Kanadaa hallitaan.

Joitakin tietoja annetaan tässä luvussa. Seuratkaa jossakin lähellänne pidettäviä englannin kielen kursseja ja kansalaisuuskursseja. Lukekaa mitä kirjoja tahansa satutte löytämään, joissa käsitellään maataamme. Valtiosihteerin ministeriön kan-

salaisuusjaosto (Citizenship Branch of the Department of the Secretary of State) julkaisee joitakin kirjasia. Joitakin niistä saa ilmaiseksi kansalaisuustuomioistuimesta ja toisia voidaan ostaa valtion kirjakaupoista. Pyytäkää tämänkaltaisista asioista tietoa lähimmästä kunnankirjastosta.

Kanadan maantiede

Kanada on yksi maailman suurimmista maista; maa-alaa on 3,582,000 neliömailia, josta melkein puolet on metsää. Vain kahdeksan prosenttia maasta on viljeltyä, vaikka paljon enemmän maata voitaisiin viljellä. Järviä ja jokia on tuhansia.

Ainoa naapurimme on Yhdysvallat etelässä. Alaska luoteessa on osa Yhdysvaltoja. Länsipuolellamme on Tyyni valtameri, pohjoisessa Pohjoinen jäämeri ja idässä Atlantin valtameri. Atlantilta Tyynelle valtamerelle on 4000 mailia.

Idässä, meren tuntumassa, ovat Atlantin provinssit: Newfoundland, Nova Scotia, New Brunswick ja Prince Edward Island. Niiden pääelinkeinot ovat kalastus, metsänhoito, kaivosteollisuus ja maanviljely.

Yli puolet Kanadan asukkaista asuu Ontarion ja Quebecin eteläosissa. Tällä alueella on monia teollisuus- ja kauppakaupunkeja ja se on myöskin hyvää maanviljelysaluetta. Näiden maakuntien pohjoisosien luonnonvarat ovat suuret metsät, mineraaliesiintymät ja runsas vesivoima.

Manitoba, Saskatchewan ja Alberta, nämä kolme preeriaprovinssia, sijaitsevat Suurista järvistä länteen. Tämä on alavaa maanviljelysmaata, jossa kasvatetaan paljon vehnää. Albertassa on myös suuria lihakarjafarmeja ja maakunnan länsiosissa alangot väistyvät Kalliovuorten vuorijonojen tieltä. Siellä on myös suuria öljy- ja potaskakerrostumia.

Näiden rosoisten eli Rockies-vuorten, joksi niitä usein kutsutaan, pääosa on British Columbia-maakunnassa. Vuoret ovat mineraalirikkaita ja hedelmällisiä laaksoja käytetään hedelmänviljelykseen. Kalastus ja metsätalous ovat myöskin tärkeitä teollisuushaaroja.

Hevosenkengänmuotoinen, suuruudeltaan puolet Kanadaa oleva alue, jota nimitetään Kanadan kilveksi, ympäröi Hudson Bay- ja James Bay-lahtia. Tämä on kalliooperäistä, kukkulaista ja mineraalirikasta maata.

Arktisella alueella kasvaa tuskin mitään, koska maaperä pinnan alta on roudassa koko vuoden.

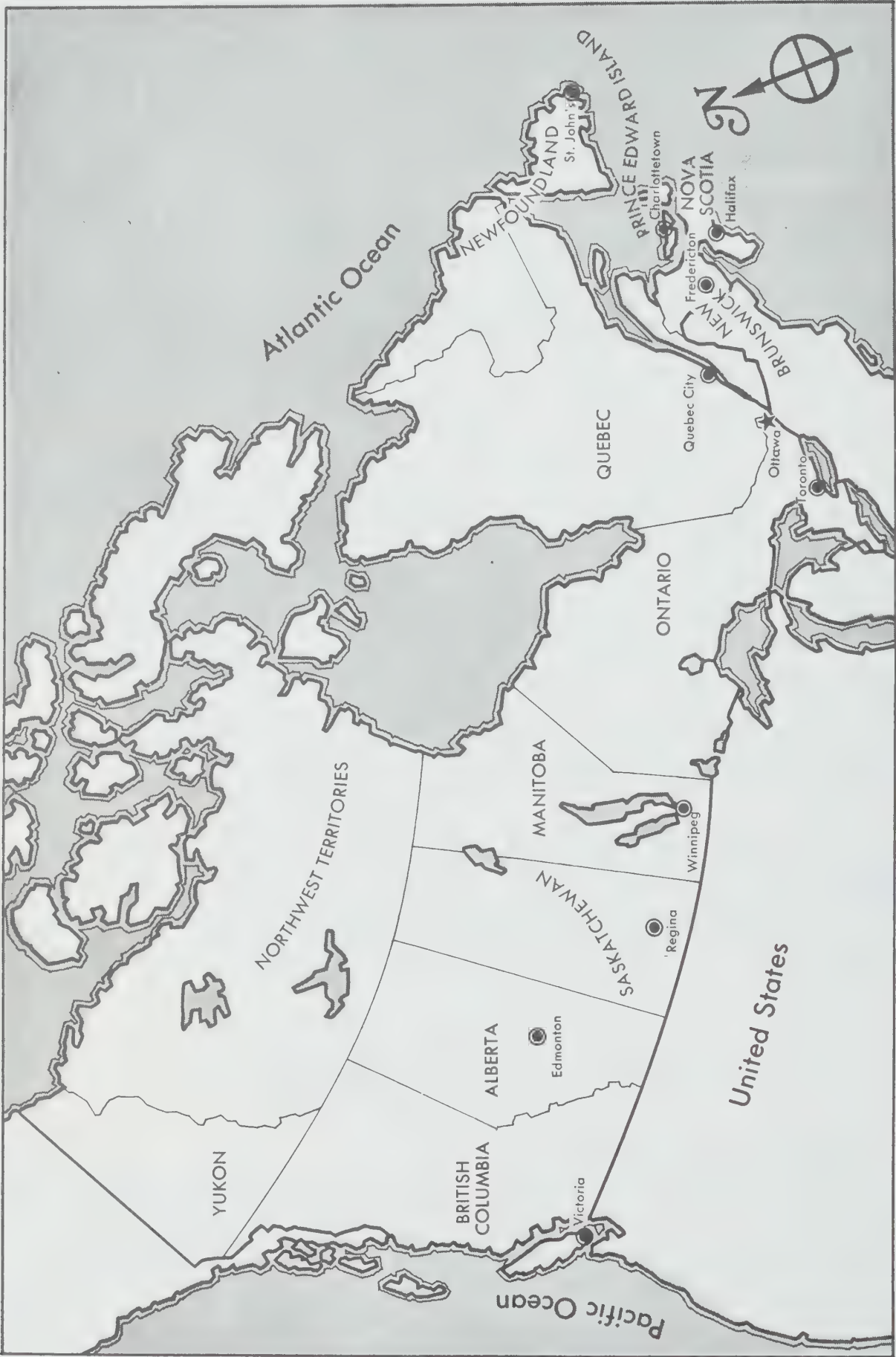
Historia

Ennen eurooppalaisten tuloa intiaanit ja eskimot (Inuit) olivat ainoat asukkaat. He elivät hajanaisissa ryhmissä, joista kukin hallitsi itseään.

Varhaiset tutkimusmatkailijat

Ensimmäiset eurooppalaiset, jotka pääsivät tälle mantereelle, olivat luultavasti skandinaaveja. Leif Ericsson-niminen mies pääsi sille itärannikon osalle, joka nyt tunnetaan Kanadana, noin vuoden 1000 A.D. tienoilla. On todennäköistä, että muutkin skandinaavit tekivät matkoja Pohjois-Amerikkaan. Äskettäin on löydetty todisteita paljon aikaisemmasta asutuksesta.

Muutamia satoja vuosia myöhemmin eurooppalaiset tutkimusmatkailijat alkoivat etsiä lyhyttä tietä Intiaan ja Kiinaan purjehtimalla länteen. He eivät tiedeneet sitä, että oli olemassa toinenkin suuri mantere heidän reitillään, kunnes Kristofer Kolumbus pääsi Länsi-Intiaan.

Englannin kuningas Henrik II palkkasi John Cabot (Giovanni Caboto)-nimisen merimiehen Genovasta ja Venetsiasta, etsimään tietä Aasiaan. Vuonna 1497 hän laski maihin Kanadan itärannikolla, luultavasti Newfoundlandissa.

Ranskalainen uudisasutus

Ranskalainen merimies Jacques Cartier teki kolme matkaa Kanadaan vuosina 1534, 1535 ja 1541. Hän purjehti St. Lawrence-jokea myöten ja meni aina Hochelagan-nimiseen intiaanikylään saakka. Montrealin kaupunki sijaitsee nyt tällä paikalla. Vuonna 1608 Samuel de Champlain, eräs toinen ranskalainen tutkimusmatkailija, perusti ensimmäisen ranskalaisen siirtokunnan. Se kasvoi Quebec City-kaupungiksi.

Ranskasta tuli yhä enemmän siirtolaisia. He asettuivat asumaan pitkin St. Lawrence-joen rantamia ja Acadiaan Itä-Kanadassa. Tähän mennessä englantilaiset olivat asettuneet kauemmaksi etelään, alueelle, joka nyt on Yhdysvaltoja.

Englantilaisten tulo

Sekä englantilaiset että ranskalaiset alkoivat harjoittaa vaihtokauppaa aseilla, kirveillä, huovilla ja muilla artikkeleilla vaihtaen ne intiaanien kanssa turkiksiin. Ennen pitkää englantilaiset ja ranskalaiset muuttivat samalle alueelle, josta aiheutui kitkaa heidän keskinäisille suhteilleen.

Seuraavien 60–70 vuoden aikana käytiin sotia Englannin ja Ranskan välillä Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. Vihdoin vuonna 1759 englantilaiset valloittivat kenraali Wolfen johdolla Quebecin ranskalaisilta, joita johti kenraali Montcalm. Pariisin rauhassa, joka lopetti sodat, englantilaiset saivat haltuunsa koko silloin tunnetun maa-alueen aina Meksikon lahdelta Jäämerelle asti. Tuohon aikaan Kanadassa oli noin 70,000 euoppalaissyntyistä asukasta, joista 60,000 oli ranskalaista.

Yhdistyneen keisarikunnan kannattajat

Amerikkalaiset siirtokunnat nousivat 1770-luvulla kapinaan Englantia vastaan ja saavuttivat itsenäisyytensä Amerikan vallankumouksessa. Jotkut siirtokunnissa asuvat ihmiset taistelivat englantilaisten puolella. Jälkeenpäin monet näistä ihmisistä, jotka olivat pääsiallisesti englantilaista, saksalaista ja hollantilaista synty-perää, tulivat Kanadaan. Enimmät asettuivat asumaan itään, toiset taas pitkin St. Lawrence-joen sekä Ontario- ja Erie-järvien rantoja. Englannin hallitus avusti heitä heidän asumaan asettumisessaan ja heidät tunnetaan Yhdistyneen Keisarikunnan Kanattajien nimellä (United Empire Loyalists).

Siirtokuntien kehitys

Jonkun aikaa ranskalaista osaa (nykyinen Quebec) kutsuttiin “Alemmaksi Kanadaksi” ja englantilaista osaa (nykyisin Ontario) “Ylemmäksi Kanadaksi”. Kanadan ja Yhdysvaltojen välillä käydyssä vuosien 1812–1814 sodassa englantilaiset ja ranskalaiset taistelivat yhdessä säilyttääkseen Kanadan Yhdysvalloista riippumattomana.

Mutta ei kumpikaan, ei “Ylempi” eikä “Alempi Kanada” ollut tyytyväinen hallitukseen, jossa kansan valitsemilla edustajilla oli vain vähän valtaa. Vuonna 1837 syntyi kansannousuja, joita Ylemmässä Kanadassa johti William Lyon Mackenzie ja Alemmassa Kanadassa Louis Joseph Papineau.

Valtioliitto (Confederation)

Lopuksi päätettiin yhdistää eri maakunnat valtioliitoksi ja muodostaa yksi valtio. Tämä tehtiin vuonna 1867 British North America Act-Lailla, jonka Englannin Parlamentti säati. Tämä laki yhdisti neljä provinssia: Ontarion, Quebecin, Nova Scotian ja New Brunswickin liittoon Kanadan nimissä; pääkaupungiksi tuli Ottawa.

Siihen aikaan oli niukalti yhteyksiä maan eri osien välillä, koska ei ollut autoja ei puhelimia, ei radiota eikä televisiota ja rautateitäkin oli vasta vähän. Tästä syystä tuntui viisaalta jättää ne asiat, jotka vaativat lähempää ja jatkuvasti toistuvaa huolenpitoa, maakuntien itsensä hoidettaviksi.

Näinollen Kanada siis syntyi heinäkuun 1. päivänä 1867. Ensimmäinen pääministeri oli Sir John A. Macdonald. Muut provinssit liittyivät siihen jälkeenpäin; niitä on nyt yhteensä 10, joista viimeisin on Newfoundland, joka liittyi mukaan vuonna 1949. Vuonna 1967 kanadalaiset viettivät maansa satavuotisjuhlaa.

Luoteessa, jossa väkiluku on alhainen, ovat Yukonin territorio ja Luoteis-territorit. Niissä on pienet hallitusneuvostot.

Lännen asuttaminen

Kanadan Pacific-rautatie saatiin valmiiksi vuonna 1885. Se yhdisti Kanadan itäiset ja läntiset osat ja monia siirtolaisia tuli maahan asuttamaan lännen provinseja. Monet kanadalaiset myös muuttivat idästä länteen.

Itsenäiseksi kansakunnaksi tuleminen

Koko tämän ajan Kanada pysyi laillisesti Englannin siirtomaana. Vuodelta 1931 peräisin olevalla Englannin parlamentin päätöksellä Kanada ja useat muut Englannin siirtomaat tulivat itsenäisiksi kansakunniksi. Kanada kuuluu Brittiläiseen Kansainyhteisöön, maihin, joilla on yhteiset edut ja yhteiset ihanteet. Kuningatar Elizabeth II on Kanadan samoin kuin Englannin ja joidenkin muiden Kansainyhteisön kansojen kuningatar.

Vuonna 1947 hyväksyttiin laki Kanadan kansalaisuudesta. Tämä laki antoi kanadalaisille oikeuden kutsua itseään Kanadan kansalaisiksi.

Hallitusjärjestelmä

Kanada on demokraattinen maa. Tämä tarkoittaa sitä, että kansa valitsee vaaleilla henkilöt, jotka muodostavat hallituksen, ja että nämä hallituksen edustajat ovat kansalle vastuussa.

Liikkumis-, puhe-, uskonto-, paino- ja kokoontumisvapaudet ovat demokratian peruskiviä ja yksilön arvoa korostetaan voimakkaasti. Tämän johdosta kansa voi saattaa mielipiteensä hallituksen tietoon.

Kansanedustajat ratkaisevat äänestämällä lakiesitysten laiksi tulon. Enemmistö hallitsee, mutta vähemmistöllä on oikeuksia, joita toisten täytyy kunnioittaa. Tämä sääntö enemmistövallasta pätee yhtä hyvin meidän julkisissa kokouksissamme kuin hallituksessakin.

Kanadan pääkaupunki on Ottawa ja liittohallituksen edustajat kaikista maakunnista kokoontuvat siellä parlamenttitalossa laatimaan lakeja, joiden mukaan maata hallitaan. Ontarion pääkaupunki on Toronto. Koska Ontarion eduskunta (Legislature) kokoontuu Queen's Parkissa, maakuntahallitukseen viitataan usein nimellä Queen's Park.

Ontarion maakunta on jaettu pienempiin yksikköihin, jotka tunnetaan kuntina. Näillä on omat hallituksensa. Maakunnan eteläosa, jossa väkiluku on suuri, on jaettu kreivikuntiin ja pohjoisosa, jossa on vähemmän ihmisiä, hallintopiireihin (districts). Nämä kreivikunnat ja hallintopiirit on taas jaettu maalaiskunniksi (townships), paitsi aivan pohjoisessa, jossa on vähemmän ihmisiä. Kylissä ja kaupungeissa on omat hallituksensa samoin kuin maalaiskunnissa, ja nämä yhdessä muodostavat kunkin kreivikunnan neuvoston. Suurkaupungeilla on omat hallituksensa, jotka ovat täysin riippumattomia kreivikunnista tai hallintopiireistä.

Liittovaltio-, maakunta- ja kunnallislait

Olette tullut huomaamaan, että liittovaltiolaeissa määritellään sellaisia asioita, kuten siirtolaisuus, kansalaisuus, tulovero, työttömyysvakuutus ja vanhuuseläkkeet. Liittohallitus on myös vastuussa laeista, jotka koskevat meidän suhdettamme muihin maihin, kuten kauppasopimukset ja aluevesikalastusoikeudet.

Liittohallitus laatii kaikki rikoslait. Nämä lait koskevat sellaisia rikkomuksia kuin murha, pahoinpitely, murtovarkaus, varkaus, petos, huumausaineiden laiton myynti ja vakavat liikenne rikkomukset. Lakeja, jotka eivät ole rikoslakeja, kutsutaan siviililaeiksi.

Ontarion hallitus on vastuussa useimmista tämän kirjan eri osissa kuvatuista laeista, jotka koskevat kasvatusta tai terveyden- ja sosiaalihuoltoa. Se laatii myös lait, jotka määrittelevät omistusoikeutta, maakunnallisia puistoja, järviä, jokia, maanteita, maanteiden käyttöä ja monia muita asioita.

Kunnanhallitusten laatimat säädökset käsittelevät sellaisia asioita, jotka koskevat erikoisesti heidän kuntiaan, kuten kiinteistöverot, pysäköiminen, katujen puhtaanapito, palosuojaus, jätehuolto, puistojen käyttö sekä katujen, teiden ja viemäreiden ylläpito.

Kunnat, jotka ovat lähellä toisiaan, muodostavat alue- tai suurkaupunkineuvoston, yhdistääkseen joitakin palveluita kuten poliisin ja sosiaalihuollon. Alueneuvosto tai suurkaupunkineuvosto koostuu joistakin vaaleilla valituista jäsenkuntien edustajista.

Jokaisella hallitustasolla on määrätty verottamisoikeudet. Hallitukset tekevät yhteistyötä toistensa kanssa, mutta vastuu on selvästi määritelty, jotta ehkäistäisiin samojen asioiden turhan moninkertainen käsittely. Liittohallitus esimerkiksi on vastuussa Kanadan poikki kulkevista maanteista, maakuntahallitus maakunnan rajojen sisäpuolella olevista maanteista ja kreivikunta kreivikunnassa olevista teistä. On olemassa erilaisia terveys- ja sosiaalihuolto-ohjelmia, joista jotkut ovat liittohallituksen, jotkut maakuntahallituksen ja jotkut kuntien ylläpitämiä.

Hallituksen valinta

Kanadalaiset valitsevat hallituksensa äänestämällä vaaleissa.

Saadaksenne äänestää liittohallituksen vaaleissa, teidän on oltava Kanadan kansalainen. Voidaksenne äänestää Ontarion maakuntavaaleissa teidän on täytynyt olla Kanadan kansalainen vähintään vuoden ajan ja asua Ontariossa välittömästi äänestystä edeltäneen vuoden ajan. Voidaksenne äänestää Ontarion kunnallisvaaleissa, teidän on oltava Kanadan kansalainen tai muu Englannin alamainen ja oltava asunut kunnassa, jossa haluatte äänestää, siihen aikaan kun vaalikelpoisten äänestäjien lista laadittiin näitä vaaleja varten.

Kunnallisvaaleissa esiintyy kahta eri äänestäjäluokkaa: (1) vakinaiset asukkaat ja (2) muualla asuvat kiinteistönomistajat ja -vuokraajat sekä heidän puolisonsa

(esimerkkinä vieraspaikkakuntalaisesta vuokralaisesta mainittakoon liikemies, joka vuokraa konttoritilaa yhdessä kaupungissa, mutta asuu toisessa).

Voidakseen äänestää liittovaltio-, maakunta- tai kunnallisvaaleissa Ontariossa, Kanadan kansalaisen on oltava 18:n vuoden ikäinen.

Kanadassa on useita liittohallitus- ja maakuntapuolueita; näistä parhaiten tunnettuja ovat progressiiviset konservatiivit, liberaalit, uusdemokraatit ja sosiaali-krediittipuolue. Jokainen puolue valitsee vaaliehdokkaansa eli henkilöt, jotka ovat halukkaita tulemaan kansan valitsemiksi kansanedustajiksi eduskuntaan. Sekä maa että maakunnat on jaettu pieniin vaalipiireinä tunnettuihin alueisiin ja jokaisessa näistä useammat henkilöt asettuvat ehdokkaiksi. Kansa valitsee ehdokkaiden joukosta äänestämällä yhtä heistä. Se ehdokas, joka saa suurimman äänimäärän, julistetaan voittajaksi.

Liittohallituksessa oleva kansanedustaja tunnetaan parlamenttijäsenen (Member of Parliament) eli MP:n nimellä. Maakuntahallituksessa oleva kansanedustaja on taas maakuntaparlamentin jäsen (Member of Provincial Parliament) eli MPP.

Se poliittinen puolue, joka saa eniten ehdokkaitaan valituksi, muodostaa hallituksen ja siitä tulee vallassaoleva puolue. Voittaneesta liittohallituspuolueen johtajasta tulee hallituksen johtaja ja pääministeri. Ontariossa voittaneen puolueen johtajaa kutsutaan nimellä "premier" (ensimmäinen eli pääministeri). Hän valitsee kabinettijäsenensä voittaneesta puolueesta, muiden parlamenttiin valittujen kansanedustajien joukosta, ja heistä tulee hallituksen ministeriöiden johtajia.

Sitä puoluetta, joka saa parlamenttiin toiseksi suurimman joukon edustajia, kutsutaan viralliseksi oppositioksi. Oppositipuolueen kaikkien jäsenten velvollisuutena on tutkia, arvostella ja ehdottaa muutoksia lakeihin, jotka hallitus on esittänyt parlamentille.

Liittohallituksen ja maakuntahallitusten parlamenttivaalit on pidettävä joka viides vuosi, mutta niitä voidaan pitää useamminkin.

Kuningattaren edustaja Kanadassa on kenraalikuvernööri. Hän avaa parlamentin joka vuosi ja allekirjoittaa kaikki parlamentin päätökset, muuta ei osallistua mitenkään poliittisiin kiistoihin. Hän suorittaa monia valtionpäämiehen seremonia-velvollisuuksia.

Kuningattaren edustaja Ontariossa on luutnanttikuvernööri ja hänen velvollisuutensa ovat verrattavissa kenraalikuvernöörin velvollisuuksiin.

Jos asutte suur- tai pikkukaupungissa, teitä edustaa neuvosmies kunnallishallituksessanne. Te tulette myöskin äänestämään kaupunginjohtajaa eli pormestaria. Jos asutte jossakin kyläyhteisössä tai maaseudulla, tulette äänestämään neuvosmiestä ja voutia. Vouti on kylä- tai maalaiskuntaneuvoston päämies. Kunnallisvaalit pidetään aina joulukuussa.

Jotkut kunnat pitävät niitä joka vuosi, jotkut joka kahden vuoden päästä, jotkut joka kolmas vuosi.

Te äänestätte myös koululautakuntanne jäsenet virkoihinsa. Toisissa kunnissa tämä tapahtuu samaan aikaan kuin kunnallisvaalit, toisissa eri aikaan.

Ihmiset

Kanadan väkiluku arvioitiin heinäkuun 1974 alusta 22,831,000:n suuruiseksi. Monien vuosien ajan englantilaista alkuperää olevat ihmiset muodostivat väestön enemmistön ja ranskalaista syntyperää olevat henkilöt suuren vähemmistön. Siirtolaisten suuri tulva on muuttamassa tätä suhdetta.

Kanadan ranskalaiset asuvat pääasiallisesti Quebecin maakunnassa, vaikkakin heitä on monia myös Atlantin provinseissa, erityisesti New Brunswickissa ja melkoinen määrä Ontarion pohjois- ja itäosissa sekä Manitobassa.

Monien vuosien ajan siirtolaiset tulivat pääasiallisesti Euroopasta ja monet heistä asettuivat asumaan kaupunkeihin ja lännessä oleville maille. Uusimpien siirtolaisten joukossa on monia ihmisiä Aasiasta ja Länsi-Intiasta. Englantilaiset muodostavat joka vuosi suurimman ryhmän siirtolaisia. Vuonna 1970 amerikkalaiset muodostivat toiseksi suurimman ryhmän.

Kanadassa elää noin 250,000 intiaania reservaateissa ja toinen arviolta saman suuruinen ryhmä eli yhteensä 250,000 intiaania ja mestitsiä reservaattien ulkopuolella. Mestitsit ovat intiaanien ja valkoisten esi-isien jälkeläisiä. Intiaanit ovat havainneet vaikeaksi elää metsästyksellä ja kalastuksella samaan tapaan kuin heidän esi-isänsä elivät ja monet heistä ovat muuttamassa kaupunkeihin.

Eskimoiden (Inuit) lukumäärä on vain vajaat 13,000, joista suurin osa asuu luoteisterritorioissa ja Quebecin pohjoisosissa.

Monikulttuurisuus

Kanada on siirtolaisten maa. Intiaanit ja Inuit-eskimot olivat täällä ensiksi. Kaikki muut ovat siirtolaisia tai niiden siirtolaisten jälkeläisiä, jotka ovat tulleet viimeisten 375:n vuoden aikana. Suurin osa on tullut viimeisten sadan vuoden kuluessa. Jokainen kansanryhmä kantaa kortensa kekoon, avustaen työllään ja tuoden mukanaan hyviä luonteenominaisuuksia ja erilaisia tapoja ja tottumuksia. Englantilaiset ja ranskalaiset laskivat perustan, joten maamme on kaksikielinen. Englanti ja ranska ovat Kanadan kaksi virallista kieltä. Sekä liittohallitus että Ontarion hallitus ovat virallisesti tunnustaneet maamme olevan myös monikulttuurisen ja kaikkia ryhmiä rohkaistaan säilyttämään perinteensä. Me rakennamme yhdessä kansakuntaa, jossa eri kansallispiirteet yhtyvät muodostakseen maan, jolla on oma, tietty identtisyytensä.

Demokraattiseen yhteiskuntaan osallistuminen

Huolimatta siitä, oletteko Kanadan kansalainen vai ette, on olemassa monia tapoja, joilla voitte osallistua demokraattisen yhteiskunnan toimintaan.

Lukemalla sanomalehtiä tai seuraamalla television tai radion uutislähetystyksiä, te voitte pysyä ajan tasalla ja saada selville, mitä yhteiskunnassanne tapahtuu. Tämä auttaa myös englannin kielen opinnoissa. Voitte mennä kaupungin- tai kunnan-neuvoston istuntoihin seuraamaan ajankohtaisten asioiden käsittelyä. Voitte myöskin istua vierailijoiden parvekkeella Ontarion eduskunnassa Torontossa tai Kanadan alahuoneessa Ottawassa ja seurata kansan edustajien (MPP:n ja MP:n) keskustelua maakuntamme ja maamme asioista.

Voitte kirjoittaa johonkin lehteen ilmaistaksenne mielipiteenne. Vaikka ette olisikaan Kanadan kansalainen, voitte silti saattaa ajatuksenne jonkun valitun edustajan tietoon.

Voitte saattaa jonkun mielipiteenne hallituksen tietoon liittymällä yhteen muiden henkilöiden kanssa. Tätä ryhmää saattaa askarruttaa jokin paikallinen asia kuten puistoalueiden tarve tai kadunylitysvartijan välttämättömyys vilkasliikenteisellä kadulla, tai lähistöllä olevasta tehtaasta lähtöisin oleva saaste. Ryhmällä saattaa myös olla vahvat mielipiteet jostakin maakuntaa koskevasta asiasta kuten

KANADAN KANSALAISEKSI TULEMINEN

sairausvakuutus tai liitohallituksen asiasta kuten lapsilisät ja työttömyysvakuutus. Tämän laatuinen toiminta vaikuttaa varmasti valittuihin edustajiin. He eivät voi tietenkään olla mieliksi kaikille, mutta kansan mielipiteen tunteminen on heille hyödyksi.

Toivomme, että nautitte elämästänne Ontariossa ja hankitte lähitulevaisuudessa Kanadan kansalaisuuden ja tulette kanadalaiseksi. Me pyydämme teitä yhtymään muihin kanadalaisiin onnellisen, vauraan ja rauhaarakastavan maan rakentamisessa.

HALLITUSTEN ERIKOISOHJELMAT SIIRTOLAISILLE

Ontarion hallitus (maakuntahallitus)	sivu 135
Ontarion kulttuuri- ja virkistysasiain- ministeriö – Ontario Ministry of Culture and Recreation	135
Kansalaisuusvirasto – Citizenship Branch	135
Monikulttuurisuuden kehitysvirasto – Multicultural Development Branch	136
Teollisuus- ja matkailuministeriö – Ministry of Industry and Tourism	136
Kanadan hallitus (liittohallitus)	137
Kanadan työvoima- ja siirtolaisuus- ministerio – The Department of Manpower and Immigration	137
Valtiosihteerin ministeriö – Department of the Secretary of State	137
Kansalaisuusjaosto – Citizenship Branch	137
Kieli- ja kansalaisuuskurssit	138

Hallitusten erikoisohjelmat siirtolaisille

Maahan hyväksytyt siirtolaiset pääsevät heti osallisiksi kaikista tavanomaisista valtion palveluista, paitsi joistakin harvoista, joihin vaaditaan pidempi oleskelu maassa. Sen lisäksi sekä Ontarion hallitus että liittohallitus järjestävät erikoisohjelmia siirtolaisille.

Ontarion hallitus (maakuntahallitus)

*Ontarion kulttuuri- ja virkistysasiainministeriö —
Ontario Ministry of Culture and Recreation*

Kansalaisuusvirasto — Citizenship Branch

Kulttuuri- ja virkistysasiain ministeriön kansalaisuusviraston velvollisuuksina on siirtolaisten vastaanotto, heidän auttamisensa heidän kotiutumispulmissaan ja kielikurssien järjestäminen heille.

Monia kieliä taitavat vastaanottoviranomaiset ottavat siirtolaiset vastaan Toronton kansainvälisellä lentokentällä ja auttavat heitä heidän alkuongelmissaan.

Vastaanottovirkailijat jakavat monikielistä materiaalia, joka sisältää tietoja, joita uudet tulokkaat tulevat tarvitsemaan ensimmäisten viikkojen aikana. Lisäapua tarvitsevat ohjataan Torontossa sijaitsevaan Welcome House-tervetuliaistaloon. Sen palveluita on kuvailtu sivulla 23.

Viraston kielenopetusjaosto (The Language Training Section) pitää englannin kursseja Welcome House-tervetuliaistalossa. Se tekee yhteistyötä opetusministeriön kanssa järjestämällä kesäkursseja englannin opettajille, jotka opettavat englantia toisena kielenä (English as a Second Language – E.S.L.). Virasto järjestää myös kursseja, joita pidetään kerran viikossa neljän kuukauden ajan, helmikuusta toukokuuhun ja kerran vuodessa kokoontuvan kongressin ESL-opettajille.

Opettajien valmennusfilmejä ja muita audiovisuaalisia apuvälineitä on kehitetty ja niitä on opettajien saatavissa. Erityinen ESL-kirjasto on avoinna Torontossa viisi päivää viikossa ja kirjoja voi lainata postitse. Apua annetaan myös pitämällä seminaareja opettajia kiinnostavista aiheista. Jaosto julkaisee myös TESL-Talk-nimistä opettajille tarkoitettua tiedonantolehtistä ja englannin kieltä opiskeleville Newcomer News- “vastatulleiden uutiset”-nimistä sanomalehteä, jossa uutisaineisto esitetään kielellisesti eri vaikeusasteittain.

Sivulla 48 kuvailut kurssit äideille, joilla on alle-koulukäisiä lapsia, ovat osa opastusohjelmaa.

Orientoimiskursseja pidetään monilla kielillä, jotta siirtolaiset saisivat tietoja sosiaalipalveluista, talouselämän käytännöstä, seuralämän tavoista ja muista

HALLITUSTEN ERIKOISOHJELMAT SIIRTOLAISILLE

asioista, jotka tulevat helpottamaan heidän sopeutumistaan yhteiskuntaamme. Näitä kursseja pidetään usein niihin osallistuvien henkilöiden omalla kielellä. Toivomuksena on, että nämä kurssit tulevat toimimaan astinkivenä kielikursseilla ja sitä tietä kanadalaiseen yhteisöön. Pidetään myös kursseja niille henkilöille, jotka valmistautuvat ottamaan itselleen Kanadan kansalaisuuden. Hallituksesta ja yhdyskunnallisista palveluista tietoa antavaa käsikirjaa "Handbook for Counsellors of Newcomers" julkaistaan myös ministeriön toimesta.

Joitakin apurahoja on niiden yhdyskunnallisten ryhmien saatavissa, jotka ovat mukana siirtolaisten vastaanotto- ja orientoimistyössä.

Yksityiskohtaisia tietoja varten ottakaa yhteys virastoon:

Citizenship Branch
Ministry of Culture and Recreation
5th Floor,
77 Bloor Street, West
Toronto, Ontario.
Puhelin: (416-) 965-2285

Monikulttuurisuuden kehitysvirasto — Multicultural Development Branch

Tämä virasto järjestää ohjelmia, jotka edistävät yhteiskuntaamme kokoonpaneuvien eri kansallista, rodullista ja kielellistä alkuperää olevien ryhmien välistä yhteisymmärrystä, auttaen niitä työskentelemään yhdessä yhteisönsä vaikuttavien asioiden puolesta ja parantamaan tällä tavoin kaikkien asukkaiden elämän laatua.

Se tekee tätä työtä kongressien avulla, jotka tekevät eri kulttuuriryhmille mahdolliseksi kuvailla omaa kulttuuriaan syntyperäisille kanadalaisille ja toisille siirtolaisryhmille. Se voi saattaa yhteen useita eri kulttuuriryhmiä ja laitoksia, jotta voitaisiin keskustella yhteisen mielenkiinnon kohteena olevista asioista, kuten nuorison ja koulujen ongelmista ja kehittää ohjelmia eri ryhmien välisen yhteisymmärryksen parantamiseksi.

Virasto antaa henkilökuntaneuvontaa yhteiskuntaryhmille, jotka haluavat suunnitella ohjelmia, jotka ajavat samoja tarkoitusperiä.

Yhteisön käyttöön on varattu myös muita apulähteitä kuten käsikirjoja, osoiteluetteloita ja oppikirjoja.

Kenttätoimistojen hoitama kehitysapurahaohjelma on tarkoitettu tukemaan viraston toimintapiiriin liittyviä ohjelmia.

Näitä varoja saadakse ryhmien on täytettävä viraston asettamat vaatimukset.

Tarkempia tietoja saa ottamalla yhteyden ministeriön paikallistoimistoon tai suoraan itse virastoon:

The Multicultural Development Branch
Ministry of Culture and Recreation
Queen's Park
Toronto, Ontario
Puhelin: (416-) 965-6621

Teollisuus- ja matkailuministeriö — Ministry of Industry and Tourism

Ontarion Teollisuus- ja Matkailuministeriöllä on selektiivinen työhönsijoitus-toimisto, joka hankkii tietoja ja apua niille Ontarion työnantajille, joiden on vaikea

saada kokenutta ja erikoistunutta työväkeä, jotka olisivat erikoisesti heidän taroituksiinsa soveltuvia. Näitä työntekijöitä voidaan pestata muista maista.

Ministeriön toimisto antaa Englannissa yksityiskohtaisia tietoja ja neuvoja Ontarion työoloista ja elinolosuhteista. Se auttaa niitä Ontarion työnantajia, jotka haluavat sen palveluksia työntekijöiden pestaamisessa ja valinnassa, ja yhteistyössä Kanadan siirtolaisministeriön kanssa se järjestää heidän paperinsa ja matkansa Kanadaan.

Kanadan hallitus (liittohallitus)

Kanadan työvoima- ja siirtolaisuusministeriö —

The Department of Manpower and Immigration

Tämä ministeriö on vastuussa Kanadaan tulevien siirtolaisten valinnasta ja maahan hyväksymisestä. Itsenäiset hakijat ovat henkilöitä, joiden valinta on suoritettu jo ulkomailla, koska heidän ammattinsa ovat suuresti kysyttyjä Kanadan eri osissa. Nimetyt ja takauksin varustetut siirtolaiset saapuvat niiden sukulaisten maahan tuottamina, jotka ovat tehneet anomuksen heidän Kanadaan tulemisestaan. Ne siirtolaiset, jotka ovat Kanadassa olevien sukulaisten nimeämiä tai joista he ovat menneet takuuseen, ovat näiden sukulaisten vastuulla. Itsenäisten hakijoiden luokkaan kuuluvia siirtolaisia avustetaan, silloin kun tarve vaatii, sopeutumisen alkuvaiheissa työvoimatoimiston toimesta. Siitä pitävät huolen useimmissa suuremmanpuoleisissa asutuskeskuksissa olevat Kanadan työvoimakeskuksen neuvotat. Ne siirtolaiset, jotka Kanadaan pysyvästi asetuttuaan haluavat järjestää sukulaisten maahanpääsyn, voivat tehdä anomuksensa siirtolaisneuvojille Kanadan siirtolaiskeskuksissa, joita on monissa Ontarion kaupungeissa.

Valtiosihteerin ministeriö — Department of the Secretary of State

Kansalaisuusjaosto — Citizenship Branch

Kansalaisuusjaostolla on joukko avustusohjelmia, joiden puitteissa avustetaan sekä siirtolaisten että Kanadassa syntyneiden muodostamia vapaaehtoisryhmiä toteuttamaan suunnitelmia, joiden tarkoituksena on edistää hyvää kansalaisuustaitoa tai parempaa yhteisymmärrystä eri ryhmien välillä Kanadassa. Tätä tehdään joko antamalla neuvoja tai rahallista avustusta. Nämä ohjelmat ovat luetteloituna tässä alla:

The Multicultural Program: Monikulttuurisuus-ohjelma tarjoaa tukea niille etnisille järjestöille, jotka haluavat kehittää alkuperäistä kulttuuriaan Kanadan oloissa.

Citizen Participation: Kansalaisten osallistumisohjelma antaa avustusta kansalaisten kehittämille ohjelmille, jotka tähtäävät heidän oman yhdyskuntansa elämän parantamiseen.

Group Understanding and Human Rights: Ryhmien-välinen yhteisymmärrys- ja ihmisoikeudet-ohjelmat rohkaisevat järjestöjä, jotka haluavat auttaa ihmisoikeuksien säilyttämistä Kanadassa.

Official Language Minority Groups Program: Virallisen kielivähemmistöryhmäohjelman puitteissa avustetaan Ontarion ranskaa puhuvia ryhmiä säilyttämään kulttuuriperinteensä ja rohkaistaan parempia suhteita ranskankielisten ja englanninkielisten välillä.

Native Citizens' Program: Kanadan alkuasukaskansalaisten ohjelma huolehtii avun antamisesta alkuasukkaiden (intiaanien ja eskimoiden) järjestöille riippumatta siitä, onko heidän asemansa virallisesti tunnustettu vai ei.

Women's Program: Naisten ohjelma avustaa naisten järjestöjä, jotka työskentelevät naisten aseman parantamiseksi.

Näitä kursseja koskevia yksityiskohtaisia tietoja saa lähimmästä liittovaltion kansalaisuusjaoston toimistosta. Ontariossa nämä toimistot sijaitsevat Ottawan, Toronton, Hamiltonin, Lontoon, Sudburyn, Timminsin ja Thunder Bayn kaupungeissa. Puhelinluettelosta ne löytyvät otsakkeen "Government of Canada, Department of the Secretary of State" alta.

Kieli- ja kansalaisuuskurssit

Kasvatusta koskevassa luvussa kuvaillut kieli- ja kansalaisuuskurssit ovat enimmäkseen maakuntahallitusten ja koululautakuntien täytäntöön panemat, koska kasvatus on maakuntahallituksen vastuulla.

Liittohallituksella on myös vastuunsa tällä alalla ja se maksaa kansalaisuusjaostonsa kautta puolet siirtolaisille järjestettyjen kieli- ja kansalaisuuskurssien kustannuksista kaikissa maakunnissa, joissa sellaisia kursseja pidetään. Se maksaa myöskin oppikirjojen kokonaiskustannukset Ontariossa ja useimmissa muissa maakunnissa.

Liite

Tämä liite antaa joitakin yleistietoja asioista, joiden kanssa siirtolaiset tulevat todennäköisesti tekemisiin jokapäiväisessä elämässään.

Lakisääteiset lomapäivät

Lain mukaan me pidämme seitsemää määrättyä päivää lomapäivinä Kanadassa ja jokainen työntekijä on oikeutettu saamaan ne vapaiksi. Nämä päivät ovat:

Uuden Vuoden päivä	—	Tammikuun 1. päivä
Pitkäperjantai	—	Pääsiäisviikon perjantai
Viktorian päivä	—	Toukokuun 24. päivää edeltävä maanantai Päivä, jolloin kuningattaren synty- mäpäivää vietetään
Dominion päivä	—	Heinäkuun 1. päivä, kansallinen juhlapäivämme
Työn päivä	—	Syyskuun ensimmäinen maanantai
Kiitospäivä	—	Lokakuun toinen maanantai
Joulupäivä	—	Joulukuun 25. päivä

Jotkut työnantajat antavat muitakin vapaapäiviä, mutta se ei ole pakollista. Nämä saattavat olla:

Pääsiäismaanantai	—	Pääsiäisviikon maanantai
Kansalaispäivä	—	Elokuun ensimmäinen maanantai
Tapaninpäivä	—	Joulupäivän jälkeinen päivä

Aika

Kanadassa aika mitataan 12-tuntisella kellolla. Aika keskiyöstä keskipäivään merkitään kirjaimilla a.m. (ante meridian) ja keskipäivästä keskiyöhön kirjaimin p.m. (post meridian). Aika keskiyöstä keskipäivään on sama kuin 24-tuntisessa kellossa. Alla on muutamia kellomääriä vertauksen vuoksi:

01.00	1.00 a.m. (aamupäivällä)
05.00	5.00 a.m. "
10.28	10.28 a.m. "
12.00	12 "noon" (keskipäivä)
13.00	1.00 p.m. (iltapäivällä)
17.00	5.00 p.m. "
22.28	10.28 p.m. "
24.00	midnight (keskiyö)

Muutamia poikkeuksia on olemassa. Lentoyhtiöt, rautatiet ja bussit käyttävät 24-tuntista kelloa. Kanadan puolustusvoimat tekevät samoin.

Koska Kanada on niin laaja, siellä on seitsemän eri aikavyöhykettä. Ontario on n.s. itäisessä vyöhykkeessä. Allaoleva taulukko osoittaa mitä kello on muissa vyöhykkeissä silloin kun Ontariossa on keskipäivä.

Newfoundland	1.30 p.m.
Atlantic	1.00 p.m.
Eastern	12.00 noon
Central	11.00 a.m.
Mountain	10.00 a.m.
Pacific	9.00 a.m.
Yukon	8.00 a.m.

Kesäaika (Daylight Saving Time)

Jotta hyödyttäisiin enemmän kesäisestä päivänvalosta, useimmat suur- ja pik-
kukaupungit kääntävät kellonsa yhden tunnin standardiajastaan edelle ja käyttävät
n.s. päivänvalon säästöaikaa eli kesäaikaa. Kuitenkin muutamat kaupungit, kylät ja
monet maaseutualueet pysyvät standardiajassa ympäri vuoden.

Rahayksikkö

100 penniä (cents, ¢) = yksi dollari (dollar, \$)

Metallirahat

- 1¢ – joskus penniksi nimitetty (penny)
- 5¢ – nikkelin nimellä tunnettu (nickel)
- 10¢ – 10 sentin/pennin hopeakolikko (dime)
- 25¢ – neljännes dollari (quarter)
- 50¢ – puoli dollaria (half dollar)

Setelit ovat arvoltaan seuraavan suuruisia: \$1, \$2, \$5, \$10, \$20, \$50, \$100, \$1,000.

Painot ja mitat

Metrijärjestelmää saatetaan nyt käytäntöön Kanadassa, mutta tulette yhä löytämään viitteitä aikaisempaan järjestelmään.

Painot

1 unssi (oz)	=	28.3495 grammaa	
16 unssia	=	1 pauna (lb)	= 453.59 grammaa
100 paunaa (lbs)	=	1 sentneri (cwt)	= 45.359 kiloa
2000 paunaa	=	1 tonni	

(1 pauna on vajaa $\frac{1}{2}$ kiloa. Kilo on $2\frac{1}{5}$ paunaa)

Pituusmitat

1 tuuma (in)		=	2.54 senttimetriä (cm)
12 tuumaa	= 1 jalka (ft)	=	30.48 cm
3 jalkaa	= 1 jaardi (yd)	=	91.44 cm
$5\frac{1}{2}$ jaardia	= 1 "rod"	=	502.92 cm
1760 jardia	= 1 maili (mi)	=	1.609 kilometriä

Jaardi on vajaa metri.

Maili on runsaat $1\frac{1}{2}$ kilometriä.

Pinta-alamitat

144 neliötuumaa	= 1 neliöjalka (sq. ft.)	= 929.03 cm ²
9 neliöjalkaa	= 1 neliöjaardi (sq. yd.)	= .836 m ²
$30\frac{1}{4}$ neliöjaardia	= 1 neliö-"rod" (sq. rd.)	
160 neliö-"rod"	= 1 eekkeri (acre)	
.386 neliömailia	= 1 km ²	

Eekkeriä käytetään maa-aloja mitattaessa ja se on yhtä kuin 0.404 hehtaaria. Noin $2\frac{1}{2}$ eekkeriä on yhtä kuin 1 hehtaari.

Nestemitat

1 pintti	= .568 litraa	= 1.136 litraa
2 pinttiä (pts)	= 1 neljännesgallona (quart, qt)	= 4.546 litraa
4 neljännesgallona (qts)	= 1 gallona (gal)	

Yksi pintti on vähän yli puoli litraa.

Kuivat mitat

2 pinttiä	= 1 neljännesgallona	= 1.136 kiloa
4 neljännesgallona	= 1 gallona (gal)	= 4.546 kiloa
2 gallona	= 1 "peck" (pk)	= 9.092 kiloa
4 "pecks"	= 1 busheli (bu)	= 36.37 kiloa

1 busheli on vajaat $36\frac{1}{2}$ kiloa.

Lämpö

Vielä jokin aika sitten Kanadassa käytettiin Fahrenheit-yksikköjä. Metrijärjestelmää saatetaan nyt käytäntöön Kanadassa, mutta tulette yhä löytämään viitteitä aikaisempaan järjestelmään.

Muuttaaksenne fahrenheit-asteita celsius-asteiksi vähentäkää 32 ja kertokaa 5/9:llä.

Muuttaaksenne celsius-asteet fahrenheit-asteiksi teidän on kerrottava 9/5:llä ja lisättävä 32.

	Ilmakehän lämpötila		Ruumiin lämpötila	
	Celsius	Fahrenheit	Celsius	Fahrenheit
Veden kiehumispiste	100°	212°	42°	107.6°
	60	140	41.5	106.7
	40	104	41	105.8
	20	68	40.5	104.9
Huoneenlämpö	20	68	40.5	104.9
Veden jäätymispiste	0	32	40	104
	−20	− 4	39.5	103.1
	−30	−22	39	102.2
			38.5	101.3
			38	100.4
			37.5	99.5
			37	98.6
			36.5	97.7
			36	96.8

Vastaavat osoitteet Thunder Bayssä

Tästä osasta löydätte tarpeelliset osoitteet eri virastoihin Thunder Bayssä. Lukiessanne tätä kirjaa huomaatte, että eri toimistot mainitaan siinä Toronton kaupungin osoittein. Voitte tarkistaa tästä osasta onko jokin määrätty toimisto Thunder Bayssä.

Emme voi taata sitä, että näissä virastoissa puhutaan eri kieliä, mutta on eduskseenne jos tiedustelette onko jossakin määrättyssä toimistossa kieltänne puhuvaa virkailijaa, ja on hyvinkin todennäköistä, että sieltä löytyy joku kieltänne puhuva henkilö.

Suomalaisten runsas lukumäärä Thunder Bayssä

Siirtolaisuus Suomesta Kanadaan alkoi sata vuotta sitten. Suurin osa suomalaisista tuli Keski-Pohjanmaalta, Pohjois-Satakunnasta ja Raumalta. On laskettu, että vuoteen 1920 mennessä yli 300,000 suomalaista oli saapunut siirtolaisena joko Amerikkaan tai Kanadaan. Yhdysvaltain supistaessa siirtolaisten lukumäärää vastaavasti enemmän suomalaisia tuli Kanadaan. Esimerkiksi vuonna 1951 yli 4,000 suomalaista tuli Kanadaan asumaan. Nykyvuosina suomalaisten siirtolaisten luku on ollut pienempi – v. 1972 saapui noin 295 henkilöä.

Suomalaiset löysivät oman soppensa tässä uudessa maassa. Suurin osa asettui asumaan Ontarioon, missä maisemat ja ilmasto muistuttavat Suomea. Suurin suomalaiskeskus nykyään on Thunder Bay, entinen Port Arthur, jossa asuu noin 11,000 suomalaista. Sudburyssä, Timminsissä, Torontossa ja Sault Ste. Mariessa on myös suomalaisia. Pieniä paikkakuntia kutsutaan vieläkin suomalaisilla nimillä kuten esim. Kivikoski, Lappe, Toimela, Intola ja niin edelleen.

Ollaksemme tarkkoja, ensimmäiset suomalaiset saapuivat vuonna 1882 Thunder Bayhin, joka silloin tunnettiin nimellä Prince Arthur's Landing. Suomalainen kirkko perustettiin vasta vuosisadan vaihteessa Wilson kadulle, jossa se vieläkin on uudessa muodossaan. Eräs suomalaisten omistama ravintola on ollut toiminnassa ensimmäisestä päivästä lokakuuta 1918.

Nykyisin Thunder Bay on hyvin aktiivinen suomalaiskeskus. Yliopisto Thunder Bayssä on ottanut ensimmäisenä yliopistona Kanadassa Suomen kielen sekä Suomen historian ja kulttuurin kurssit ohjelmaansa.

Kuten voitaneen odottaakin, Thunder Bayn asukaslukuun sisältyy huomattava määrä muutakin alkuperää olevia kanadalaisia. Vuoden 1971 väestönlaskennan mukaan, näiden muiden eri kielellistä tai kansallista alkuperää olevien ryhmien

lukumäärät olivat seuraavat: 11,590 italialaisperäistä, 12,490 ukrainalaisperäistä, 61,645 brittiläisperäistä ja 12,965 ranskalaisperäistä – mainitaksemme tässä vain suurimmat ryhmät.

Eri virastojen osoitteet Thunder Bayssä

1. Kulttuuri- ja virkistysasiain ministeriön kenttätöimisto (Field Services Branch, *Ministry of Culture and Recreation*) sijaitsee Thunder Bayssä seuraavassa osoitteessa: 435 S. James Street, Thunder Bay F. P7E 6E3
Puhelin: (807) 475-1255
2. *Työvälistötoimisto* (Canada Manpower Centre) on
 - a) samassa rakennuksessa kuin posti: 33 S. Court Street, Thunder Bay P. P7B 5E6
Puhelin: (807) 344-6601
 - b) 130 S. Syndicate Ave., Thunder Bay F. P7E 1C5
Puhelin: (807) 623-2731
3. Kaikissa työtä koskevissa asioissa ja valituksissa voitte ottaa yhteyden *Työministeriön* toimistoon (Ministry of Labour): 435 S. James Street, Thunder Bay F. P7E 6E3
Puhelin: (807) 475-1691
4. Omaa yritystä aloittaessanne saatte tietoja osoitteesta: *Ministry of Industry and Tourism*, 435 S. James Street, Thunder Bay F. P7E 6E3
Puhelin: (807) 475-1325
5. *Työttömyysavustustoimiston* (Unemployment Insurance Commission) osoite on: 130 S. Syndicate Ave., Thunder Bay F. P7E 1C5.
Puhelin: (807) 623-6431
6. *Työttömyyskorvauslautakunnan* (Workmen's Compensation Board) osoite on: 1265 Arthur Street E. (West Arthur Place), Thunder Bay F.
Puhelin: (807) 623-4545
7. *Englanninkielen iltakursseja* on tarjolla Hammarskjöldin oppikoulussa, 80 Clarkson Ave. ja. Suomalaisen Itsenäisen Kirkon alaisissa, 70 Second Street (Puhelin 345-8760). Järvienpään Koululautakunta (Lakehead Board of Education) järjestää nämä kurssit: 2135 Sills Street, Thunder Bay F.
Puhelin: (807) 622-3941
8. *Terveystenhoitovakuutusta* koskevissa asioissa, kääntykää OHIP-toimiston puoleen: 435 S. James Street, Thunder Bay F. P7E 6E3
Puhelin: (807) 475-1353
9. *Alkoholi- ja huumeasaineongelmissa* voitte ottaa yhteyden St. Joseph-Sairaalan Smith-Klinikkaan. Sairaala on Algoma-kadulla.
Puhelin: (807) 344-2431
10. *Lastenhuoltoyhdistys* (Day Care Centre) toimii Thunder Bayn kaupungin alaisena.
Puhelin: (807) 623-2711

HAKEMISTO

11. *Sosiaaliavustusasioissa* voitte kääntyä Sosiaalitoimiston puoleen, joka on myös kaupungin avustustoimisto. Se sijaitsee osoitteessa: 141 May Street, Thunder Bay F. (City Hall Annex).

Puhelin: (807) 623-2711

12. Voitte myös pyytää *sosiaaliavustusta* Ontarion hallitukselta (Ministry of Community and Social Services, Family Benefits) jonka löydätte numerosta 1200, W. Walsh-kadulta.

Puhelin: (807) 475-1300 tai 475-1515

13. *Perheneuvontatoimisto* sijaitsee seuraavassa osoitteessa: 106 Simpson Street, Thunder Bay F. P7C 3H1

Puhelin: (807) 623-9596

14. *Canada Pension (Eläke)* – toimisto on postitalossa, 244 Lincoln Street (Lincoln- ja Court- katujen kulmauksessa) Thunder Bay P. P7B 5E6

Puhelin: (807) 344-9131

15. *Vanhuuseläkeasioissa* voitte kääntyä E.R.A.S.:n puoleen, joka on Thunder Bay F:n puolella Herb Carroll-Eläkeläisten Keskuksessa, 1100 Lincoln Street, Thunder Bay F.

Puhelin: (807) 623-2711 ext. 316 tai 623-2123

16. Taloa ostaessaan jokaisen tulisi ottaa yhteys *Central Mortgage and Housing Corporationiin*, joka sijaitsee Victoria- ja Waterloo-Katujen kulmauksessa, 1805 Victoria Ave., Thunder Bay F.

Puhelin: (807) 623-3496

17. *Thunder Bay Housing Authority*, jonka kautta voitte anoa halpavuokraisia asuntoja (tulojenne perusteella), sijaitsee P.U.C:n rakennuksessa (6.kerros) 34 N. Cumberland Street, Thunder Bay P. P7B 2T5.

Puhelin: (807) 344-8441

18. *Income Tax (Tulovero)* viraston osoite on: 201 N. May Street, Thunder Bay F. P7C 3P5.

Puhelin: (807) 623-2751

19. *Poliisilaitos* Thunder Bayssä on seuraavassa osoitteessa: 425 E. Donald Street, Thunder Bay F.

Puhelin: (807) 623-2711 tai hätätilassa 623-6471

20. *Lakituvat* ovat seuraavissa osoitteissa: 227 Cameron Street, Thunder Bay P. P7A 4B3 ja 1805 E. Arthur Street, Thunder Bay F. P7E 5V7

21. *Autonajokortteja* hakiessanne kääntykää Transportation and Communications-ministeriön puoleen, 801 Walsh Street W., Thunder Bay F. P7E 4W9

Puhelin: (807) 577-6451

22. *Auton rekisterikilvet* ja autonomistajan vaihto seuraavien toimistojen kautta: 227 Pearl Street, Thunder Bay P. P7B 2E3

Puhelin: (807) 344-9271

224 Myles Street, Thunder Bay F.

Puhelin: (807) 623-9661

23. *Kanadan kansalaiseksi* pyrkiessänne ottakaa yhteys seuraavaan toimistoon: Secretary of State, 200 S. Syndicate Ave., (4's), Thunder Bay F. P7C 3V8

Puhelin: (807) 622-4534

24. *Punaisen Ristin* toimisto sijaitsee numerossa 112, Harold Street. Tarvitessanne kodinhoitajan palveluita, voitte tiedustella toimistosta myös sitä.

Puhelin: (807) 623-3073

25. Kun suunnittelette *hautajaisia* etukäteen, voitte ottaa yhteyden paikalliseen yhdistykseen: Memorial Society of Thunder Bay, P.O. Box 501, Thunder Bay F.

Puhelin: (807) 683-3051

26. *Vuokraisännän ja vuokralaisen* välisistä asioista voitte tiedustella vuokrasäännöstelytoimistosta: "Rent Review Board" Ministry of Consumer and Commercial Relations, joka on osoitteessa: 435 S. James Street, Thunder Bay F. (3s) P7E 6E3.

Puhelin: (807) 475-1595

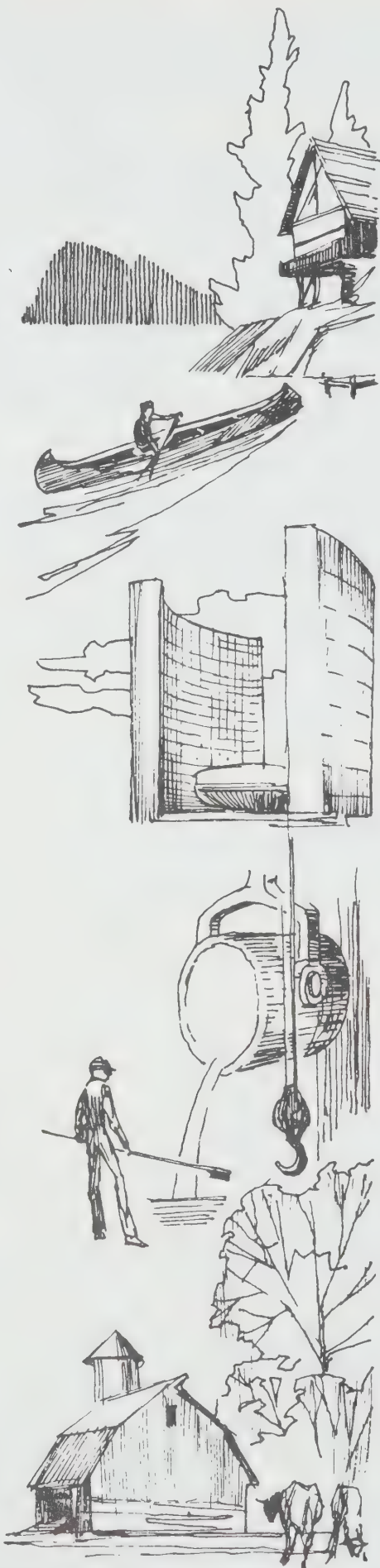
27. *Ihmisoikeuksien Komissio* sijaitsee osoitteessa: 435 S. James Street, Thunder Bay F. P7E 6E3

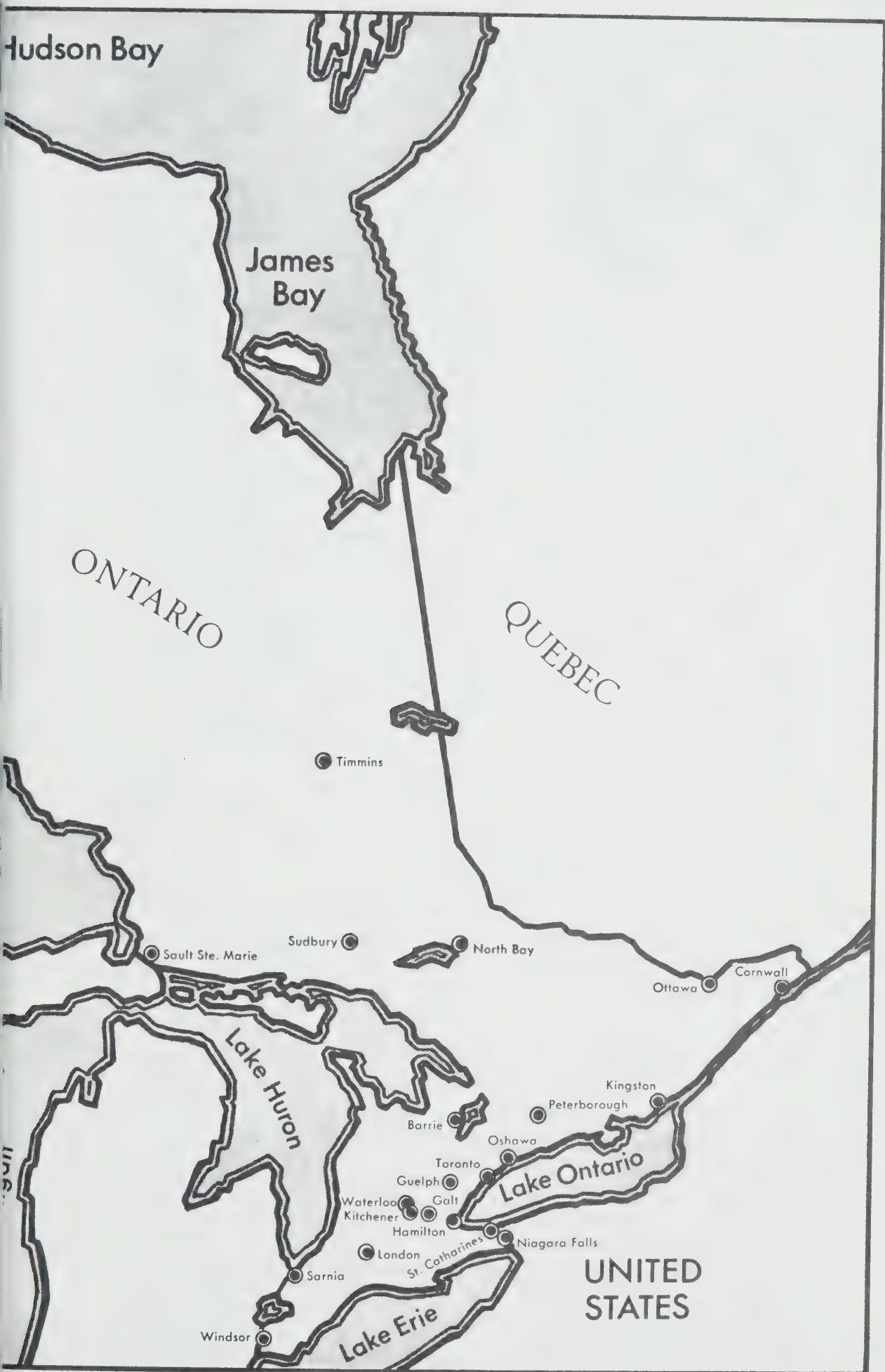
Puhelin: (807) 475-1693

28. *Kirjastot*: 285 Arthur Street, Thunder Bay P (suuri kokoelma suomalaisia kirjoja); Mary-J. Black-kirjasto, 151 Brock Street W. ja 215 Brodie Street, Thunder Bay F.

29. Thunder Bayn Isoveli-ja Isosiskojärjestöjen osoite on: 193 Arthur Street, Thunder Bay P.

Puhelin: (807) 344-5411

HAKEMISTO

Adoptio	70	
Aikuisten iltakursseja	55	
Aikuisten jatkokoulutusil- takursseja	57	
Alivuokraus	85	
Alkoholismi	67, 68	
Ajokortit	115	
Ammattikoulut	54, 56	
Ammatillinen uudelleen koulutus ja kuntouttaminen	45, 73	
Ammattikoulutustodistus	54	
Ammattimiesten tutkintoja edeltävät kurssit	49	
Ammattiturvallisuus	38	
Ammattityöntekijäin pätevyysvaatimukset	33	
Ammattiyhdistykset	36	
Asuminen	82	
Alivuokraus	85	
Halpavuokraiset asunnot (pientuloisille)	79	
Talon osto	86	
Valitukset	86	
Valtion asutusohjelma	90	
Vanhainkodit	79	
Vuokralaisen oikeudet	84	
Vuokraus	83	
Äkillinen asuntopula	90	
Auton ajo	114	
Autot	114	
Autovakuutus	120	
Avioliitot	14	
Eläkkeet		
Kanadan eläkejärjestelmä	75	
Lisäeläke taatun tulotason takaamiseksi	76	
Taattu vuositulojärjestelmä (GAINS)	77	
Vanhuuseläke	75	
Erikoisasuntolat		
Kehitysvammaisten kodit	74	
Lasten- ja nuorisonkoteja	70	
Vanhainkodit	79	
Erityiskasvatus	55	
Etniset järjestöt	25	
Etuisuuskortti (vanhusten)	80	
Hallitusten erikoisohjelmat siirtolaisille	134	
Halpavuokraiset asunnot	74	
Hammashoito	65	
Hautajaiset	14	
Henkivakuutus	99	
Hoitokodit	66	
Huumausaineiden orjuus ja sitä vastustava järjestö (Addiction Research Foundation)	67	
Hyvää liiketoimintaa edistävä toimisto (Better Business Bureau)	95, 117	
Hätätilanteet	25	
Asuntopula	90	
Sairaus	62	
Ihmisoikeuksien komissio	112	
Iltakurssit		
Kielikurssit	47	
Muut oppiaineet	55	
Immunisointi	64	
Isoveli- ja Isosiskojärjestöt	72	
Itsenäiset siirtolaisiksi hakijat	137	
Jälkeenjääneiden eläke	79	
Kanada	124	
Hallitusjärjestelmä	128	
Historia	125	
Kartta	126	
Maantiede	125	
Kanadan eläkejärjestelmä	78	
Kanadan kuluttajien yhdistys	95	
Kanadan siirtolaiskeskukset	24	
Kanadan siviilioikeuksien yhdistys	112	
Kanadan työvoima- ja siirtolaisuusministeriö	24, 137	
Kanadan työvoimakeskukset	24, 29	
Kanadan työvoimaviraston koulutusohjelma	34	
Kansalaisten kyselytoimisto	23	
Kansalaisuus	123	
Edellytykset kansallisuuden saamiseksi	123	
Menettelytapa	124	
Kansalaisuusjaosto, Valtiosihteerin ministeriö	137	
Kansalaisuuskurssit	47	
Kansalaisuusvirasto, Ontarion kulttuuri- ja virkistysasiain ministeriö	48, 135	
Kasvatus	50	
Katsastustodistus	117	
Kehitysvammaiset	74	
Kiinnelainat	88, 99	
Kiinteistövero	102	
Kieli- ja kansalaisuuskurssit	46, 138	
Kirjekurssit	55	

Kirkot	15	
Kodinhoitajan palvelut	75	
Kotihoito	66	
Kotikäyntejä tekevät sairaanhoitajat	65	
Koulut		
Alkeiskoulut	52	
Erilliset koulut	51	
Kouluun kirjoittautuminen	52	
Lastentarhat	52	
Oppikoulut	53	
Oppivelvollisuus	52	
Ranskankieliset koulut	52	
Yksityiskoulut	51, 55, 56	
Yleiset koulut	51	
Koulutodistukset	32	
Kulttuuri- ja virkistysasiat: Ontarion kulttuuri- ja virkistysasiainministeriö	23, 135	
Kuluttajainsuojelu ja kauppasuhteet: Ontarion kauppa- ja kuluttajainasiain ministeriö	84, 96, 100	
Kuluttajainsuojelun toimisto (Consumer Protection Branch)	94	
Kunnankirjastot	57	
Kuntouttamislaitokset	74	
Lainat	99	
Laki	104	
Lakiapuklinikat	111	
Lapsilisät	69	
Lastenhoito	12	
Lastenhuoltojärjestöt	70	
Adoptio	70	
Yksinäiset vanhemmat	70	
Lasten ja nuorison huolto-ohjelmat	69	
Lastenneuvolat	65	
Lastentarhat	52	
Leikkikoulut	71	
Liikevaihtovero	102	
Lisäeläke taatun tulotason takaamiseksi	76	
Lomat	37	
Luottolaitokset	96	
Luottoneuvontapalvelu	96	
Lääkeavustus vanhuksille (Drug Benefit)	66	
Lääkärit	62	
Maksimityöaika	37	
Matkašekit	98	
Mielenterveys	66	
Minimi-ikä	38	
Minimipalkka	38	
Ministeriöt		
Asutusasiat	90	
Kauppa- ja kuluttajainasiainministeriö	84, 96, 100	
Kululaitos- ja tiedotusministeriö	115, 116, 117, 118	
Kulttuuri- ja virkistysasiainministeriö	23, 135	
Teollisuus- ja matkailuministeriö	136	
Terveystieteiden ministeriö	62, 66	
Työministeriö	31, 32, 36, 37, 38	
Valtiovarainministeriö	78, 101, 102	
Yhdyskunta- ja sosiaaliministeriö	71, 73, 79-80	
Yliopistojen ja korkeakoulujen ministeriö	34, 35, 49	
Monikulttuurisuuden kehitysvirasto, Kulttuuri- ja virkistysasiainministeriö	136	
Monikulttuurisuus	131	
Moottoriliitot ja yhdistykset	121	
Naiset	13	
Naisten virasto (Women's Bureau)	38	
N.M.K.Y., N.N.K.Y., N.M.H.Y., N.N.H.Y.	72	
Nimetyt siirtolaiset	72, 137	
Nuoriso	12	
Nuorisojärjestöt	72	
Nuorisokodit	70	
Oikeusapu	111	
Oikeusistuimet	109, 110	
Ombudsman	112	
Ontarion asutusyhtiö	90	
Ontarion ihmisoikeuksien komissio	39, 112	
Ontarion kartta	148	
Ontarion luotto-osuuskuntien liitto	98	
Ontarion maakuntapoliisi	106	
Ontarion Sininen Risti	62	
Ontarion tervetuliaistalo	23	
Ontarion terveydenhuoltovakuutusohjelma (OHIP)	61	
Ontarion työväen liitto	35, 36	

Ontarion verohyvitysjärjestelmä	101		
Opetusministeriö (Ministry of Education)	32, 33		
Oppikoulujen jälkeinen kasvatus	56		
Raha-avustukset	57		
Oppipojan koulutusohjelmat	34		
Orientoimisohjelmat	135, 136		
Ostokset	92		
Ostoksilla käynti	11		
Osuuskassat (Credit Unions)	98		
Palkanpidätykset	39		
Palkkalaskelma	39		
Palovakuutus	100		
Pankit	96		
Perheavustus (Family Benefits)	73		
Perheneuvonta	74		
Perhesuunnittelu	61, 65		
Pidätys	108		
Poliisi	106		
Puhelinluettelot	22		
Päivähoito	71		
Päiväkurssit (kielikurssit)	47		
Pätevyyden arviointi	32		
Raha-avustuksia korkeakoulupintoja varten	57		
Rikoslaki	108		
Sairaalaklinikat	62		
Sairausvakuutus (OHIP)	61		
Samapalkkaisuus	38		
Sanomalehdet	30		
Siirtolaiset	137		
Siirtolaisjärjestöt	25		
Siirtolaiskeskukset	24		
Siirtolaisten vastaanotto	23, 135		
Sijoitukset	99		
Sininen Risti-järjestö	62		
Siviilioikeuksien yhdistys	112		
Siviilioikeus	110		
Sosiaalisuunnitteluneuvosto (Toronto)	84		
Sosiaalivakuutusnumero	29		
Syntymät	14		
Syntyvyyden säännöstely	68		
Syrjintä	39, 111		
Taattu vuositulojärjestelmä (GAINS)	77		
Takauksin varustetut siirtolaiset	72, 137		
Takuu	108		
Takuuraha	85		
Tallelokerot	98		
Teollisuus- ja matkailuministeriö	136		
Teollisuuskoulutusjaosto	33, 34		
Tervetuliaistalo	23		
Terveystenhoito	60		
Terveystsisaret	64		
Tiedotuspalvelu	2		
Tulovero	100		
Tuloveroklinikat	102		
Turvallisuustarkastus	120		
Työ	28		
Haastattelu	31		
Työnvälitystoimistot	30		
Työaika	10, 37		
Työhönkoulutusohjelmat	34		
Työkyvyttömyyseläke	79		
Työntekijäinkorvauslautakunta	42		
Työolot	36		
Työstandardijaosto (liittöhallitus)	37		
Työstandardiosasto (Ontario)	36, 37		
Työttömyysvakuutus	39		
Työvoima- ja siirtolaisuusministeriö	24, 137		
Työvoimakoulutusjaosto	33, 34		
Uskonnolliset järjestöt	25		
Uskonto	15		
Vaalit	129		
Vakuutus	99		
Vakuutusta vailla olevan autolijan maksu	121		
Valamiehistö	109		
Valtion asutusohjelma	90		
Valtionvarainministerio	78, 101, 102		
Valtiosihteerin ministeriö	124, 137		
Vanhusten etuisuuskortti	80		
Vanhusten palvelumuodot	75		
Etuisuuskortti	80		
Kanadan eläkejärjestelmä	78		
Lisäeläke taatun tulotason takaamiseksi	76		
Lääkeavustus vanhuksille (Drug Benefit)	66		

Sairaskodit/Hoitokodit	66, 80	Yhdyskunta- ja sosiaalipalvelut:	
Vanhainkodit	79	Ontarion yhdyskunta- ja sosiaal-	
Vanhusten seurakeskukset ja		ministeriö	71, 73, 79-80
kultaisen iän kerhot	80	Yhdyskuntajärjestöt	21, 24, 75
Vanhuuseläke	75	Yhteiskunnalliset palvelumuo-	
Vanhuuseläke	75	dot	68
Vapaa-ajan vietto	15	Yksinäiset vanhemmat	70
Vapaaehtoiset	17	Yksityiskoulut	
Vapaaehtoiset		Akateemiset	55
järjestöt	17, 25, 74, 75	Ammattikoulut	56
Vastatulleiden uutiset	49	Yksityisyrittäjät	34
Velaksi osto	94	Yleinen valtion	
Veneeristen tautien klinikat	62	tiedotustoiminta	22
Verot	100	Yleinen sosiaalihuolto	72
Virhepistesysteemi	117	Yleiset terveydenhuolto-	
Virkaeläke	78	palvelut	63
Vuokralaisen oikeudet	83	Yliopisto- ja korkeakouluto-	
Vuokraoikeuden takuu	86	distukset	32
Vuokrasopimukset	84	Yliopistot ja korkeakoulut: Ontarion	
Vuokrasäännöstely	84	korekakoulujen ja yliopistojen	
Vuokraus	83	ministeriö	34, 35, 49
Väliaikainen sairausvakuutus	62	Y.W.C.A., Y.M.C.A., Y.M.H.A.,	
		Y.W.H.A.	72
Yhdyskunnalliset		Äitiysloma	38
tiedonantokeskukset	24		

